

Chas. H. C.

Cl. III. Be. L. Nr

04-

Cl. V.
n. 13.

C

B

I

C

P R I N U M P E R F E C T U M

seV

ConCLV^slones TheoLogICæ
De

Beata, & præ Cæteris CVnCtIs eXop-
tata DEL VIsione: *

IneffabILLiqVé S.S.S. TrInItatIs ArCa-
no: & DEL proVIDentla sVpernatVraLI,
seV præDestlnatlone. *

QVæ prIVs prIVatos Inter MVros
aD sanCtI patrIarChæ AVGVstInI, *

elVsqVé AngeLICl seCtatorIs sanCtI

thoMæ aqVINatIs LVCernas eXCoCtæ, * nVnC

Verò apertè In VlgInI assertIs rheoLogIæ

ALVMnIs gVstInDæ præstantVr. *

à P. AngeLICO à sanCto ALtore eX strICtlore AVgV.
stInIana EreMo reLIgIoso eXCaLCeato. *

præslDlô

P. reLICIs â s. Anna præfatI orDInIs AVgVstInIantI

ss. theoLogIæ LeCtorIs In ConVentV sanCI IosephI

LabacI. *

153895

153895

N 903/1971

CELSISSIMO,
Ac Reverendissimo Principi,
Ac
DOMINO. DOMINO
SIGISMUNDO FELICI,
DEI. ET APOSTOLICÆ SEDIS
GRATIA EPISCOPO LABACENSI
S. R. I. Principi, ex Comitibus de
SCHRATTENBACH,
LIB: BARONI IN HEGGENBERG, ET
Ofterwiz, Metropolitanæ Salisburgensis
Ecclesiæ Canonico Capitulari &c. &c.
Mæcenati ac Patrono Suo
Clementissimo.

*Reverendissime, ac Celsissime
Princeps!*

SVaveolentia inguenta non ferrum, non paleas, sed cor-
da trahunt, Tuæ odoriferæ Virtutes penitus meum
sibi suffuratæ sunt animum, dum me amabilitate sua veluti
placidis amoris funiculis duxerunt captivum. Quamo-
brem parce Clementissime Princeps! parce, quòd festino cur-
su in odorem unguentorum tuorum curram venerabundus :
non potui non petere Illius conclave, cujus universa Domus
repleta est Pietatis, & charitatis delicijs: Sacrificare ad Aras
honoris, ubi Sacerdos Magnus ingenti cum fœnore devoto
Flamini gratificatur. Timuisssem fixius arbitrari, ne di-
cam propius accedere Celsitudinem tuam, nisi sciuissem, Te
ad Celsissimum dignitatis fastigium evectum, non ut despi-
ceres, sed ut communi prospiceres felicitati: Sacram portare
Tiaram, quâ bonis appareres amabilis, malis videreris
terribilis: gestare Pedum, quo abigeres lupos, defenderes
Oves. Ecquis Tibi non omne Honoris, & Amoris sine par-
somnia reddat Vectigal, quem Rex Regum honoravit, dum
Te ab utero Matris speciali Privilegio è communigleba erep-
tum nobilissimo cruore animavit? amavit, dum Te præ
millibus ad Sacerdotium Magnum exaltavit? Si vera No-
bilitas Pietas est, sic omne tulisti punctum, & nobilior ipsa
Nobilitate censeri debes, eò quòd cum Illustrissimo sanguine
sanctitatem copulasti. Nolim meminisse, quæ Natura, &
Vir.

*Virtus in Ortum Tuum contulerunt charisteria, singula Tibi
elogium adornant; equidem prodivisti ex illa multarum
Imaginum inclyta Prosapia, quæ Sagô, Togâ, Purpurâ,
rerum gestarum magnitudine famosos tot mundo mutavavit
Heroas, quot genuit Viros: & si reliquæ orbis partes nulla
usquam præclara memoriæ inscripsissent Nomina, una hæc,
quæ Orbi sufficerent universo, è gremio suo abundè potuisset
subministrare. Inde Schrattenbachiana Familia facile
princeps, cujus auspicijs & Patriæ incolumitas, & bono-
rum salus, & publici status gloria semper stetit inconcussa,
cujus gloriosissima Decora Carniolia Patria nostra in tuis
Augustissimis facinoribus vivaci legit charactere, dum sibi
applaudit, se in Te bonorum Iliadem invenisse, & incon-
stantem aliàs suæ felicitatis Rotam per SIGISMUN-
DUM FELICEM stare perpetuitati. Ecce non illi
continud uberrima succrescat bonorum Seges, quando can-
didissima vitæ integritas in vitia mittit falcem, & ini-
quam bumum ad meliorem frugem doctrinæ proscindit
aratro? ità est Celsissime Princeps! totum Te effudisti in
commune bonum: & quamvis singulos vera felicitate
abundare cupis, attamen præ reliquis Tibi altissima cu-
ra est, gregis Tibi commissi stabilire salutem: unde Fi-
delitas, Pietas, Doctrina, Zelus ad obseratam Man-
dræ portam excubant studiosissimè, ne fors quempiam
stygius ille impostor ad interitum rapiat: Hæc & hujusce-
modi naturæ, virtutisque prærogativæ sunt suaveolentia
unguenta, quibus aut iniquitate jugulati, aut torpore lan-*

gredientes ad vitam meliorem respirant: reliqua mitto, quæ pro DEO, & Rege, fide, & Religione, justitia, & incolumitate Patriæ feliciter impendis: Vereor enim ne jejuno encomio meo Tibi pius detrabere, quàm addere videar. Sufficit, quòd nullus sit, quem non plenis uberibus præclarissimarum Virtutum Tuarum fragrantia & innata Clementia aut lactet, aut allecet; ego me quoque hodie à Celsitudine tua attractum profiteor. Quare profundo populi adgeniculor Celsitudini Tuae, & in calentissimorum votorum meorum tesseram hunc Ingenij Partum (quem Theosophia Puerpera Angelico Doctore obstetricante feliciter enixa est in lucem) Sacratissimis Tuis pedibus reverentissimè adsterno: fateor, hanc Opellam indignam esse, ut subeat conspectum, ne dicam: requiescat in sinu Celsitudinis Tuae, quia rudi concinnata est calamo; securus tamen vivo, quòd vilitatem tua Dignitas assatim compensabit: & ideo à tua magnitudine incrementum exposcit. Accipe igitur eà, quæ assoles benevolentia tenue hoc jurati honoribus tuis animi pignus, quod licet parvum, tamen magnum observantia monumentum audit, in hoc dum vitam, & sanguinem meum devoveo, id unicum apprecor, ut perennes incolumis: & merear Te aliquando aut purpuratū, aut in terra sale fluente Sacratissimum Præsulem intueri, exoscularique. Ita vovet

Reverendissimæ, & Celsissimæ Dominationis Tuae

Servorum infimus
F. Felix à S. Matre Anna Augustini-
anus Discalceatus.

PROLOGIUM

in
TRACTATUM
de
VISIONE DEI.

QUò faciliùs venenata Hæreticorum perfidia virus suum in mortales diffunderet, ipsum finem, salutisq̃ue centrum, ad quod tendimus, Sacrilego ausu infestare contendit: inde ut incautos decipiant, sibilant, DEUM Immortalem naturæ viribus videri, imò comprehendi posse: & in felicissima illa, ter quaterq̃ue DEI Patria non ipsissimam Deitatem, sed quemdam ab ea diffusum splendorem Cælicolas beare. Idquẽ commentati sunt, ut fascinent, & inescant animas, quò minùs salutem suam prosequantur, sicquẽ divini amoris flammam aut sopiant, aut penitus extinguant. Sed quàm falsa sint hæc Erebi stratagemata, & idedò vitanda, palàm est. Jam verdò lumen fidei has Orci tenebras discutit clarissimè, ipsaq̃ue Conciliorum, Sacratissimorumque Virorum Oracula declamant, ex se naturæ ratio-

rationalis aciem DEI Essentiam non penetrare, sed nec intueri posse: minùs DEUM beatorum oculos perstringere, sed eos omninò reali suæ Divinitatis exhibitione felicitare. In cuius veritatis confirmationem rememorari liceat, quæ de beatifica DEI visione Fides, universaque Theologorum Turba stabilit. Paulus gentium Apostolus dicit ad *Timot. 6.* Lucem inhabitat inaccessibilem, quem nullus hominum vidit, sed nec videre potest. *Isaias 64.* Oculus non vidit absque te, quæ præparasti diligentibus te. *Concilium lateranense sub Innocent. 3. in cap. firmiter*, de summa Trinitate, & Cathol. Fide. Firmiter credimus, quòd unus solus sit DEUS, æternus, immensus, incomprehensibilis &c. *Concilium Florent. in litteris sanctæ unionis*: Animas plenè purgatas intueri DEUM clarè trinum, & unum ut est in se. Erubescat ergo Sacriliga Hæreticorum cohors! confundatur suoquæ Judicio cadat, & veritatis Petræ, Sanctorumquæ credat effato; quòd si verò nolit canere Palinodiam, sciat se à DEI visione, quam lacerat, perpetuò fore exulem.

Elenchus Hæreticorum, qui asseruère se posse naturaliter videre, aut planè comprehendere
DEUM.

EUnomius Cappadox Cyzicenus Episcopus sub Valente, Aetiani Antiocheni Calesiræ aurifabri primum: deinde Diaconi Arani Hæresim propagavit, & assèclas suos Eunomianos appellavit. Inter reliquas blasphemias effudit

trivit, Deum se exactè cognoscere tanquam sensibile quid: præterea ausus est dicere Teste Theodoro, se nihil ex rebus divinis ignorare, sed ipsam etiam DEI substantiam exactè scire, eandemque habere de Deo cognitionem, quam ipse de se ipso habet Deus.

Audæus Syrus ex Mesopotamia trans Euphratem ortus unà cum aliquibus Monachis in Ægypto dixit: Deum esse similem hominis, & corporis illi partes tribuit: consequenter occultè sensit, Deum, sicut alium mortalem videri; in qua hæres etiam Gotti participarunt.

Messaliani, seu Euchitæ qui etiam Entusiastæ nominantur, inter reliqua deliria docuerunt, se videre Patrem, & Filium, & Spiritum Sanctum corporeis oculis: & Spiritus Sancti adventum sensu percipere. Hujus sectæ Principes in oriente sub Valentiniano erant Dadões, Sabas, idolopbius.

Anomæi dictitabant, intellectum etiam in hac vita possè naturaliter videre Deum: contra quos egit Chrysost. hanc hæresim secutus est Petrus Abelardus, vel secundum Platina-
nam Baliardus insignis Philosophus in Gallijs anno Domini 1140. dicendo: totum, quod Deus est humana ratione comprehendendi posse: & à beatis nequaquam Divinam Essentiam, sed claritatem à Deo diffusam videri. De hoc refert Bernard. Epist. 190.

Beguardi, & Beguinæ homines maligni, & Mulieres infideles in Regno Alemanniæ inter reliquos errores, qui

recensentur in Capit. ad nostrum : de hæreticis, ajunt: hominem posse ita finalem beatitudinem secundum omnem gradum perfectionis in præsentī assequi, sicut eam in vita obtinebit beata. Denuò quòd quælibet intellectualis natura in se ipsa sit naturaliter beata: quodque anima non indigeat lumine gloriæ ipsam elevante ad videndum Deum, & eo beatè fruendum.

CONCLUSIO I.

In Visione beata repugnāt species Impressa Creatā,
quæ repræsentet Vr DEVS VtI In se est

Probatur ratione communi Thomistarum, in qua aliæ, quàm plurimæ insinuantur, quas si diligenter examinaveris, valebunt ad infirmandum adversarios.

Species impressa quidditivè Deum repræsentans est formalis similitudo Dei in esse repræsentativo, sed repugnāt, quòd ulla res creata possit esse formalis similitudo Dei in esse repræsentativo, ergo in visione beata repugnāt species impressa creata, quæ repræsentetur Deus uti in se est. Major supponitur: quia tamē â nonnullis in dubium vocatur, probatur. i. Quia species se tenet ex parte objecti, & est illius virtus vicaria, sicut lumen gloriæ est virtus Potentiæ intellectivæ: quemadmodum ergo hoc sapit rationes subjecti, in quo recipitur, sic illa, ejusque perfectio consideratur per ordinem ad objectum, quod re-
pre-

præsentat. 2. Mediante specie impressa cæteris paribus ita perfecta elicitur cognitio, ac si ipsum objectum per se concurreret, quoddam tamen dici non posset, nisi species sit formaliter ipsum objectum in esse repræsentativo: mutata enim principij perfectione, diversificatur perfectio effectus. 3. Species impressa est repræsentatiua non per modum signi, sed per modum similitudinis; unde ex ea fit cognitio per assimilationem, ad quam requiritur, speciem esse similem suo objecto non solum secundum prædicata generica, sed etiam secundum rationem specificam formaliter, aut eminenter, imprimis quando cognitio est quidditativa, prout contingit in visione beatifica. 4. Species impressa id totum est in actu primo, quod expressa in actu secundo, sed species expressa est formalis similitudo sui objecti in actu secundo, cum sit ipsum verbum, in quo formaliter repræsentatur objectum ergo. 5. Distinctio essentialis specierum desumitur ab objectis repræsentatis, subintellige in esse intelligibili, sed hæc ab illis desumi non posset, nisi quia una est formalis similitudo potius huius objecti, quam alterius: manet ergo speciem esse formalem similitudinem sui objecti. Minor verò principalis probatur. 1. Esse repræsentativum est perfectio realis, sed nulla creatura potest esse formaliter Deo similis in perfectione reali, ergo nec in esse repræsentativo. 2. Nulla creatura potest cum Deo in infinitate convenire, sed talis species esset ejusdem infinitatis cum Deo: cum esset ejusdem immaterialitatis cum essentia divina, à qua desu-

mitur ratio repræsentativi. Prætereà hæc species non limitaretur âb objecto, cùm hoc quantum est ex se, infinitè se petit repræsentare: nec â subjecto, in quo recipitur, ab hoc enim solùm in esse entis coarctatur, non verò in esse repræsentativo: nam objectum, non verò subjectum repræsentat ergo esset ejusdem infinitatis cum Deo. 3. Similitudo, & imago est triplex, artificialis, intentionalis, & naturalis: nullam ex his species creata cum Deo habere potest, non artificialem, hæc enim solùm imitatur externam figuram, species etiam prædicata intrinseca: non intentionalem, hæc enim petit esse ejusdem naturæ cum objecto in modo essendi intentionali, Deus autem non minus in esse intentionali est infinitus, actus purus, incomprehensibilis, quàm in esse naturali, sicut ergo nulla creatura in hoc genere potest esse formalis similitudo Dei, ita & in altero: tandem neque naturalem, hæc namque petit realiter procedere in similitudinem naturæ producentis, quæ entitativa Dei similitudo creaturæ omnino repugnat. Ergo subsistit, nullam rem creatam posse esse formalem Dei similitudinem.

Obijcies non implicat formalis similitudo Dei, ergo possibilis est species impressa Dei. ant: probatur, formalis similitudo Deum finitò modò repræsentans non repugnat, ergo. ant Probatur, in tantùm repugnaret formalis similitudo, seu species impressa Dei, quia deberet esse infinita, ejusdem immaterialitatis cum Deo &c. Atqui

Atqui si solum finito modo Deum formaliter repræsentaret, nullum ex enumeratis sequitur, ergo. *ꝛ. N. ant.* ad probam *N. Suppositum* antecedentis: supponit enim speciem manere formalem Dei similitudinem, etiamsi finito modo Essentiam divinam repræsentaret, quod falsum est, eò quòd tunc perfectè non adæquaret suum objectum in esse intelligibili, quod infinito modo ex se petit repræsentari. Verum quidem est, nullum sequi ex recensitis in convenientibus, si finito modo statuatur repræsentatio Essentia divinæ, sed in Hypothisi non manebit formalis similitudo Dei.

Contra Essentia divina in Sententia Thomistarum obtinet in visione Beatifica rationem speciei impressæ, & tamen se intellectui beati finito modo repræsentat, cum se finito modo uniat, ergo species creata maneret formalis similitudo Dei, etsi Essentiam divinam finito modo repræsentaret. *ꝛ. N. ant.* Sed Essentia divina, quantum in se est, infinito modo se repræsentat, quòd verò finito modo se uniat, & ad visionem concurrat, hoc non provenit ex defectu suæ repræsentationis, sed intellectus beati non valentis infinitam visionem elicere.

Urgebis non est manifestum, quòd requiratur in visione Dei formalis, & ex omni parte perfectissima Essentia divinæ repræsentatio, sed sufficit aliqua minùs perfecta, & virtualis: hæc non repugnat, ergo. major videtur certa: aliter enim videt beatus Essentiam divinam, & aliter

aliter iterum eam videt ipsemet Deus, consequenter ibi alia, & diversa repræsentatio requirenda est. Tum quia ex omni parte perfectissima Essentiæ divinæ representatio requiritur ad comprehensivam, non verò ad intuitivam Dei cognitionem, qualis est visio beati. minor etiam constat: quia per hoc jam omnes repugantiæ tolluntur, quod esset infinita, actus purus &c. Ergo. & dist. majorem quod requiratur &c. quantum est ex parte visionis conc. quantum est ex parte objecti repræsentati N. majorem. Quia cum omnis repræsentatio Dei quidditativa debeat esse ejusdem immaterialitatis cum Essentia divina repræsentata, sequitur benè, eam debere esse ita perfectam in repræsentando, & in esse intelligibili, sicut illa est in esse naturali: cum ergo in esse entis sit infinita, oportet, ut sit etiam species in esse intelligibili infinita. Si dicis, tolli omnes repugantias, ergo possibilis est species virtualiter, & finitò modò Deum repræsentans. & tolli, & non tolli, quod ipsum repugantias loquitur: tolli uti supponitur, & non tolli: nam etiam ista species virtualiter, & finitò modò Essentiam divinam repræsentans deberet esse ejusdem immaterialitatis cum ea, alias perfectè, quidditivè, intuitivè per eam repræsentari non posset. Præterea quæro ex te, illa species, quam tu appellas virtualem, est ne repræsentativa Dei prout in se est: vel non? si primum, ergo est ejusdem immaterialitatis cum illo, proin formalis. Si secundum, ergo beatus non poterit elicere visionem quidditivam, & intuitivam, ubi enim

exulat objectum, aut species illud quidditivè, & intuitivè repræsentans, quidditativa visio formari non potest: ex objecto quippe, & potentia paritur notitia, ergo qualis objecti repræsentatio, talis cognitio.

Contra idèd species Angeli inferioris quidditivè repræsentat Angelum superiorem, quia cum illo convenit saltem in immaterialitate generica, sed species creata potest convenire cum Deo in immaterialitate generica, ergo poterit illum quidditivè repræsentare. Minor probatur, Deus & creatura continentur sub ratione communi immaterialitatis ut sic: prius enim concipitur immateriale ut sic, quàm immateriale tale, ergo. *ꝛ. N.* minorem, ad probam dist. minorem Deus continetur sub immaterialitate ut sic tanquam membrum dividens rationem communem *N.* tanquam principium generale effectivum, aut causa exemplaris omnis immaterialitatis conc. minorem. Deus non potest contineri sub ratione generica immaterialitatis creaturæ, quia sic deberet univocè convenire in immaterialitate cum creatura, quod impossibile est, utpote ille solus excludit omnem materiam Physicam, & Metaphysicam, id est genus, & differentiam, non verò ulla creatura. Potest tamen dici, quòd contineatur tanquam universale immaterialitatis principium, prout in Logica dictum est de prædicamento Substantiæ.

Dices lumen gloriæ, est formalis participatio intellectus sub ratione intellectivi formalissimè, & tamen non est

est ejusdem immaterialitatis cum intellectu divino. Gratia sanctificans est formalis participatio naturæ divinæ quæ infinita est juxta Thomistas, quin ipsa sit infinita. Item in Sententia probabili Philosophorum, potest Deus effectum formalem immensitatis, videlicet quoddam res simul, & semel existat in pluribus locis, tribuere creaturæ, quin ipsa sit imensa; erga pariter poterit Deus præstare, quoddam species creata ipsum repræsentet, quin sit ejusdem immaterialitatis, infinitatis &c. cum illo.

Confirmatur 1. talis species non repræsentaret naturaliter, & necessariò Essentiam divinam, sed, quidquid repræsentaret, id ex libera Dei voluntate ad extra operante haberet. Ergo poterit Deus illi communicare, quoddam suam Essentiam finitò modò repræsentet, quin sit ejusdem immaterialitatis cum illa.

Confirmatur 2. Creatura potuisset esse ab æterno sine præjudicio, & læsione naturæ divinæ æternæ, & infinitæ, ergo etiam potest Essentia divina fieri repræsentabilis per speciem creatam sine præjudicio suæ infinitæ intelligibilitatis, & incomprehensibilitatis.

R. ad 1. Conc. ant. N. consequentiam, disparitas est, quia lumen gloriæ obtinet rationem virtutis subjectivæ, non verò objectivæ: & licet hoc sit intellectus divini participatio, non tamen est illius similitudo repræsentativa, unde non oportet, ut sit ejusdem immaterialitatis cum eo.

Ad 2. dico, gratiam sanctificantem esse participationem
natu-

naturæ divinæ, quatenus infinita est, non tamen secundum rationem suam atomam infinitatis, quæ consistit in hoc, quod natura divina sibi identificat objectum, & speciem, & operationem, quâ in illud tendit: sed solum quatenus habet Essentiam divinam pro objecto connaturali. Ad 3. R. Illius sententiæ Sectatores inquirunt, idem corpus posse existere in pluribus locis per hoc: quod effectus formalis quantitatis, videlicet extensio multiplicetur; quomodo id fieri possit, defendant illi.

Ad . conf. conc. ant. & N. consequentiam. Omnis quippe repræsentatio in esse intelligibili fundatur in immaterialitate, sic etsi Deus se liberè videndum præbeat, tamen ex suppositione quod velit per speciem creatam quidditativè repræsentari, debet illa cum essentia repræsentata concordare in immaterialitate entitativa, & quidditativa in esse intelligibili. Ad 2. confir. R. N. paritatem: ex hoc enim, quod creatura fuisset æterna, Deus per illam non fieret intrinsecè æternus; ast si per aliud repræsentaretur quidditativè, fieret intrinsecè intelligibilis per aliud, quod essentiæ divinæ utpote intelligibili per se repugnat.

CONCLUSIO II.

In Visione beata Ipsa essentia DIVINA gerit VICES speciei IMPRESSÆ, & EXPRESSÆ. *

Probatur utraque pars. Visio oritur ex potentia, & objecto, vel specie vices objecti gerente, ergo ut
C bea.

beati videant Essentiam Dei, necesse est quodd concurrat
objectum, aut species, sed species creata non concurrat,
ut probatum est, ergo debet concurrere species increata,
quæ est ipsamet Essentia divina. Probatur. 2. Visio bea-
torum est immediata, sed si Essentia divina ad eam per se
non concurreret, non esset immediata, quia ut ait D. Tho-
mas in 4. dist. 49. q. 2. art. 1. ad 15. medium tollit immedia-
tionem, ergo.

Probatur 3. Ratione fundamentali. Species non est
per se ex natura instituta ad cognitionem, sed solum per
accidens, quando objectum non est sufficienter immate-
riale, unitum, & proportionatum potentia, sed Essen-
tia divina est sufficienter immaterialis, unita, & propor-
tionata potentia cognoscitiva beati, ergo per se ipsam con-
currit ad visionem in ratione speciei impressæ, minor pro-
batur. Essentia divina excludit omnem excogitabilem
potentialitatem, Physicam (quæ exclusio est radix intel-
ligibilitatis in actu primo, quod patet in Angelo, qui quia
expers est omnis materia, ejus substantia est per se intelli-
gibilis ab illo in actu primo) & Metaphysicam, videlicet
genus, & differentiam, à quorum exclusione desumitur
intelligibilitas per se talis in actu secundo : & hæc soli Deo
competit, qui solus ab omni compositione etiam per ra-
tionem immunis est. Præterea Essentia divina est per se
unita intellectui beati, non quidem in esse entitativo, &
naturali : hæc namque unio aut petit inhæSIONem, aut
dependentiam, sed in esse intelligibili. Est etiam propor-
tio.

tionata, cū prius natura infundatur lumen gloriæ, quō redditur intellectus beati potens Essentiam divinam attingere ad modum objecti connaturalis: Quemadmodum enim intellectus divinus Essentiam suam pro objecto connaturali habet, ita lumen gloriæ, quod est participatio intellectus divini formalissimè spectati, illam quodammodo connaturaliter attingit.

Ex quo manifestè colligis, beatum non producere visione sua speciem expressam: eò quod perfectius repræsentet objectum, quàm impressa, ergo si hæc non potest ob nuper enumeratas implicantias repræsentare quidditivè divinam Essentiam, minùs repræsentabit expressa. Manet inquam, quod ipsa Essentia divina gerat vices speciei expressæ: cū sit suum esse, & actus purissimus, semper est in actu secundo se ipsa intellecta, quæ summa Dei immaterialitas sicut in Deo facit, quod se ipsum cognoscat sine potentia cognoscitiva realiter superaddita, ita & quod sit se ipso cognitus ab intellectu, cui objectivè unitur absque specie realiter superaddita.

Obijcies primò de ratione speciei est, quod uniatur in esse intelligibili cum potentia, sed Essentia divina non potest taliter uniri, ergo nequit subire vices speciei impressæ. Minor probatur. Essentia divina non potest uniri intellectui beati in esse entitativo, talis namque unio solum facta est ad humanitatem Christi, ergo nec in esse intelligibili. Consequentia probatur esse en-

titativum, & esse intelligibile in Deo nec virtualiter distinguuntur, natura enim divina constituitur per intelligere purissimum, ergo si non potest uniri in esse naturali, nec poterit uniri in esse intelligibili. R. N. ultimam consequentiam, quia Essentia divina ex summa, & infinita sua eminentia habet, quodd possit de novo uniri in esse intelligibili, absque eo, quodd uniatur in esse entitativo: sive deinde hoc duplex esse distinguatur virtualiter, sive non, parum refert.

Replicabis. Essentia divina non potest uniri intellectui in esse entitativo, nisi etiam uniatur in esse intelligibili: ergo è converso non potest uniri in esse intelligibili, quin etiam uniatur in esse entitativo. ant. Videtur manifestum, quia si in esse entitativo intellectui beati uniretur, non illi jungeretur per modum qualitatis mortuæ, sed prout in se summè immaterialis est, quæ immaterialitas cum sit radix & simul ratio proxima intelligibilitatis, si illi uniretur in esse entitativo, uniretur etiam in esse intelligibili. R. Conc. ant. dist. Consequens ergo non potest eidem uniri in esse intelligibili infinitò modò, & comprehensivè, nisi uniatur in esse entitativo conc. finitò modò, solumque intuitivè N. consequentiam. Beato autem Essentia divina tantum finitò modò, & secundum perfectionem & intensiorem luminis gloriæ unitur, unde non infertur, debere eidem uniri in esse entitativo. Si quæris, quare deberet Essentia divina intellectui uniri in esse entitativo, si illi in esse intelligibili infinitò modò, & com,

comprehensivè uniretur; & quare non, si solum finitò modò, & intuitivè? Ratio est, quia unio Essentiæ divi-
næ in esse intelligibili infinitò modò, & comprehensivè
est unio Dei totalis, & totaliter secundum omnem mo-
dum cognoscibilitatis consequenter etiam in esse naturali:
at verò unio Essentiæ cum intellectu beati finitò modò,
& non comprehensivè est quidem unio Dei totalis, sed
non totaliter; proinde non infertur, si taliter in esse intel-
ligibili alicui uniatur. debere etiam illi in esse naturali uni-
ri, cum hoc intelligibile non adæquet totum esse Dei en-
titativum.

Obijcies 2. de ratione speciei intelligibilis est intelle-
ctum objecto efficere similem, illumque unum cum ob-
jecto constituere in esse intelligibili, quia cognitio fit per
assimilationem: & ex intellectu, & specie fit magis u-
num, quàm ex materia, & forma, sed Essentia divina
non potest intellectum creatum similem Deo efficere,
illumque in esse intelligibili Deum constituere, ergo. Mi-
nor probatur, idèd nequit species creata Dei dari, quia nul-
la creatura potest esse formalis similitudo Dei in esse intelli-
gibili, ergo neque poterit dari potentia intellectiva, quæ
sit similis Deo, vel Deus in esse intelligibili. R. N. mino-
rem, ad probam dist. ant. Idèd &c. quia nequit esse Dei si-
militudo infinita conc. aliter N. ant. Species enim Dei, si
daretur, deberet esse totalis, & infinita similitudo Dei,
quia naturaliter saltem ex suppositione Essentiam divi-
nam repræsentaret. At Essentia divina finitò solum, &
non

non infinitò modò, ut dictum est, unitur intellectui beati, sed tantummodò juxta proportionem, & perfectionem luminis gloriæ, consequenter intellectus esset Deus finitò, & limitato modo, quod non repugnat.

Dices: forma naturalis, & necessaria, quando alicui subjecto unitur, totaliter, & secundum totum suum esse unitur, quia aliàs non foret ratio, cur secundum hunc potius effectum, & non alium uniatur: sed Essentia divina est forma naturalis, & necessaria, ergo totaliter & infinitò modò unitur, consequenter intellectus beati fit infinitò modò Deus. R. Majorem esse veram, quando subjectum est capax omnis effectus talis formæ, non verò si sit incapax, prout in præsentì contingit; Intellectus quippe beati non obstante lumine gloriæ, quo perfusus est, finitus est, adeòque incapax omnis possibili unionis Essentiæ divinæ.

Dices 2. de facto Essentia divina est cuilibet intellectui summè præsens, & proportionata ratione suæ immaterialitatis, & tamen non sequitur, quòd illa in cognitione, quam habet intellectus pro hoc statu viæ gerat vices speciei, impressæ, ergo pariter &c. R. dist. ant. est summè præsens præsentia generali, & proportionata ratione suæ immaterialitatis proportionè absoluta conc. est summè præsens præsentia speciali, & proportionata ratione suæ immaterialitatis ut unitæ in esse intelligibili N. ant. & consequentiam. Ad hoc ut Essentia divina dicatur gerere
vices

vices speciei impressæ, non sufficit, quodd sit intellectui præsens ratione suæ imaterialitatis quomodocunque, sed insuper requiritur, ut uniatur, quæ unio in hoc consistit, quod terminet exercitè intrinsecè in esse intelligibili cognitionem; quemadmodum unio in mysterio Incarnationis exprimitur per nomen terminationis substantialis.

Nota pro solutione Argumentorum contra 2. partem Conclusionis, triplex esse medium in cognitione, medium *sub quo*: & est illud, quod intellectum disponit ad videndum, & tale est lumen solis ad visum, & in nostro casu lumen gloriæ. Medium *quo* est, quo videt, & est species intelligibilis, quæ intellectum determinat in particulari ad cognoscendum potius hoc objectum, quàm aliud, ut species lapidis in oculo: medium *in quo* est res aliqua, ex qua visa ducitur in alterius cognitionem v.g. dum videtur imago, in ipsa videtur imaginarium, & in effectu causa. Unde essentia divina potest considerari ut *quo*, & ut *quod*, ut *quo* gerit rationem speciei, ut *quod* est ipsum objectum repræsentatum. Præterea.

Sciendum 1. omnem actionem transeuntem debere producere terminum: sed non immanentem, ratio hujus est, quia actiones immanentes non sunt propriè actiones, nec de prædicamento actionis, sed qualitatis, cùm primariò ordiantur ad perficiendum suum principium, utpote propria ipsius perfectio, non verò ad perficiendum terminum, ad quem per se non moventur, sicut actio-

actiones transeuntes, quarum tota perfectio consistit in termino producto. Nec valet dicere: actiones transeuntes petunt producere terminum ad extra, ergo immanentes illum producant ad intra. & N. consequentiam. Nam actiones immanentes per se, & ex se sunt qualitas perfectiva potentiae, & ita motus, & terminus simul; jam vero actiones transeuntes non sunt simpliciter qualitas perfectiva potentiae, ac consequenter sunt motus ad terminum, quem petunt producere.

Sciendum 2. Quando SS. PP. dicunt, quoddam beati videndo Essentiam divinam producant in se aliquam similitudinem, intelligendos esse, illam producere ex parte modi cognoscendi, non vero ex parte rei cognitae. Dum dicunt cognitionem beatorum esse verbum Dei, intelligendi sunt, esse verbum Dei principiativè, seu originativè, quia procedit ex specie impressa, quae est Essentia divina: aut terminativè, quia ordinatur ad eandem prout gerit vices speciei expressae; non vero formaliter.

Sciendum 3. in specie expressa esse duplicem conceptum distinguendum repræsentationis, & expressionis; primus est essentialis omni speciei expressae, nequaquam vero secundus: proinde primus reperitur in essentia divina gerente vices speciei expressae: non vero secundus: cum sit incapax, ut realiter exprimatui à potentia intellectiva beati. Alia vide in alijs.

CON-

CONCLUSIO III.

In VISIONE beata LVmen gLoriæ est tota, atqVe
VnIca VlrTVs agenDi. *

PRobatur. Potentia non potest aliquid producere in effectu, nisi ad producendum illud habeat posse simpliciter: sed sic est, quodd intellectus beati ex se, & independenter â lumine gloriæ nullum habeat posse simpliciter, ad aliquid producendum in visione beatifica, ergo ille nihil producit, consequenter lumen gloriæ est tota virtus agendi. Minor probatur, totum posse intellectus beati secundum se spectati, & independenter â lumine gloriæ est naturale, & ordinis inferioris, quidquid verò in visione est, est supernaturale, & ordinis superioris, atqui naturale, & ordinis inferioris quâ tale nihil potest producere in effectu supernaturali, & ordinis superioris, ergo minor & vera, quodd intellectus beati ex se, & independenter â lumine gloriæ nullum habeat posse simpliciter ad producendum aliquid in visione beatifica.

Confirmatur I. Illud est virtus proxima, & tota agendi, quô positô potentia producit effectum, & quô sublato non producit effectum, sed intellectus positô lumine gloriæ producit visionem beatificam, & quo sublato non producit effectum, sed intellectus? positô lumine gloriæ producit visionem beatificam, eoquē sublato non producit visionem beatificam, ergo lumen gloriæ est tota virtus agendi.

D

Con.

Confirmatur. 2. Quidquid in visione beata est, vel est vitalitas, vel est supernaturalitas: neutrum intellectus beati independenter à lumine gloriæ producere potest, cum in vitalitate essentialiter imbibatur supernaturalitas, & vicissim, ergo utrumque producit lumen gloriæ.

Ex hoc tamen non sequitur, quod in visione beatifica beatus se habeat merè passivè, & per modum subjecti sustentantis visionem, sicut se fors habet aqua ad calorem, & calefactionem: non inquam, quia intellectus saltem radicaliter concurrit ad suam visionem, quem radicalem influxum non exercet aqua in calefactione, cum talis actio repugnet formæ aquæ, non verò visio supernaturalis formæ intellectuali, qualis est intellectus creatus: sed ad summum est inproportionata, quæ inproportio tollitur per lumen gloriæ.

Obijcies intellectus beati producit in visione vitalitatem, ergo lumen gloriæ non est tota virtus agendi in visione beatifica. ant. probatur. Vitalitas debet produci à principio se intrinsecè movente, sed solum intellectus est principium intrinsecè se movens, non verò lumen gloriæ, ergo ille, & non lumen gloriæ producit in visione vitalitatem. R. dist. majorem vitalitas debet produci à principio se intrinsecè movente vel radicaliter, aut proximè conc. semper proximè N. majorem. dist. pariter minorem sed solum &c. non verò lumen gloriæ, est tamen virtus vitalis, quâ intellectus movetur conc. non est talis vir-

virtus N. minorem; quod sufficit ut proximè ab illo proveniat visio.

Contra lumen gloriæ non est vitale: ergo ab illo non potest provenire vitalitas visionis. ant. probatur lumen gloriæ in tantum esset vitale, in quantum esset participatio vitæ in Deo existentis, sed nequit esse participatio vitæ in Deo existentis, ergò. Minorem probo quia vita Dei consistit in indivisibili, & qualiscunque sit participatio vitæ, semper est talis secundum conceptum adæquatum vitæ, qui consistit in hoc, quod sit motus ab intrinseco: ergò si lumen gloriæ participaret vitam in Deo existentem, illam secundum totum suum conceptum adæquatum participaret, quod dici nequit, aliàs lumen gloriæ esset infinitum, actus purissimus, quia viveret vitâ infinitâ, & purissimâ. ergò. & participaret conceptum adæquatum vitæ participatione accidentali: non verò substantiali, ex inde tamen minimè sequitur, quod lumen gloriæ sit vitale vitalitate infinitâ, & purissimâ. Et in isto natura divina, eusque conceptus consistit in indivisibili, & est actus purissimus, & tamen participatur à gratia, quin sit infinita, & actus purissimus.

Dices ex suprà dictis sequitur, quod intellectus beati nec radicaliter concurrat ad vitalitatem visionis. Probatur illatum. Ided non concurrat proximè ad vitalitatem, quia quidquid proximè potest, hoc potest mediante lumine gloriæ, sed etiam quidquid remotè potest, illud po-

test mediante lumine gloriæ: nam virtus etiam remota intellectûs est naturalis, quæ ex se insufficiens est ad vitalitatem supernaturalem. ergo. *xy.* minorem esse veram de potentia exercitè tali, non verò signatè sumptâ, quodd enim intellectus beati possit radicaliter concurrere ad visionem beatificam non habet omnimodè â lumine gloriæ, quia antecederet ad illud jam visio beatifica continetur intra objectum extensivum, & inproportionatum intellectus; habet tamen â lumine gloriæ, quodd exercitè se possit hîc, & nunc movere ad actum supernaturalem, unde concurrit radicaliter secundum suam nativam virtutem ut elevatam.

Urgebis intellectus in receptione luminis gloriæ nullum habet influxum etiam radicalem sed se merè passivè habet ad receptionem illius, ergo etiam intellectus beati nullum influxum radicalem exercet in visionem, quæ sequitur ex lumine gloriæ. Consequentia probatur. Quodd est causa causæ, est etiam causa causati, ergo quodd non est causa causæ, etiam non est causa causati: sed intellectus beati nullum habet influxum radicalem in lumen gloriæ, seu non est radicalis causa luminis gloriæ, quodd est causa visionis, ergo nec est radicalis causa visionis beatificæ, consequenter se ad eam merè passivè haberet, sicut aqua ad calorem, quodd sine læsione fidei audenter dici non potest: proinde vel lumen gloriæ non est adæquata virtus in visione, vel intellectus se merè passivè habet. *dist. consequens*, quodd non est causa causæ, si
per

per hanc causam prior causa non recipiat aliquam virtutem producendi ejus effectum, etiam non est causa cauti conc. Si recipiat N. consequentiam unà cum cæteris, quæ subsequuntur. Intellectus enim recipit virtutem per lumen gloriæ, unde quamvis nullum influxum in illud exerceat, potest tamen ut eò elevatus radicaliter concurrere ad visionem, cujus unica virtus proxima est lumen gloriæ.

Obijcies ultimò si lumen gloriæ est tota virtus agendi in visione beatifica, sequitur, quòd si illud poneretur in voluntate, aut alia potentia vitali, voluntas, aut alia potentia vitalis posset videre Deum, hoc non est admittendum, ergo nec illud ex quo sequitur. Sequela probatur, posita virtute adæquata producitur effectus, ergo si lumen gloriæ est tota virtus agendi, posita in voluntate faceret, quòd illa videret Deum. ✕. Hoc esset firmum, si voluntas, aut alia potentia vitalis concluderent visionem intra suum objectum adæquatum, & extensivum: & essent ex se capaces recipiendi lumen gloriæ sub sua ratione formalissima; cùm ergo lumen gloriæ, sicut quilibet alius habitus supernaturalis sibi proportionatas exigat potentias, sequitur quòd si in talibus non ponatur, nunquam poterit producere effectum.

Dices intellectus secundum suam nativam virtutem non influit radicaliter in visionem, ergo si ve elevetur nativa virtus intellectûs, si ve voluntatis, aut alterius potentie

tentiæ vitalis, quælibet poterit mediante lumine gloriæ videre Deum. *ꝛ.* Licet intellectus non concurrat ad visionem secundum suam nativam virtutem in viribus naturalibus relictam, sed ut elevatam: quia tamen virtus nativa intellectus est quodammodo ex sua natura proportionata ad recipiendum lumen gloriæ sub sua ratione atomæ, & formalissima intellectivi, inde benè potest mediante illo videre Deum. Contra virtus nativa voluntatis, aliarumque potentiarum vitalium non est ex sua natura proportionata ad recipiendum lumen gloriæ sub ratione intellectivi, quapropter nunquam possunt per illud elevari ad videndum Deum.

Instabis alium effectum deberet sortiri lumen gloriæ, quando reciperetur in potentia non vitali; v.g. lapide, & iterum alium dum reciperetur in potentia vitali, sed in potentia non vitali receptum per illud potentia non videret, ergo receptum in potentia vitali, per illud talis potentia videret; & ita si lumen gloriæ ponitur in voluntate, illa videret Deum. *ꝛ.* Lumen gloriæ quando ponitur in potentia vitali ex natura sua non ordinata ad receptionem illius, eundem effectum sortiri, ac si poneretur in potentia non vitali. Ratio superius tacta est. Et quamvis ibi sit vitalitas potentiæ, quia tamen non est de linea intellectivi, purè materialiter se habet respectu luminis gloriæ, & idem est, ac si potentia non esset vitalis.

CON-

CONCLUSIO IV.

si LVMen gLorix est æqVaLe, esto non ConCVrrat
 æqVaLls perfeCtio InteLLeCtVs,
 pâr Visio est. *

Hæc Conclusio deducitur ex antecedenti, & supponit de perfectione intensiva, non verò extensiva visionis: hæc habetur per plures species objectorum, illa verò per maiorem vim potentie, aut virtutis.

Probatur Intensio, & perfectio effectûs debet desumi à suo principio proximo, sed in Hypothesi idem est principium proximum, videlicet lumen gloriæ, ergo etiam idem effectus, seu visio. Major videtur esse vera, & ultrò probatur. Principium proximum dat speciem, & denominationem intrinsecam actui à se procedenti: dicitur enim intellectio ab intellectu, volitio à voluntate. ergo etiam ab illo debet desumi intensio, & perfectio actûs. Consequentia probatur, omnis quippe perfectio intensiva actûs vel est ipsa ratio specifica, per quam distinguitur ab alijs, vel saltem fundatur in illa. ergo. &c.

Probatur 2. Potentia naturalis non operatur in ordine supernaturali nisi juxta intensiorem formæ elevantis, ergo ubi eadem est intensio, & perfectio formæ elevantis eadem erit operatio; cum ergo in utraque sit idem lumen gloriæ, licet sit diversa perfectio naturalis potentie intellectivæ, æqualis visio elicitur. ant. probatur sola forma

ma elevans dat potentiæ naturali posse simpliciter in ordine ad actum supernaturalem, ergo non potest operari nisi juxta perfectionem talis formæ, aliàs ultra elevationem operaretur, quodd dici nequit, quia quidquid est in potentia naturali ut non elevatum, totum inproportionatum & incapax est, utpote quid naturale, ad productionem effectus supernaturalis.

Confirmatur natura ad supernaturalia nihil potest, sed visio beatifica est entitativè supernaturalis, ergo major perfectio naturalis potentiæ intellectivæ ad eam nihil potest.

Obijcies quandocunque duæ causæ partiales concurrunt ad productionem alicujus effectus, tunc crescente earum perfectione crescit perfectio effectûs, sed intellectus & lumen gloriæ sunt duæ causæ partiales visionis beatificæ, ergo quoties unum ex illis crescit in perfectione, toties crescit & visio. minor probatur intellectus non concurrere effectivè ut causa adæquata, & totalis, ergo ut partialis. Præterea causa partialis est, quæ indiget consortiõ alterius, sed intellectus indiget lumine gloriæ, & vicissim, ergo. R. N. minorem, ad probam N. consequentiam, sed concurrat ut principium inadæquatum constituens cum lumine gloriæ unum principium adæquatum visionis: quodd non est idem, ac concurrere per modum causæ partialis; quia illa, quæ operantur ut causæ partiales, ita operantur, quodd unumquodque præstet suum concursum independentem ab alio, licèt requiratur
con-

concurfus utriusque ad effectum producendum, sic non faciunt unum principium per se, sed per aggregationem. Illa verò quæ concurrunt ut principia inadæquata, unumquodque dependet ab alio in operatione, imò unum subinde suum conprincipium perficit intrinsecè, ut videre est in lumine gloriæ respectu intellectus, & ita ex amobus fit unum per se; cùm ergo intellectus in ratione principij intrinsecè perficiatur à lumine gloriæ, & causa partialis non tribuat talem perfectionem, benè sequitur intellectum, & lumen gloriæ non concurrere per modum causarum partialium, sed per modum unius principij adæquati per se. undè quavis intellectus indigeat consortiō luminis gloriæ, quia tamen ab illo intrinsecè perficitur, ob id non potest dici causa partialis, nisi in propriè.

Contra voluntas influit in actum charitatis tanquam causa partialis, ergo etiam intellectus in actum visionis beatificæ. ant. probatur, in actu charitatis reperitur libertas, atqui in hanc influit voluntas, ergo. minor probatur. Charitas in hanc non influit, cùm non sit libera, ergo. Probatur ant. Charitas non est indifferens, aliàs quis stante habitu charitatis posset non amare: ergo. R. dist. ant. Charitas non est libera libertate potentix conc. libertate virtutis N. ant. Quando dicitur, Charitas non est indifferens. R. positivè conc. permissivè N. ant. quia stante habitu charitatis licèt sit voluntas determinata ad amo rem, permittit tamen, quòd voluntas possit non amare saltem in sensu diviso: Quapropter tota intensio
E amo.

amoris provenit ab habitu charitatis: nec quidquam
conducit naturalis perfectio potentie secundum se
spectata ad actum supernaturalem, sed purè materialiter
se ad illum habet.

Instabis paritate difficili: præmissa naturalis elevata
per præmissam supernaturalem infert conclusionem su-
pernaturalem non solum quà elevata, sed etiam quate-
nus naturalis, ergo pariter intellectus concurrit ad visio-
nem non solum secundum vim elevationis, sed etiam se-
cundum suam nativam perfectionem. ant. probatur:
præmissa elevata infert Conclusionem ut naturaliter certa
est, ergo. ant. probatur, Præmissa naturalis per elevatio-
nem non recipit certitudinem à præmissa supernaturali:
quia certitudo præmissæ supernaturalis est v. g. Certitudo
fidei; per hoc autem quod præmissa naturalis elevetur per
præmissam de fide, non fit de fide, ergo nec potest ipsius
certitudinem habere. R. Ad ultimum. Præmissam eleva-
tam per præmissam de fide, fieri de fide reductivè, qua-
tenus ejus virtus elevativa scilicet præmissa supernaturalis
directè pertinet ad fidem: non verò formaliter, & dire-
ctè, sic enim deberet procedere ex divina revelatione,
quod tamen non fit: inde ejus certitudo est reductivè,
non verò formaliter certitudo fidei.

Dices: ergo si quis negaret talem præmissam eleva-
tam per præmissam de fide, esset hæreticus, quia negaret
aliquid, quod reductivè pertinet ad fidem. R. talem non
fore hæreticum, nam illa non est de fide reductivè in hoc

sensu, quasi virtualiter implicitè contineretur in aliquo articulo fidei: aut. indirectè procederet ex revelatione divina, aut declaratione fidei (quoddam tamen unum ex istis requiritur, ut negans dicatur Hæreticus) sed purè quatenus elevata est per aliquid, quoddam de fide est.

CONCLUSIO V.

ens à se non Valet sVppLere LVMen gLoriæ: & Ita non potest sine ista VlrtVte VIderi. *

PRobatur. Deus nequit supplere genus causæ formalis, sed lumen gloriæ concurrit in genere causæ formalis ad visionem, ergo. Major est communis: minor probatur causa formalis causat per communicationem suæ propriæ entitatis, sed taliter causat lumen gloriæ visionem, ergo. minor probatur. In entitate luminis gloriæ reperitur ratio intellectivi, vitalitas, & supernaturalitas, sed hæc omnia lumen gloriæ tribuit visioni, nam hæc à potentia naturali habere non potest, utpote cùm sit ejus vitalitas naturalis, ergo. 2. Causa formalis intrinseca se habet aut per modum partis, aut formæ informantis, aut saltem virtutis inhærentis, sed lumen gloriæ se habet per modum principij, & virtutis inhærentis intellectui beati, ergo.

Probatur 2. Intellectus creatus ex se, & sine lumine gloriæ est omnino impotens ad videndum Deum, ergo ut intellectus creatus posset videre Deum, deberet hæc im-

potentia suppleri per aliud, sed non potest suppleri, ergo minor probatur. vel illud, per quod suppleretur impotentia intellectus creati, esset quid intrinsecè, receptum in potentia, vel non? si intrinsecè receptum, ergo cùm hoc se haberet per modum virtutis intrinsecæ esset lumen gloriæ: nihil enim aliud per lumen gloriæ intelligitur, quàm virtus intrinsecè elevans potentiam naturalem ad videndum Deum; si secundum, ergo maneret impotens, quia si potentia intrinsecè non mutetur, manebit in sua impotentia, nam implicat, quodd aliquid intrinsecè mutetur per aliquod extrinsecum sine diffusione alicujus intrinseci in illud. Cùm ergo intellectus, si spectetur secundum suam naturalem activitatem sit omnino impotens ad supernaturale, qualiter est visio Dei: Supernaturale namque nec formaliter, nec emmineret præcontinetur in potentia naturali, utpote excedens vires naturæ, quæ tamen præcontinentia necessaria foret ad hoc, ut naturale in se immutatum produceret supernaturale.

Confirmantur supradicta: Deus non potest videri nisi vel ab intellectu divino per essentiam, aut per participationem, sed nulla potentia fieri potest intellectus divinus per participationem sine receptione luminis gloriæ, ergo. Major est certa, quia solus intellectus divinus naturaliter se ipsum videt: Intellectus autem creatus ex libera Dei voluntate communicante illi vires ad se videndum, quodd est videre per participationem. Minor probatur

batur: Intellectus creatus non potest deificari nisi per aliquam formam, quæ sit participatio intellectus divini, per aliam enim non posset videre, sola namque visio procedit ab intellectu; sed hæc forma deberet necessariò intrinsecè recipi in intellectu. 1. Quia esset virtus intellectus secundum suam ultimam differentiam. 2. Accidens. 3. Forma perficiens potentiam naturalem, illamquæ quodammodo intrinsecè transferens ad ordinem supernaturalem. ergo. Ex quo habes nullam virtutem ab extrinseco intellectui advenientem posse illum reddere potentem videre Deum, quia impotentia intrinseca non potest tolli, quàm per aliquod intrinsecum. 2. Solam Dei assistentiam extrinsecam, aut imperium divinum non sufficere, quòd intellectus posset videre Deum, quia hæc nihil ponunt intrinsecum in intellectu: vel si ponunt, tunc illud erit lumen gloriæ, & sic habetur intentum. 3. Falsum est: in creatura dari potentiam obedientialem imediatè activam, quâ posset quodlibet fieri, dumodo Dei voluntas accedat: quia talis potentia deberet esse infinita: nam in se contineret omnem effectum possibilem vel formaliter, vel eminenter, quem sine intrinseca virtute superaddita producere posset. Sed scias, solùm dari potentiam obedientialem passivam, ad sumum mediatè activam quæ consistit in hoc, quòd creatura possit producere per receptionem alicujus virtutis supernaturalis, quodcunque Deus voluerit, dumodo ex parte sui non involvat repugnantiam.

Con.

Confirmatur. 2. Visio corporalis non potest haberi, nisi medium illuminetur, quod manifestet colorem: nec articulus fidei, nisi illustretur lumine fidei: nec Conclusio, nisi manifestetur lumine primorum principiorum, ergo pariter nequit beatus videre Deum, nisi prius perfundatur lumine gloriæ.

Obijcies. Quia Deus est summè, & per se intelligibilis, beatus non indiget aliqua specie creata illum quidditativè repræsentante, sed etiam Deus est per se summè luminosus, & lucidus, ergo absolutè non habet opus aliquo lumine, ut videatur. R. consequentia teneret, si intellectus esset ex se in actu primo potens ad videndum, cùm autem absque lumine gloriæ sit omninò impotens, nequit illum sine hoc videre. Per hoc autem nihil derogatur lumini divino quia iste defectus non se tenet ex parte Dei, qui per se visibilis est, sed ex parte potentiæ. 2. Hoc argumentum nimium probat: probat enim defacto beatum non indigere lumine gloriæ ad videndum Deum; nam occasione hujus argumenti, posset nonnullus dicere: quia Deus est per se intelligibilis defacto non indiget aliqua specie creata se quidditativè repræsentante, sed etiam Deus est per se summè luminosus, ergo defacto non indiget aliquo lumine, quo videatur, quàm falsa sit consequentia, & fidei repugnans, non nemo videt.

Contra Deus ex se potest habere rationem speciei impressæ, ergo etiam per se potest subire rationem luminis gloriæ. R. N. consequentiam lumen enim gloriæ obtinet ratio-

rationem causæ formalis physicæ, & intrinsecæ quam supplere non potest, at verò species impressa solū est causa formalis intentionalis, & in esse intelligibili, imò & extrinseca, quæ ex natura sua non dicit imperfectionem: non enim petit informare, inhxerere, limitare subiectum, à quibus omnis causæ formalis imperfectio provenit.

Obijcies 2. Beatus potest per solam voluntatem, & imperium divinum videre Deum, ergò absolutè non est necessarium lumen gloriæ. ant. probatur Imperium divinum est efficacius, & majoris virtutis lumine gloriæ, ergo. ant. patet: nam imperium divinum entitativè est ipse Deus: e contra lumen gloriæ non est Deus, sed creatura Dei, ergo R. concedo: Imperium divinum esse efficacius lumine gloriæ, ex hoc tamen non infertur, quodd per illud solum possit beatus videre Deum, quia stante illo Potentia naturalis intellectus maneret intrinsecè immutata, cū imperium sit extrinsecum: tum quia efficacia luminis gloriæ est de genere causæ formalis intrinsecæ, quam efficacia imperij divini minimè supplere potest.

Contra ad visionem beatificam absolutè eliciendam nihil aliud requiritur, quàm potentia vitalis, & virtus supernaturalis, sed imperium divinum est supernaturale, ergo posset cum potentia intellectiva, & vitali, elicere visionem beatificam. R. dist. ant. quàm potentia vitalis, & virtus supernaturalis intrinsecè immutans, & perficiens potentiam conc. quàm potentia vitalis, & virtus superna-

naturalis extrinsecè solum perficiens potentiam N. ant.
& sic distincta minore N. consequentiam: advertendum,
quòd ad hoc, ut visio beatifica eliciatur, non sufficiat qua-
liscunque potentiæ vitalitas, & virtutis supernaturalitas,
sed debet talis virtus supernaturalis intrinsecè recipi in po-
tentia vitali, illámque immutare, quo admodum suum
operandi naturalem.

Instabis: Imperium potest potentiam intellectivam
intrinsecè immutare, absque eo quòd in illa aliqua virtus
intrinsecè recipiatur, ergo nihil dictum. probatur antece-
dens: per solum imperium divinum, quod explicatur
per particulam *fiat*, Nihilum fuit mutatum intrinsecè
per formas cœlorum, prout contigit in creatione, ergo.
ant. supponitur, quia in nihilo nulla virtus potuit
recipi: quòd autem intrinsecè fuerit imutatio facta in pro-
ductione cœlorum ex nihilo, constat, quia fuit transitus
de non esse ad esse, qui fieri non potest sine immutatione
intrinseca. R. dist. ant. per solum imperium divinum
nihilum fuit formaliter mutatum intrinsecè N. fuit præsup-
positivè & materialiter mutatum intrinsecè. conc. ant.
Ratio formalis, ratione cujus nihilum fuit intrinsecè im-
mutatum fuerunt ipsæ formæ cœlorum ex nihiloeductæ:
per imperium tantum præsuppositivè, quatenus formæ
cœlorum non fuissent, nisi divinum imperium accessi-
sset. Quando dicitur in nihilo nulla virtus potuit recipi,
concedo, quòd in hoc sensu non fuerit imutatio facta in ni-
hilo, fuit tamen immutatum in hoc sensu, prout desijt
esse

esse nihilum, & incepit esse forma cœlorum.

Urgebis homini votô castitatis obstricto relaxatur obligatio per meram dispensationem extrinsecam: ergo etiam per imperium Dei extrinsecum intellectus potest reddi potens videre Deum. Consequentia probatur, aliter se habet homo votô castitatis obstrictus, & iterum aliter se habet homo â tali voto liber, & tamen homo obstrictus fit liber intrinsecè per solam dispensationem sine aliqua virtute intrinsecè in se recepta, ergo etiam poterit reddi potens videre Deum per solum imperium divinum absque aliqua virtute superaddita.

Confirmatur licèt imperium Dei sit formaliter extrinsecum intellectui beati, est tamen illi virtualiter intrinsecum, ratione suæ omnipotentix præsentis omnibus rebus creatis.

R. N. consequentiam, disparitas est: nam votum duo dicit, promissionem, & Dei acceptationem, quæ promissio non aliter est acceptata, quàm usque ad tempus, quo ab ipso, velejus vicario non fieret relaxatio, quâ posita immediatè se sola cessat obligatio voti: at verò esse intrinsecè impotentem ex se convenit intellectui creato, inde oportet ut ejus impotentia ad visionem beatificam per aliquid intrinsecum tollatur. Dum subjungitur, quodd homo votô castitatis obstrictus aliter se habeat intrinsecè, quàm homo ab illo liber, id verum est de alietate intrinsecam morali, non verò physica, quare prima sine positione alicujus virtutis intrinsecæ tolli potest.

Dices Alietas intrinseca moralis potest tolli sine positione alicujus virtutis intrinsecæ, ergo etiam potest tolli alietas Physica intellectus naturalis, & impotentis elicere visionem sine impressione alicujus virtutis intrinsecæ. R. N. consequentiam, quia alietas intrinseca moralis potest provenire ab aliquo extrinseco, consequenter potest etiam tolli per aliquod extrinsecum: sed alietas physica formaliter oritur ab aliquo intrinseco, & sic debet tolli per novam positionem alicujus intrinseci.

Ad confirmationem dico: Imperium Dei extrinsecum esse intellectui virtualiter intrinsecum virtute aliqua generali communi omnibus rebus creatis; non verò virtute speciali seu in ratione virtutis intrinsecè elevantis potentiam ad clarè videndum Deum.

CONCLUSIO VI.

Certò non potest Creari a LiqVa sVbstantia, CVI Con-
nat VraLter ConVeniat LVMen gLoriæ, *

PRobatur: Nulli creaturæ competere potest proprietas Dei, ut creatoris, & authoris naturæ, sed si dabilis esset substantia supernaturalis creata, creaturæ competere proprietates Dei ut creatoris, & authoris naturæ, ergo. majore est certa: aliàs creaturæ deberet competere natura divina, nihil enim ita connexum est, quàm proprietas, & essentia; quamobrem ad diversas essentias diversæ se-
quuntur.

quuntur proprietates. Minor quoque probatur: Proprietas Dei ut creatoris, & authoris naturæ, est, quod ille solus sit super omnem naturam creatam, & creabilem, sed si dabilis esset substantia supernaturalis creata, talis esset super omnem naturam creatam, & creabilem: ob id licet Angelus superior excedat inferiorem, homo leonem, non possunt dici supernaturales, quia solum determinatam naturam excedunt; unde ut substantia dicatur supernaturalis debet excedere omnem naturam creatam, & creabilem. ergo.

Confirmatur: Implicat dari formam, quæ non pertineat vel ad ordinem materiale, aut immateriale, sed si daretur substantia supernaturalis ad nullum ex his pertineret, ergo. minor probatur, non pertineret ad ordinem materiale, quia hic est naturalis, supra quem est substantia supernaturalis: nec pertineret ad ordinem spirituale, quia etiam hic essentialiter est naturalis, intellige quoad substantias rerum, quod colligi potest ex moderna providentia Dei: aut divinus, ad divinum non pertingeret, quia talis substantia adhuc infra Deum esset, ergo.

Probatur 2. Substantia connaturaliter videns Deum intuitivè, debet esse ejusdem immaterialitatis cum illo: nam potentia cognoscitiva necessarid est ejusdem immaterialitatis cum suo objecto connaturali, & proportionato: sed implicat substantia creata, quæ sit ejusdem immaterialitatis cum Deo. ergo. Major patet, quia anima pro hoc statu dependet à materia, non potest res omnino spi-

rituales v. g. Angelum connaturaliter cognoscere; similiter Intellectus Angelicus, cum non sit suum esse non ita abstrahit à materia; ut non includat materiam Metaphysicam, non potest connaturaliter cognoscere objectum carens omni materia, etiam Metaphysica, ut est Deus, ergo. Minor etiam patet, quia aliàs creatura esset actus purus excludens omnem potentialitatem.

Obijcies. Idèd non est dabilis substantia supernaturalis, quia deberet excedere omnem naturam creatam, & creabilem, sed hoc non fieret, ergo. Minor probatur, dantur accidentia supernaturalia, & tamen ex hoc non excedunt omnem naturam creatam, & creabilem, ergo si daretur substantia supernaturalis non excederet omnem naturam creatam, & creabilem. R. N. consequentiam, disparitas est: substantia enim supernaturalis si daretur esset talis per se, cum sit intra propriam lineam independens ab omni alio, licèt dicat ordinem intrinsecum ad Deum creatorem: insuper esset participatio Dei secundum suam ultimam rationem atomam, consequenter esset actus purus, excederetque omnem naturam creatam, & creabilem. Quæ nonprehenduntur in accidente supernaturali, quod sicut non est ens per se, sed entis ens sic non est supernaturale per se, sed per ordinem ad subiectum, quod elevat: neque est participatio Dei secundum suam ultimam rationem atomam substantiæ increatæ, hinc non excedit omnem naturam creatam, & creabilem.

Dices

Dices: Admissâ hac sententiâ, quodd non sit possibilibis substantia supernaturalis, sequitur quodd accidens supernaturale excedat omnem naturam creatam, & creabilem, sed hoc nequaquam admitti debet, ergo nec illud, ex quo sequitur. Probatur Sequela, minimum accidens supernaturale excedit omnia accidentia naturalia, imd, & substantias naturales, ergo Sequela subsistit. R. conc. ultimo ant. N. consequentiam: quia accidens supernaturale est tantum participatio accidentalis Dei in ordine supernaturali: sic dato quocunque accidente, semper in infinitum perfectius possibile est, quia Deus in infinitum participabilis est participatione accidentali: & ita negata substantiâ supernaturali creatâ non benè deducitur, accidens supernaturale debere excedere omnem naturam creatam, & creabilem.

Instabis: hoc etiam dici potest de substantia supernaturali, quia data aliqua substantia supernaturali semper alia perfectior dari posset. R. N. causalem, nam participatio substantialis consistit in indivisibili, utpote cum quælibet esset participatio Dei secundum suam ultimam rationem differentialem, quæ in hoc consistit: quodd sit suum esse per se: Consequenter perfectior dari non posset, cum nulla magis esset suum esse per se.

Obijcies 2. Divina attributa participantur â creaturis v.g. Divinus amor â charitate, ergo etiam poterit participari substantia supernaturalis, ergo si datur amor super-
per-

pernaturalis creatus, etiam dari poterit substantia creata
supernaturalis: R. dist. consequens participari poterit à
creatura ratio divinæ substantiæ participatione accidenta-
li conc. substantiali N. consequentiam.

Contra in ordine naturali participatur natura divina
non solum participatione accidentali, sed etiam substan-
tiali ergo etiam in ordine supernaturali ita participabitur,
R. N. consequentiam in ordine enim naturali participatur
natura divina participatione substantiali, sed limitatè, &
præcisè quatenus est aliquid per se existens, & principi-
um dimanativum proprietatum, in quo nulla repugna-
tia apparet: aut si in ordine supernaturali natura divina par-
ticiparetur participatione substantiali, non participaretur
limitatè, aut præcisè ut aliquid per se existens, sed ut est
suum esse purissimum, quia participaretur ut est ens su-
pernaturale, quod admitti non potest.

CONCLUSIO VII.

Abslt, qVdD soLa essentia DIVina possit VIDERI sine
attribVtis, aC personaLitatibVs. *

PRobatur. Illa non possunt seorsim unum sine alio in-
tuitivè videri, quæ realiter, & essentialiter intrinse-
cè sunt connexa. Sed attributa, personalitates sunt reali-
ter, & essentialiter intrinsecè cum essentia connexa, ergo
divina essentia non potest videri sine attributis, & perso-
na-

nalitatibus. Major patet in modis entis, qui quia realiter, & essentialiter sunt connexi cum ratione entis ut sic; imò ratio communis entis in quolibet inferiori intrinsecè imbitur; non possunt perfectè cognosci, nisi indirectè ratio entis ut sic quidditivè cognoscatur. Quod roboratur ulterius: hoc ipso, quòd omnipotentia sit essentialiter connexa cum creaturis possibilibus, non potest comprehendi, nisi comprehendantur & illæ, & vicissim non possunt omnes creaturæ possibiles intuitivè videri, nisi tota, & totaliter videatur omnipotentia. Item quæ realiter, & essentialiter sunt unum, magis sunt inter se unum, quàm relativa ad invicem: quia hæc solùm sunt inter se extrinsecè, & per modum termini connexa, quæ connexio cessat cessante termino: illa verò sunt intrinsecè connexa, & unum continetur in altero tam secundùm entitatem, quàm etiam secundùm aliquam rationem alicujus prædicati essentialis: & tamen unum relativum non potest quidditivè cognosci sine termino correlato, ergo minùs illa, quæ realiter, & essentialiter intrinsecè sunt connexa, poterunt seorsim quidditative videri. Tandem quia natura Petri est realiter connexa cum Petreitate, non potest hæc natura Petri quidditivè, & intuitivè cognosci, nisi cognoscatur & Petreitas, ergo. Præterea major suadetur ratione: cognitio intuitiva fertur in rem præsentem prout à parte rei est, & quiddiativa attingit totam rei quidditatem: quia si solùm unum prædicatum quidditivum attingit, non potest dici propriè quiddiativa, &

& intuitiva, sed præcisiva: unde qui in homine solum cognosceret animal, & non rationale, talis non posset dici, quodd intuitivè, & quidditativè cognoscat animal, quia animal in homine physice sumptum est etiam realiter rationale, ergo quæ realiter, & essentialiter à parte rei sunt connexa, unum non potest intuitivè, & quidditativè videri sine alio: nam illa omnia à parte rei sunt una entitas, aut saltem unum infert aliud, quare visô unô omnia cum illo essentialiter connexa videri debent. Minor principalis etiam probatur: Omnia attributa, & personalitates realiter à parte rei identificantur cum essentia divina; & sunt ad invicem essentialiter connexa, ipsa quæ ratio entis infiniti, & à se intimè transcendentaliter imbibitur in omnibus prædicatis divinis, unde quandocunque, quomodo-cunque; concipiantur, semper debent concipi pro implicito importare essentiam, & tota distinctio, quæ intercedit, est penes explicitum, & implicitum, nullatenus verò penes excludens & exclusum. Itaque si cognitione præcisiva non potest adæquatè unum attributum præscindere ab alio, quin hoc saltem illud implicite importet, quomodo a maiori cognitione quidditativa, & intuitiva unum attributum sine alio, aut essentiam sine personalitatibus, quæ fertur in rem prout à parte rei est, quis videre poterit? ergo minor est vera.

Obijcies: Essentia divina gerit vices speciei impressæ, ergo essentia divina potest videri sine attributis. Consequentia probatur. hoc ipso, quodd essentia divina gerat
vices

vices speciei impressæ, poterit se ipsam repræsentare, & non attributa, sed in tali casu solum videbitur essentia, & non attributa, ergo. major probatur: Essentia divina liberè unitur intellectui beati in ratione speciei, ergo. & liberè unitur absolutè conc. ex suppositione N. ant. Supposito enim quodd vel it beare intellectum, debet illi necessarid uniri, sine qua unione non subsistit beatitudo, & debet quidem ita uniri, prout exigit visio beatifica: cum ergo visio beatifica essentialiter exigit videre omnia, quæ in Deo formaliter, & necessarid sunt, oportet quodd essentia divina uniatur intellectui beati in ratione speciei impressæ omnia illa unitim repræsentantis.

Contra essentia divina unitur intellectui beati in ratione speciei impressæ, quin repræsentet illi omnia, quæ in Deo virtualiter, & eminenter continentur, ergo etiam poterit illi uniri, quin repræsentet omnia, quæ in eo formaliter, & necessarid sunt. & N. consequentiam, disparitas est, quia illa, quæ virtualiter, & eminenter in Deo continentur, si sumantur in particulari, & passivè sunt omnino extrinseca Deo, nec in eo formaliter existunt, minùs identificantur: quare poterit illa facilè essentia divina in ratione speciei non repræsentare; at verò attributa, Personalitates in Deo formaliter sunt, & identificantur cum illa: Personalitates præterea sunt modi essentielles, & intrinseci naturæ divinæ, quâ repræsentatâ, repræsentari debent omnia alia cum illa connexa.

Contra Possum quidditative, & intuitivè videre unum, quin intuitivè videam aliud cum illo connexum, ergo quamvis attributa, personalitates sint essentialiter connexa cum essentia, non sequitur, quòd hâc visâ, & repræsentatâ debeant etiam illa repræsentari, & videri. Major probatur: Potest omnipotentia intuitivè videri, quin videantur omnes creaturæ possibiles. 2. Possum quidditative cognoscere Patrem, quin cognoscam in particulari filium. 3. Theologus cognoscit scientificè, & quidditative theologiam, quin cognoscat quidditative ejus objectum, quod est Deus; sed omnipotentia cum creaturis, relativum cum suo correlativo, scientia cum objecto sunt essentialiter connexa, erga. R. ad 1. Omnipotentiam essentialiter cōnecti cum creaturis possibilibus in cōmuni, non verò in particulari. ad 2. dico illam cognitionem, quâ cognosco Patrem, non autem filium in particulari, esse intuitivam, & quidditivam imperfectè. Ad 3. R. Theologum cognoscere quidditative & Theologiam, & Deum, non quidem materialiter, & secundum se, sed formaliter, & in esse objecti. Hinc habes, minimè sequi, quòd ex illis, quæ essentialiter sunt connexa, possit unum intuitivè videri, quin videatur aliud.

Obijciēs 2. Deus potest beato infundere lumen gloriæ, quò solùm videat essentiam, & non attributa. ergo ant. probatur, Deus infundit lumen gloriæ ad libitum, consequenter potest infundere perfectius, & imperfectius,
prout

prout sua sancta voluntas voluerit. R. N. consequentiam: nam lumen gloriæ quantumvis imperfectissimum perficit intellectum in ordine ad claram, & intuitivam Dei visionem, quapropter debet esse ratio videndi totum, quod in Deo formaliter, & necessarium est.

Contra Deus potest dare alicui, sicut & multis dedit lumen Propheticum, quod solum aliqua prænuntiârunt, & præviderunt, ergo potest & beato dare lumen gloriæ, quod solum aliqua in Deo videat. Consequentia probatur: non minus lumen propheticum est participatio luminis divini, quàm lumen gloriæ, ergo si &c. R. N. consequentiam, lumen enim propheticum ex se non datur ad intuitivam, & quidditativam rei cognitionem; bene autem lumen gloriæ: cujus ratio est, quia lumen gloriæ est participatio luminis divini, quatenus eô Deus beatus est: Deus verò est beatus se quidditivè, imò, & comprensivè videndo; at lumen propheticum hōc modō non est participatio luminis divini, sed præcisè quatenus est aliqua cognitio, & datō, quod sit æqualis participatio utriusque, attamen lata disparitas est: nam illa ad quæ prænuntianda datur lumen propheticum non sunt semper essentialiter connexa, hinc possunt per illud aliqua prædici, quin prædicantur reliqua. E contra illa, ad quæ videnda infunditur lumen gloriæ, sunt inter se maximè connexa, consequenter unum nequit videri sine alio.

Urgebis, Deus potest facere, quod beatus stante lu-

mine gloriæ nihil videat, ergo poterit facere, quodd tantundem aliqua videat, ant. probatur Deus potest se intellectui perfuso lumine gloriæ in ratione speciei intelligibilis non unire, sed in tali casu nihil videbit, quia visio non fit, nisi ex objecto, & potentia, ergo. Consequentia probatur, facilius est lumine gloriæ aliqua videre, quàm nihil videre, sicut credibilius est, quodd oculus apertus possit aliqua videre, quàm nihil videre, ergo. R. N. consequentiam, licet absolutè facilius sit lumine gloriæ aliqua videre, quàm nihil videre, si hæc non sint inter se essentialiter connexa, non autem si sint essentialiter connexa, unde facilius Deus potest præstare, quodd beatus stante lumine gloriæ prorsus nihil videat subtrahendo illi objectum, quàm quodd unum videat, & non videat alterum cum illo essentialiter connexum. Instantiam habemus in visione corporali, potest enim quis facere, quodd apertis oculis nihil videat v.g. Subtrahendo objectum lucidum & colloratum: non tamen facere potest, quodd exhibendo objectum visibile oculus apertus illud non videat, ergo pariter.

Instabis, impossibilius videtur, posse posita ultima dispositione impediri resultantiam formæ, quàm quodd unum videatur sine alio secum connexo; quod majorem vim obtinet in Sententia Thomistarum dicentium: ultimam dispositionem provenire ab ipsa forma, sed lumen gloriæ est ultima dispositio ad unionem essentiæ cum intellectu beati in esse intelligibilis: & tamen potest beatus
juxta

juxta dicta lumine gloriæ perfundi, quin ipsi uniatur essentia divina in esse intelligibilis, ergo poterit in Deo unum videri sine alio, etsi sint essentialiter connexa. Major patet: nam implicatorium est, ultimam dispositionem provenire à forma, & non esse ipsam formam introductam, ergo. R. majorem esse veram, quando ultima dispositio, & forma naturaliter, & per actionem necessariam, & ex se essentialiter ordinatam ad introductionem talis formæ producuntur, minimè verò, si ultima dispositio, & forma per actionem liberam introducuntur, sicut fit in præsentī: Deus enim liberè infundit lumen gloriæ, & liberè unit suam essentiam intellectui beati in ratione speciei intelligibilis, & ita potest unum introducere, quin introducat aliud.

CONCLUSIO VIII.

non potest plenè tota entis possibilitas videri in Verbo, nec extra Verbum. *

Probatur: Si creaturæ possibiles collectivè sumptæ possent in verbo, aut extra verbum videri, comprehenderetur omnipotentia divina, sed hæc nequit comprehendi; ergo nec possunt videri omnes creaturæ possibiles. Major probatur: Viso effectu, & objecto adæquatō potentiæ comprehenditur potentia, sed omnes creaturæ possibiles sunt effectus, & objectum adæquatum omnipoten-

nipotentia, ergo si &c. major probatur, quando totum
posse potentia secundum omnem modum suae activitatis
videtur, comprehenditur potentia: quia illius essentia
consistit in posse (unde potentia dicitur) non autem in
actuali producere; sic licet videatur omnis, & totus effe-
ctus actualis potentia, illa tamen non comprehenditur,
quia praeter omnes effectus actuales adhuc manet in po-
tentia aliqua vis productiva cognoscibilis: sed visio tota,
& adaequato effectui nihil remanet in potentia cognosci-
bile, quod non fuisset jam prius in effectui cognitum; que-
madmodum producto adaequato effectui nihil manet in
causa producibile, sic viso adaequato effectui nihil manet
in potentia cognoscibile. Ubi advertendum, si omnes
creaturae possibiles viderentur in verbo, comprehenderetur
directe omnipotentia divina, quia omnis cognitio ef-
fectus in causa prioritatem naturae terminatur ad causam;
si extra verbum, sic solum indirecte comprehenditur om-
nipotentia: utriusque tamen cognitio esset infinita, non
solum extensive, sed etiam intensive, utraque enim es-
set comprehensiva Dei, quae necessario debet esse infinita
intensive. Ex quo habes, quod si omnes creaturae possi-
biles viderentur extra verbum, non tantum Deus com-
prehenderetur pure extrinsece, in hoc sensu, quod so-
lum ejus effectus adaequatus comprehenderetur, non ve-
ro ille ipse in se ipso: non inquam, sed etiam Deus in se
ipso comprehenderetur, quia licet totalis creaturarum
possibilium visio directe terminaretur ad illas, indirecte
tamen

tamen ad ipsum Deum terminaretur, & ided indirectè comprehenderetur, si illæ directè viderentur.

Obijcies contra utramque conclusionis partem: Ex visione omnium creaturarum possibilium non sequitur comprehensio omnipotentiae divinae, ergo. ant. probatur, ad comprehensionem requiritur, quod res tota, & totaliter cognoscatur, sed etiamsi viderentur omnes creaturae possibiles, adhuc omnipotentia totaliter non videretur, ergo. minor probatur: in tali casu non videret totaliter totum posse omnipotentiae divinae, ergo. probatur, posse omnipotentiae divinae non solum terminatur ad creaturas possibiles, sed etiam actuales, sed in tali casu solum viderentur creaturae possibiles, & non actuales, ergo non videretur totaliter totum posse omnipotentiae divinae. R. N. ultimam minorem, quia creaturae actuales sub conceptu etiam actualitatis sunt quid possibile, & non dicens repugnantiam: quare si omnes creaturae possibiles viderentur, deberent etiam videri omnes actuales, consequenter tota, & totaliter videretur omnipotentia divina.

Contra visis omnibus creaturis possibilibus non viderentur omnia Decreta Dei libera, ergo in tali Hypothesi non viderentur omnes creaturae actuales. R. dist. consequens, non viderentur omnes creaturae actuales ut terminant Decreta Dei libera conc. ut terminant ipsam omnipotentiam divinam secundum se sumptam N. consequentiam. Creaturae actuales possunt dupliciter considerari
vel

vel per respectum ad decreta Dei libera, quatenus per illa liberè ex statu possibilitatis ad talem, vel talem modum existendi educuntur, & taliter creaturæ actuales non viderentur visis omnibus possibilibus. 2. Per respectum ad omnipotentiam, prout ipsorum esse actuale etiam quid possibile est: quia ex actuali existentia rerum optimè deducitur earum possibilitas; & hoc modo creaturæ actuales deberent videri visis omnibus possibilibus.

Dices visis omnibus possibilibus viderentur creaturæ actuales non qua actuales, sed quatenus sunt quid possibile, sed posse omnipotentiae divinae terminatur ad creaturas actuales, quæ actuales sunt, ergo visis creaturis possibilibus non totaliter videretur posse omnipotentiae divinae. Major patet, tunc enim solum viderentur ut sunt terminus omnipotentiae divinae, qui debet esse quid necessarium, & possibile. R. 1. Visi tota collectione creaturarum possibilium viderentur creaturæ actuales quæ actuales, sed non sub ratione formalissima actualitatis.

Obijcies 2. principaliter contra 2. partem Conclusionis: nulla est repugnantia, videri totam collectionem creaturarum possibilium extra verbum, ergo. ant. probatur, si esset aliqua, esset hæc, quia talis cognitio deberet esse infinita, & comprehensiva omnipotentiae divinae, sed talis non esset, ergo. minor probatur; non esset infinita, quia solum terminaretur ad numerum syncategorematicè infinitum: 2. Quia omnes creaturæ collectivè sumptæ

sumptæ sunt simpliciter quid finitum. 3. Ratio infinitatis cognitionis simpliciter infinitæ debet desumi non solum ex objecto infinito, sed etiam ex modo cognoscendi, & ipsa potentia cognoscente, quæ omnia in tali casu finita essent. 4. Ad hoc, quodd dicatur cognitio simpliciter infinita, non sufficit, quodd terminetur ad objectum infinitum, sed insuper requiritur. quodd ad illud terminetur secundum omnem modum cognoscibilitatis; sic visio Dei non est infinita, quamvis terminetur ad Deum infinitum, quia tamen non terminatur secundum omnem modum cognoscibilitatis essentia divinx, simpliciter finita est.

Probatur etiam minor quo ad 2. partem. Dum videtur effectus extra causam, non videtur hoc ipso eius virtus productiva, ut patet in visione fructuum ab arbore decerptorum, qui videntur, quin comprehendatur eorum vis productiva. 2. Cognitio desumit suam speciem ab objecto, quod immediatè respicitur, & à quo primariò movetur potentia cognoscitiva, at cognitio creaturarum solum primariò respiceret creaturas possibles illasque comprehenderet; & non omnipotentiam, ergo. hujus non esset comprehensiva.

Ad probam 1. partis: Cognitio creaturarum possibile non esset infinita simpliciter ex eo, quia ad numerum syncategorematicè infinitum terminaretur, sed idè quia esset comprehensiva omnipotentia divinx. Ad 2. Omnes creaturas possibles esse quid finitum in esse

entis, non verò in esse objecti. Ad 3. Si videret omnes creaturas possibiles, cognitio etiam ex parte potentix cognoscentis esset infinita, quia deberet habere lumen infinitum. Ad 4. dico, si viderentur omnes creaturæ possibiles, deberet ad illas terminari secundum omnem modum cognoscibilitatis, quia quilibet est quædam formalitas possibilis, secus si non terminaretur secundum omnem modum cognoscibilitatis, sic non videret omnes creaturas possibiles, quod & nos dicimus.

R. Pariter ad 2. partis probam: quando totus, & adæquatus effectus potentix videtur, debet saltem indirectè eorum vis productiva videri: nam inter effectum adæquatum & totum posse potentix est relatio æquiparantix. Ad id, quod subjungitur de arbore dico, quòd fructus ab ea decerpti non sint effectus adæquatus ejusdem, quia in infinitum plures possibiles sunt, quibûs visis utique comprehenderetur tota vis productiva arboris. Ad 2. R. dist. consequens ergo illarum esset comprehensiva, & non omnipotentix per se, & directè conc. per accidens, & indirectè N. consequentiam, nam ex cognitione omnium creaturarum possibilium per accidens, & indirectè comprehenderetur omnipotentia divina, quia comprehenderetur ejus effectus adæquatus essentialiter cum illa connexus.

PRO-

PROLOGIUM

in
TRACTATUM
SSS. Trinitatis.

Quam sublimis sit hujus Mysterij Excellentia, nemo, nisi, qui trinus est, Deus, illam dignè evolvere potest: in omnibus Deus omnipotens, in hoc solum impotens, quod intellectum effingere nequeat, à quo suæ perfectionis circumscriberetur abyssus: sed id ipsum summum divinæ excellentiæ argumentum est, quod ille, à quo, in quo, per quem sunt omnia, à nullo, per nullum, in nullo comprehendi possit; unde ad tantam Majestatem cœli columnæ contremiscunt, submissaque cervice Dei protestantur immensitatem. Et tamen perfida Hæreticorum Hydra suum erexerat caput, illumque, quem cœli capere non possunt, temerario ausu scrutari volebat, dum diversas, sed sacrilegas de Deo uno, & trino tulerat sententias. Ast! iniqui Majestatis Scrutatores gloriâ oppressi, dum se cum Lucifero supra Deum exaltârunt, in Crimen læsæ Majestatis incidentes Paradyfi exules tulerunt supplicium. Etenim hæc est divinæ Majestatis proprietas, exaltare humiles, superbos deprimere. Proinde parce Deus omnipotens, quod ausim Divinitatis tuæ Sacrarium ingredi: parce, non enim illud profano strepitu violare, sed captivo mentis obtutu venerari desidero. Jam verò, dum præsentī Theologico

discursu immensum Divinitatis pelagus ingredior, non illud enavigare, sed illic submergi cupio, ut ita in principio & fine meo sepultus vivam æternum.

Elenchus Hæreticorum sacrilegè in Myste- rium SSS. Trinitatis peccantium.

NOëtus Epbesius, Patrem, Filium, & Spiritum Sanctum unam Hypostasim esse dicebat, consequenter omnes tres simul incarnatos, & passos fuisse: Discipuli ejus erant Praxeas, & Hermogenes, qui & Patripassiani sunt appellati, eò quod Patrem passum esse dictitabant. Hæc Hæresis cœpit sub Gallo Imperatore anno Christi 257.

Paulus Samosatani, fuit quidam Antiochenus Episcopus, unam esse Personam Patris, Filij, & Spiritus Sancti, Christum non esse consubstantiali Deo asserit: Deitatem, & substantiam Spiritui sancto tollit. In Synodo Antiochena à Malchione Presbytero convictus & damnatus est anno 273.

Sabellius Afer Pentapolitanus dicebat, Patrem & Filium, & Spiritum sanctum, unam esse Hypostasim, & unam Personam, quæ tria habet nomina: & in veteri testamento ut Patrem, legem tulisse, in novo autem ut filium, hominem factum esse, ut Spiritum sanctum ad Apostolos venisse. Adversus eum scripsit Dionysius Alexandrinus Episcopus.

Marcellus Episcopus Ancyrae minoris galatiæ, à quo Marcelliani, similiter negavit Trinitatem Personarum: dicebat

cebat autem quamdam extensionem Divinitatis Patris ad Christum venisse, & eam vocabat Deum verbum. Universa autem peracta æconomia, eam rursus tractam, & reversam esse ad Deum, à quo extensa fuerat. Spiritum autem sanctum dixit, esse extensionem extensionis, & eam Apostolis esse exhibitam, & omnino existimabat Trinitatem & extendi, & contrahi pro consiliorum, & æconomiarum diversitate. Ita Theodoretus.

Hieraces, à quo Hieracitæ, Græcis, & Ægyptiacis litteris instructissimus unigeniti Nativitatem negat: putat Melchisedec Spiritum sanctum esse.

Arius Alexandrinus Presbyter docuit, Patrem solum esse Deum invisibilem, & adorandum, Christum, sicut & Spiritum sanctum creaturam esse &c. Hic dum se Constantinopoli in Alexandri locum successum iri speraret, publicè insolitâ pompâ processit: sed in via, ut loquitur Theodoretus, eum venter urisit, unde publicas latrinas ingressus est, qui eum sequebatur famulò foris relictò; repente autem dissolutis, & excretis intestinis sedens mortuus est. Ejus secta Exordium sumpsit anno Domini 324. Constantini decimo quinto.

Eusebius Berytensis, postea Nicomediensis Episcopus frater Eusebij Cæsariensis Ario familiarissimus mortuus est sub Julio Romano Episcopo, cùm Sardicense Concilium per Constantem, & Constantinum indictum esset. Hinc Eusebiani confitentur Christum filium esse, non tamen naturale Verbum; sed ratione, & intellectu tantum filium appellari.

Mace-

Macedonius Episcopus Constantinopolitanus filium Patri Coessentialem negabat, tamen nec factum, nec creatum (ut Arius) affirmare volebat. Sectatores Semi Ariani appellantur.

Duliani appellationem ab impietate sortiti sunt, eò quòd unigenitum Dei filium servum Patris vocare ausi sint, hoc Syllogismo suam Blasphemiam roborantes: omnis creatura servit ei, qui illam creavit, filius autem Patris est creatura, ergo. Sed quàm Sacrilega sit hujus argumenti suppositio, patet.

Donatus Numida, inter reliqua deliramenta filium Patri non consubstantialem, sed minorem Patre, & filiò Spiritum sanctum esse. asseruit &c. Hæc Hæresis cæpit in lybia, quæ modo Africa vocitatur anno Domini 331. Unde Donatistæ, aut Montanistæ dicti sunt.

Acacius Cæsariensis Episcopus filium Patri similem in voluntate, non autem in essentia prædicavit.

Anastasius Imperator, non Trinitatem, sed quaternitatem adorandam proposuit; ob quod facinus fulmine percussus est.

Petrus Abelardus, de quo superius dictum est, sensit eandem esse essentiam, Patrem, Filium, & Spiritum sanctum, sicut eadem oratio est propositio, assumptio, & conclusio. Item Patrem esse plenam potentiam, Filium quamdam, Spiritum sanctum nullam potentiam.

Georgius David Delphus in Hollandia natus, putabat se esse tertium Davidem, in cujus animam tota SSS. Trinitas

*nitatis Divinitas confedisset. Itaque omnes reliquos, imò ipsum Christum nihil, nisi meram literam, & carnem ex-
itisse, cui uni orbis terrarum Imperium à Deo traditum esse:
hujus secta deprehensa est anno 1559. Alios vide alibi.*

CONCLUSIO IX.

Cognitio SSS. Trinitatis à nullo potest ex Viribus,
& Mera potestate naturæ haberi. *

Probatur, Illa ex viribus naturæ non possunt cognosci, quæ simpliciter ex libera Dei revelatione cognoscuntur, sed Mysterium SSS. Trinitatis simpliciter ex libera Dei revelatione cognoscitur, ergo. minor probatur, quæ non sunt præambula ad fidem simpliciter, & per se mediante Dei revelatione cognoscuntur, sed Mysterium SSS. Trinitatis non est præambulum ad fidem, ergo. minor videatur certa, illa enim dicuntur præambula ad fidem, in quibus relucet opera naturæ, in mysterio autem SSS. Trinitatis talia non relucet: si enim quid naturale reluceret, essent creaturæ, hæc nequeunt esse, cum virtus earum proxima, quâ producantur nempe omnipotentia, spectet ad unitatem essentiae, & non ad distinctionem Personarum; quod ex eo colligitur, si per impossibile Deus non esset trinus, adhuc omnipotens esset, quia in tali suppositione divinitas adesset, ratione cujus competere illi omnipotentia. Sicut ergo Mysterium Eucharistiae

ristiæ simpliciter, & per se ex revelatione divina pendet, quia in eo nullus effectus naturalis elucet: ita Myſterium Trinitatis simpliciter ex ea pendebit, cùm etiam in eo nullum opus naturæ, ejusque veſtigium reſplendeat.

Confirmatur, Myſterium Trinitatis in hoc conſiſtit, quòd ſint tres perſonæ realiter inter ſe diſtinctæ, in una eademque numero ſingulariſſima eſſentia, & divinitate: Pater qui à nullo eſt genitus, Filius, qui à Patre àb æterno eſt genitus, Spiritus ſanctus qui àb æterno procedit à Patre, & Filio, ſed hæc naturali ratione nec probabiliter cognoſci poſſunt, ergo. minor probatur. Supradicta non poſſunt naturali ratione nec probabiliter quidem cognoſci, niſi detur medium naturale probabile ſupradicta reſpreſentans, ſed tale non eſt dabile, ergo. minor probatur, omnia media naturalia opponuntur, & contrariantur tali myſterio, probatur natura docet, & demonſtrat unius ſubſtantix eſſe unum ſuppoſitum: agens communicare alteri naturam numero diſtinctam: quòd nihil producat ſine dependentia, & cauſalitate: quòd producat ſit prius tempore, aut naturâ productò, quæ & ſimilia valde aliena ſunt, & contrariantur illis, quæ in Trinitate reperiuntur, & ita illa omnia media naturalia in ratione manifeſtationis opponuntur.

Obijcies Natura dictat, quòd illa, quæ in creaturis reperiuntur, debeant excellentiori, imò perfectiſſimo modo in Deo reperiiri, ſed hoc ipſo Myſterium SSS. Trinitatis

nitatis naturali ratione cognoscibile est, ergo. minor probatur, supposito quod natura dicat, illa, quæ in creaturis reperiuntur, debere in Deo esse perfectissimò modò, jam intellectus ex viribus naturæ sic argumentabitur: In creatis unius substantiæ est unum suppositum: agens communicat alteri naturam numerò distinctam: quidquid producit, producit cum dependentia, & causalitate. Ergo in divinis unius substantiæ erunt plura supposita: agens communicat alteri eandem numerò naturam, & quæ producantur, producantur sine dependentia, & causalitate: sed hæc constituunt Myſterium SSS. Trinitatis, ergo facta suppositione. quod natura dicat, illa, quæ in creaturis reperiuntur, debere esse in Deo perfectissimò modò, myſteriū Trinitatis ex viribus naturæ cognoscitur. **R.** Licet natura dicat, quod illa, quæ in divinis sunt, debeant ibi esse perfectissimò modò: & viribus naturæ notum sit, quod ejusdem substantiæ nequeant esse plura supposita &c. Non tamen poterit quis determinatè inferre, in divinis debere esse unius substantiæ plura supposita &c. Sed solum quod sine omni imperfectione debeat substantia divina incommunicabiliter existere, & sine aliquo sui defectu communicabilem, & ab omni alio independentem esse. Et ratio hujus est: quia intellectus ex viribus naturæ non potest unum inferre ex alio, nisi illatum sit consortium naturæ, sed quod unius substantiæ sint plura supposita; eadem numerò natura sit in pluribus, & productum excludat dependentiam à producente, potiùs natu-

rali rationi dissonum, quàm consonum est, inde intellectus nequit supradicta inferre.

Contra in Deo summa perfectio est, quodd sit eadem numerô substantia, & natura in pluribus suppositis, & quodd filius producat sine dependentia, & causalitate: atqui intellectus creatus ex viribus naturæ judicat, in Deo debere esse summam perfectionem, ergo. & dist. minorem, debere esse sumam perfectionem, & simul naturaliter ratione cognoscit, in quo consistit summa Dei perfectio N. & hoc non cognoscit conc. minorem. Scit quidem naturaliter ratione in Deo debere esse summam, & infinitam perfectionem, sed determinatè non potest cognoscere in quo sit talis perfectio posita. Sicut homo naturaliter scit beatitudinem, & ultimum finem debere perfectè satiare appetitum; non tamen naturaliter scit, in quo ejus beatitudo determinatè consistat, & quomodo, aut qualiter satiatur appetitus. Ita in præsentî puncto proportionatè ad supradicta discurrendum est.

Urgebis: Intellectus creatus naturaliter scit, & cognoscit, naturam rationalem per intellectum producere verbum, per voluntatem impulsus: cognoscit præterea naturam divinam esse perfectissimè intellectualem; ergo & naturaliter cognoscit naturam intellectualem perfectissimam producere perfectissimum verbum, & impulsus, sed perfectissimum verbum, & impulsus est ejusdem naturæ cum producente. Ergo. cognoscit naturaliter in divinis debere esse productum ejusdem naturæ cum producente.

R. Intellectum quidem naturaliter cognoscere, naturam intellectualem perfectissimam debere perfectissimum verbum, & impulsus producere, sed naturaliter non cognoscit rationem perfectissimi verbi, & impulsus debere esse ejusdem numerô naturæ, sed potius contrarium judicat, secundum naturalem rationis ductum, producens realiter distingui à producto, proinde, & naturam. Unde nequamquam potest cognoscere Mysterium Trinitatis, quod fundatur in hoc, quod eadem numerô natura sit in tribus suppositis.

Instabis. Qui naturaliter cognoscit verbum, & impulsus divinum, debere esse perfectissimum, cognoscit etiam, ea debere esse ejusdem numerô naturæ cum producente. ergo naturaliter cognosceret Mysterium SSS. Trinitatis. **Ant.** probatur: homo naturaliter scit, non esse possibile plures Deos numerô, aut specie distinctos, consequenter etiam cognoscit non esse plures naturas divinas numerô distinctas: sed talis naturaliter cognosceret, verbum, & impulsus à natura divina productum esse divinum, quia verbum procedit in similitudinem naturæ cognoscentis, ergo naturaliter cognosceret verbum debere esse ejusdem naturæ cum producente. **R.** dist. debere esse divinum tanquam aliquid à Deo procedens conc. debere esse divinum in se N. minorem, & consequentiam: talis cognosceret verbum, & impulsus à Deo provenire, sed non cognosceret, quod hoc debeat esse adæquatè divinum, seu ejusdem naturæ. Instantiam habemus in crea-

turis: scimus equidem naturali ratione, has esse quid Dei: ex hoc tamen non licet inferre eas esse adæquatè divinas. Ita in nostro casu discurrendum est: ille, qui naturaliter cognoscit verbum, & impulsus ab intellectuali natura perfectissima productum; cognoscit quidem hæc debere esse quid divinū, sed naturaliter non cognoscit illa esse adæquatè divina in hoc sensu, quasi essent ejusdem naturæ cum producente, quod tamen necessarium est ad cognoscendum Mysterium SSS. Trinitatis:

CONCLUSIO X.

In Cipla proXIMA, per qVæ personæ InfnItæ pro-
DVCVntVr, * CensentVr InteLLeCtus, & VoLVn-
tas non In seMetIpsIs IpeCtata: at proVt respl-
CIVnt, & Connotant reLatIones. *

PRobatur: Processiones divinæ non possunt intelligi à natura divina procedere, nisi quatenus intelligens, & volens est, sed hoc ipso intellectus, & voluntas sunt principium proximum divinarum processionum, ergo. Major constat, nam processio nequit intelligi à natura divina provenire, nisi quatenus est in actu, sed natura juxta nostrum modum concipiendi est in actu, quando concipitur intelligere, & velle; ante hos enim actus solum est intelligens. & volens, quàm mediante intellectu, quod exprimit actum primum. Minor probatur; Natura divi-

na

na non est intelligens, & volens, quàm mediante intellectu, & voluntate, ergo si processiones sunt à natura divina quatenus intelligens, & volens est, intellectus, & voluntas sunt principium proximum divinarum processionum. Ant. patet, intelligere, & velle sunt actus intellectus, & voluntatis, ergo.

Confirmatur: In divinis debemus philosophari per analogiam ad creaturas, sed in creaturis intellectualibus natura non est principium immediatum productionis verbi, & amoris, sed intellectus, & voluntas, ergo. Neque obstat, si dicas, quòd modus operandi creaturarum sit imperfectus, hinc debent operari medijs principijs proximis: sed modus operandi naturæ divinæ est perfectissimus, quapropter per se, & non per principia proxima operatur. Non inquam obstat, quamvis hoc verum sit, si sermo sit de principijs proximis realiter, non verò virtualiter à natura distinctis: quòd patet in productione creaturarum, quæ à Deo non producuntur nisi mediante omnipotentia, tanquam virtute proxima, ex hoc tamen naturæ divinæ nulla imperfectio accrescit, ergo nec in nostro casu.

Probatur Conclusio quòd ad 2. partem, Intellectus, & voluntas sunt principia divinarum processionum, quatenus aliquid dicunt, aut spirant, sed non dicunt, & spirant, nisi quatenus connotant relationes: Idèd namque filius non dicit, nec spiritus sanctus spirat, quia in primo in-

intellectio non est modificata relatione Paternitatis: & in secundo volitio non est modificata relatione spirationis activæ, ergo. Major liquet: Aliàs intellectus, & voluntas Patris, Filij, & Spiritus sancti essent indiscriminatim principia proxima divinarum processionum. Defacto tota ratio, quare filius non producat alium filium, est, quia ejus intellectio non est dictio, sicuti est in Patre. Nihilominus diligenter advertendum est, relationes non esse, quasi conprincipia divinarum processionum, hoc enim modo saltem inadæquatè concurrerent ad productionem divinarum processionum, quodd tamen dici non potest: utpote relatio sive summatur sub conceptu expresso relationis exercitæ, sive sub conceptu formæ Hypostaticæ, aut personalitatis, nunquam activa est; nam taliter spectata vel est purus respectus, vel terminus complens naturam: sed tantum se habet tanquam conditio sine qua non, aut ad modum complementi, quemadmodum se habet existentia actualis respectu operationis causæ, sicut ergo existentia nullo modo est conprincipium effectus producti, sic etiam relatio respectu processionis divinæ.

Obijcies 1. Intellectus, & voluntas sunt principia proxima divinarum processionum, ergo etiam natura ut præintellecta intellectui, & voluntati. Probatur consequentia. Natura divina ut sic præintellecta est illimitata, ergo si intellectus, & voluntas sunt principia immediata divinarum processionum, erit etiam natura: quia si illi-
mita-

mitata est, jam nihil assignabile est, quodd ejus influxum immediatum impediret. R. dist. ant. Natura divina ut sic præintellecta est illimitata positivè, in quantum non habet principium sui limitativum conc. est illimitata negativè N. ant. hoc enim modo est limitata negativè, quatenus ut præintellecta intellectui, & voluntati non habet actum communicativum sui. Ex hoc tamen Deus nec minimam quidem patitur imperfectionem, quia pro eo statu id est ante intellectum & voluntatem ipsi non competit talis actus: sicut nulla imperfectio est in Patre, quodd in eo signo, quo generat filium, non spiret spiritum sanctum: quia illi in tali signo non convenit adhuc spirare.

Dices: Natura divina ut præintellecta intellectui, & voluntati est infinita, summè fecunda, ergo erit principium proximum divinarum processionum. R. dist. ant. est summè fecunda absolutè, & quasi in actu signato conc. exercitè N. ant. quia natura secundum se spectata non habet actum sui communicativum, sed dependenter à suis potentijs, quia natura quà natura est solum principium radicale operationis; Hinc intellectus essentialiter præsupponit naturam, tamen actus intellectus non petit supponere actum naturæ.

Contra: Natura secundum se spectata habet suos actus & operationes, ergo poterit esse principium immediatum divinarum processionum. ant. probatur natura divini secundum se spectata est subsistens, ergo habet suos
actus

actus, & operationes, actiones enim sunt subsistentium.
R. N. conc. quodd natura ut præintellecta intellectui, & voluntati sit quidem subsistens, tamen antequam illa intelligantur non potest operari, quia subsistens ut *quodd* non operatur, nisi mediante principio *quo*; quando ergo dicitur, actiones esse suppositorum, aut subsistentium, intelligendum est de illis mediantibus principiis proximis.

Neque obest, si dicas: natura divina secundum se spectata est principium proximum attributorum, ergo etiam divinarum processuum.

Confirmatur 1. Paternitas immediatè dimanat à natura, ergo, & reliquæ relationes, consequenter, & Personæ, cum sint constitutivæ personarum.

Confirmatur 2. Si per impossibile calor esset intellectivus, calefaceret non ut intellectivus, sed ut nunc est in sua natura, ergo pariter natura divina est principium ut in se est, non verò quatenus talis est mediantibus potentijs.

R. Ad objectionem N. consequentiam, disparitas est nam attributa non petunt per specialem, & rigorosam actionem dimanare, sed dimanant per meram resultantiam, inde potest natura divina secundum se spectata esse principium dimanativum earum: at processiones divinæ exigunt rigorosam actionem, cum ab illis debet assumi ratio originis, simulque quare una non sit generatio, benè tamen altera, quare sint duæ, & non plures.

Ad

Ad 1. confirmationem dico : nos non loqui de relationibus, sed de Personis : Persona namque super personalitatem dicit naturam, quàm non dicit relatio, & ità non poterit dimanare à natura, cùm persona exigit actum communicativum naturæ, qui ante intellectum, & voluntatem non potest haberi. R. 2. dist. ant. Paternitas dimanat à natura ut dicit relativam oppositionem N. ut non dicit talem oppositionem conc. ant. paternitas prout sumitur per ordinem ad essentiam, cui relativè non opponitur, potest dici improprie proprietas : nequaquam verò, si consideratur, ut relativè opponitur filio : sic enim exigit actionem generativam, per quam redditur Pater. Et licet generatio præsupponat Paternitatem sub ratione formæ Hypostaticæ, non tamen illam præsupponit sub conceptu explicito relationis.

Ad 2. Confirmationem R. in illa Hypothesi calorem non calefacturum, ut intellectualem, quia intellectualitas non est forma ordinata ad præstandum prædictum effectum : at verò intellectus, & voluntas sunt per se potentix naturæ, per quas natura communicatur formaliter, aut identicè personis.

Obijcies 2. Idem natura secundum se nequit esse principium proximum divinarum processionum, quia non posset reddi ratio, quare una sit prior altera : quare una sit generatio, & non altera, quare sint duæ, & non plures, sed hæc ratio est nulla, ergo. Minor probatur natura divina non esset principium proximum ; nisi ut modifica-

ta relationibus; quemadmodum in sententia Thomistica sunt intellectus, & voluntas modificata relationibus, sed hoc ipso posset supradictorum exactissima reddi ratio, ergo. minor probatur, quia responderi posset, idem una non est prior altera, quia prius natura divina intelligitur modificari paternitate, quam inspiratione: idem una est generatio, & non altera, quia una est à natura ut modificata paternitate, non verò altera: tandem idem sunt duæ solùm processiones, quia naturam non modificant relationes, nisi ut intellectiva, & volitiva est. ergo. & redderetur horum ratio materialiter, & remota, non verò formaliter, & proxima, quia horum ratio solùm peteretur ex parte connotationis, non verò ex parte ipsius naturæ, quæ eadem in se etiam virtualiter indivisa est; ut autem possemus proximam rationem reddere, illa desumenda esset ex parte principij formalis: quod tamen tam realiter, quàm virtualiter unum esset: Intellectus autem, & voluntas sunt in se virtualiter distincta à natura, consequenter in se formaliter diversa principia

CONCLUSIO XI.

ratio, quod Vnde productio Verbi, non a Vnde Spiritus
sancti pro generatione habeat Verum, est, * quod Vnde neque
filius procedit ut æquivalens (Vnde patri in natura)*
ex dignitate, & Vnde processionis (Vnde: non
tamen spiritus sanctus. *

Probatur: ut aliqua productio dicatur generatio, debet

bet ex vitalis actionis termino communicari natura, sed per productionem, quâ procedit Spiritus sanctus, ex vi sua ei non communicatur natura, ergo. Major constat, nam si duobus communicaretur natura, uni per genituram, alteri per aliam actionem v.g. per talem, quali producta fuit Eva ex costa Adami: prima actio esset generatio, quia est per se ordinata ad comunicandam naturam; secunda autem non esset generatio, cùm per illam terminus non per se, sed per accidens, & concomitanter acciperet naturam. Minor probatur: quando natura est ratio formalis terminandi actionem, tunc talis actio est generatio, nam actio formaliter specificatur â suo termino formali, ubi ergo terminus formalis actionis est natura, ibi actio est vera generatio, sed ratio formalis terminandi processionem, seu productionem Spiritûs sancti, non est natura, ergo. minor probatur, processio Spiritus sancti est per voluntatem, sed ratio formalis terminandi actionem voluntatis non est natura, sed solum impulsus, & inclinatio, qua est amans secundum affectum in amante: ergo.

Confirmatur: si per processionem, quæ est per voluntatem ex vi sua formaliter communicaretur natura, Spiritui sancto: voluntas Patris reduplicativè sumpta esset intellectiva, sed hoc dici non potest, ergo nec illud, ex quo sequitur. Major probatur. Natura divina consistit in intelligere purissimo, sed istud communicari non potest

test formaliter, nisi per intellectivum, quale voluntas non est, ergo.

Confirmatur ampliùs, Natura petit formaliter communicari termino per actionem primariam talis naturæ, per alias enim actiones solùm communicantur aliqua accidentia extrinseca, sed actio voluntatis non est actio primaria naturæ intellectualis, sed solùm secundaria, utpote alicujus, quod consequitur ad naturam, ergo per eam non potest formaliter communicari natura Spiritui sancto; consequenter manet processionein verbi ided esse generationem, quia procedit ex vi processionis suæ in similitudinem naturæ non verò Spiritus sanctus.

Ex quo intelligis, sententiam illam, quæ asserit, ided processionem Spiritus sancti non esse generationem, quia non procedit per modum imaginis Patris, non assignare rationem â priori, sed solùm â posteriori, quare processio Spiritus sancti non sit generatio: quia adducit aliquid consequens generationem passivam, priùs namque est, Filium esse genitum, & similem Patri in natura, quàm esse imaginem illius. Unde quodd Spiritus sanctus non sit imago Patris, sequitur quidem â posteriori, ejus processionem non esse generationem; sicut per hoc, quodd leo non sit risibilis, infertur â posteriori, illum non esse rationalem: hîc verò inquirimus rationem â priori,

Infertur etiam contra Scotistas, falsum esse, Spiritum sanctum liberè procedere, sed procedit non minùs nece-

necessariò, quàm verbum: si enim Pater se naturalitèr intelligendo necessariò producit verbum, quare etiam naturalitèr se amando non produceret impulsus necessariò? Præterea quodd liberè procedit, ita procedit, quodd possit non procedere, sed absit, hoc dicere de Spiritu sancto, quodd potuisset non procedere. ergo. Neque juvat dicere, quodd illud, quod liberè procedit libertate contingentiz, possit non procedere, non verò quod liberè procedit libertate essentiali, quæ convenit voluntati ut sic, quatenus præscindit à creata, & increata, & est fundamentum omnium aliarum libertatum, consistitque in simplici dominio, quod habet voluntas supra suum actum. Non obstat: Juxta Scotistas libertas essentialis consistit in hoc, quodd Pater necessariò producendo Spiritum sanctum habeat simplex dominium supra suam actionem, sed hoc dominium habere non potest, nisi posset talem actionem dimanativam Spiritus sancti omittere, aliàs servus, & non Dominus est. 2. Illa libertas in re omnino necessaria est, & nullatenus libera, quia entitativè est ipse actus necessarius, & etiam terminativè. quia terminus, qui est Spiritus sanctus, omnino necessarius, & naturalis est. Jam verò cùm hoc omnia processioni verbi applicari possint, manet, Scotistas ad distinguendas processiones verbi, & Spiritus sancti non assignare legitimam rationem, dum dicunt, idèd processionem Spiritus sancti non esse generationem, quia procedit per voluntatem liberè.

Obijci.

101 Obijcies. Spiritui sancto ex vi processioneis suæ communicatur natura, ergo ratio supra attacta non est genuina, quare processio verbi sit generatio, non verò Spiritus sancti. ant. probatur, ad processionem Spiritus sancti quā talem concurrit essentia divina in ratione speciei intelligibilis, & simul etiam in ratione objecti diligibilis producit ut *quo* impulsus, ergo. Major constat, voluntas enim nihil vult, aut amat, nisi prius bonitas objecti proponatur intellectui, quodd sit per se, vel vicariam sui speciem. Minor etiam videtur esse vera, cū in divinis omnia absoluta quæ sunt in producente, debeant esse in termino producto, si ergo essentia divina concurrit ad processionem Spiritus sancti quā talem, natura formaliter ex vi processioneis suæ debet Spiritui sancto communicari. *ꝛ.* N. ant. ad probam dist. Majorem. concurrit essentia divina in ratione speciei intelligibilis tanquam conditio sine qua non conc. ut principium, & ratio formalis agendi cum voluntate N. majorem, & applicata distinctione minori N. consequentiam.

Contra atqui essentia, seu natura divina concurrit ad processionem Spiritus sancti, tanquam ratio formalis agendi cum voluntate, ergo solutio nulla. Probatur, Principium radicale *quo* est ratio formalis agendi cum principio *quo* proximo in ordine ad effectum, sed natura divina, est principium radicale *quo* processioneis Spiritus sancti, ergo essentia divina concurrit ad processionem tan-

tanquam ratio formalis agendi. & dist. ultimum consequens ergo tanquam ratio formalis agendi ad communicandam naturam identicè termino producto, conc. ad communicandam naturam formaliter ex vi processionis N. consequentiam. Admitto, quòd natura sit ratio formalis agendi remota in processione Spiritus sancti, quia tamen agit mediante principio per se non ordinato ad communicandam naturam, hinc Spiritui sancto tantum identicè, & non formaliter communicatur natura.

Contra Rationi formali agendi etiam remotæ debet ex vi suæ actionis correspondere aliquid in effectu, ergo si essentia divina in ratione objecti diligibilis est ratio formalis agendi remota: Spiritui sancto formaliter ex vi processionis communicatur natura, ant. probatur. Idèd enim intellectus beati secundum nativam suam virtutem nihil producit in visione beatifica, quia quod in ea producit, non producit ex vi suæ naturalis actionis, sed ex vi luminis gloriæ, ergo cum natura divina secundum naturalem vim concurrat ad processionem Spiritus sancti, debet illi ex vi suæ actionis correspondere aliquid in effectu, hoc non est aliud, quàm natura, ergo. & conc. ant. & N. consequentiam. Essentiæ ergo divinæ quatenus est in processione Spiritus sancti ratio formalis agendi remota, correspondet illi aliquid ex vi suæ actionis: sed illud non est natura formaliter, sed solum impulsus cum non concurrat cum voluntate sub conceptu naturæ formaliter, affi-
mi-

milando sibi terminum, sed solum concurrat secundum exigentiam & conditionem voluntatis, de cujus ratione non est formaliter ex vi suæ actionis communicare naturam, sed solum amorem.

Instabis Natura una cum voluntate est principium quo adæquatum processionis Spiritus sancti, ergo ex vi processionis suæ illi communicatur natura. Consequentia probatur. Terminus, seu effectus productus debet assimilari suo principio adæquato, sic Pater producendo filium non solum illum sibi assimilat in potentia generativa, sed etiam in natura, ergo si natura una cum voluntate, est principium quo adæquatum processionis Spiritus sancti, illi formaliter comunicatur natura. *R. conc. ant. & nego consequentiam*, ad probandum dico, id verum esse, si agens operatur per potentiam per se ordinatam ad comunicandam naturam, qualiter illam Pater communicat filio per potentiam generativam: non verò quando operatur per potentiam non ordinatam ad communicandam naturam, prout in nostro casu contingit: voluntas enim cum non sit assimilativa, ejus actio non est per se ordinata, & communicativa naturæ, sed solum amoris: dico per se, quia per accidens, & materialiter etiam est comunicativa naturæ, quatenus natura est realiter identificata cum amore per voluntatem producto.

Neque obstat dicere: impulsus iste est divinus, sed esse divinum non salvatur sine divinitate, ergo si iste formaliter

maliter producitur, etiam formaliter communicatur divinitas, & impulsus esse quidem divinum prout tō divinum supponit pro entitate divina transcendentaliter sumpta, non verò prout supponit pro constitutivo naturæ divino. Nec idē valet dicere; quodocunque duo sunt essentialiter connexa communicato uno, etiam alterum necessariò debet communicari, sed impulsus est summè connexus cum natura, imò est realiter ipsa natura divina, ergo. & quando aliqua sunt essentialiter connexa communicato uno, etiam alterum communicari debet vel formaliter, vel concomitanter conc. semper for maliter N. majorem. tandē 3. non licet inferre: ergo natura Spiritui sancto non per se, sed per accidens comunicatur, consequenter non est per se, sed per accidens, & occasionativè Deus. Non inquam valet dicere, quamvis enim Spiritui sancto per accidens comunicatur natura, in hoc sensu, prout tō per accidens contra opponitur perfectati formalis ex vi processiois: non tamen per accidens, prout idem est, ac non essentialiter, quia etiam sic Spiritui sancto ex vi processiois suæ necessariò, & per se identicè comunicatur natura.

Obijcies 2. Productio Spiritus Sancti est univoca, sed de ratione productionis univocæ est, quod per eam termino formaliter comunicetur natura, ergo. Major patet, aliàs Spiritus sanctus esset deterioris conditionis verbò: quia in productione æquivoca productum semper est deterioris conditionis suo producente, ut patet in

solé respectu sublunarium. Minor etiam patet, de ratione productionis univocæ est, quòd ex vi talis productionis terminus sit similis producenti in natura: hæc enim est distinctio inter productionem univocam: & æquivocam, quòd in prima terminus procedit ut similis producenti, non verò in secunda. R. 1. Concedo maiorem, ad minorem dico, in productione univoca debere quidem formaliter communicari natura: hoc est tota ratio naturæ, non tamen necesse est, ut id fiat ex vi processionis formaliter, sed sufficit, quòd illa materialiter, & identicè communicetur: & per hoc sufficienter distinguitur à productione æquivoca, per quam termino nec identicè communicatur natura producentis, ut videre est in sole, qui nullo modo sublunaribus communicat suam naturam. R. 2. Productio Spiritus sancti est univoca ex parte modi communicandi N. ex parte rei communicatæ. conc. id est, est univoca, quia unà cum impulsu realiter communicatur natura; non tamen est univoca ex parte modi communicandi, quia per eam non communicatur formaliter natura ex vi processionis, sed solum identicè. Ratio autem, quare productio Spiritus sancti non sit univoca ex parte modi communicandi, est, quia est per voluntatem, quæ ex vi suæ actionis non est assimilativa termini.

CON-

CONCLUSIO XII.

RelatIones DIvInæ foar., & eX se non IVnt aLI-
qVa perfeCtIo essentIæ sVperaDDIta. *

PRobatur: Juxta S. P. Augustinum 7. de Trinitate c. 7.
8. & 10. in summa Trinitate tantum est una, quan-
tum tres simul sunt, nec plus aliquid sunt duæ, quàm
una: sed hoc falsum esset, si relationes divinx dicerent
aliquam perfectionem relativam, ergo. Minor probatur,
tunc tantum non est una, quantum tres simul, quando
una non habet tantum perfectionis, quantum habent tres
simul, sed si relationes divinx dicerent aliquam perfectio-
nem, una Persona non diceret tantum perfectionis, quan-
tum tres simul: quia tres simul important Paternitatem,
filiationem, & spirationem passivam, quas una persona
v.g. filij non importat, ergo.

Nec valet dicere, ided in tribus personis non esse plus
perfectionis, quàm in una, quia una saltem eminenter
continet id totum, quod aliæ in se continent formaliter.
Non valet dicere ex eo, quia in divinis ad intra non datur
continentia eminentialis. Continentia enim eminentia-
lis tantundem in illis admittenda est, quando aliqua per-
fectio sibi admixtam habet imperfectionem, sed quidquid
in Deo est ad intra, est perfectio simpliciter simplex ex-
cludens omnẽ imperfectionem, unde debet illud forma-
liter continere. 2. Nos loquimur de relationibus secun-

dum conceptum suum formalissimum, prout spectantur non imbibere essentiam divinam, sed una relatio non potest continere perfectionem alterius, cum taliter sibi opponantur. 3. Plus est aliquam perfectionem formaliter continere, quàm eminenter, ergo si quælibet relatio suam perfectionem formaliter continet, aliarum verò solum eminenter: una persona non potest tantum perfectionis dicere, quantum tres simul.

Nec valet dicere 2. Paternitatem æquivalenter continere perfectionem formalem filiationis, inde benè deducitur, in tribus personis non esse plus perfectionis, quàm in una. R. N. assertum: Paternitas enim est ultima differentia Patris, & filiatio Filij, sed una differentia nec æquivalenter est altera, quis enim dicet, irrationalitatem æquivalenter continere perfectionem rationalitatis? 2. Quodd paternitas æquivalenter præcontineat perfectionē filiationis, vel hoc intelligendum est, quasi Paternitas idem munus præstaret, quod præstat filiatio: vel quodd ratio formalis filiationis sit in Paternitate, neutrum dici potest, ergo. non primum, quia aliàs Pater referetur ad se ipsum; munus namque filiationis est referre filium ad Patrem; nec secundum, aliàs Pater formalissimè esset Filius: non enim potest aliqua forma differentialis recipi in subiecto, quin tribuat ipsi suum effectum formalem.

Probatur Conclusio 2. Si v.g. Paternitas esset perfectio relativa, deberet esse finita, aut infinita, neutrum di-

ci potest, ergo. Minor probatur, non finita, quia quid. quid in Deo est, hoc ipse Deus est: non infinita, implicat enim infinitum esse in aliquo genere, & non formaliter continere perfectionem illius generis: cum ergo una perfectio relativa aliam formaliter non contineat, nequit esse infinita in genere relativi. 2. Infinitum in determinato genere debet sibi realiter identificare omnem perfectionem illius generis, sed una relatio non identificatur realiter cum alia, ergo.

Confirmantur supradicta: Relatio tripliciter considerari potest, videlicet per ordinem ad subiectum, per ordinem ad terminum, quem respicit, & in se ipsa, ex nullo capite potest dicere perfectionem; non ex primo, sic enim deberet esse perfectiva ipsius subiecti, quod tamen non per se, & ratione sui, sed ratione termini respicit: non ex secundo, terminus enim se habet per modum purè extrinsecè terminantis: nec in se ipsa est perfectio, quia in se ipsa est purus respectus pertinens ad lineam non dicentem perfectionem, ergo relatio ex nullo capite potest dicere perfectionem.

Obijcies 1. Relationes divinæ sunt entitates relativæ virtualiter distinctæ ab essentia divina, ergo etiam sunt perfectiones relativæ virtualiter distinctæ à perfectione essentiæ. Consequentia probatur, bonitas, & perfectio sequuntur ad entitatē, ergo. & dist. ultimum ant. sequuntur ad entitatem ut importantem, aut dicentem ordinem ad

ad existentiam conc. non importantem, aut dicentem ordinem ad existentiam N. ant. Relationes autem secundum suum conceptum explicitum, & formalissimum non important, nec dicunt ordinem ad existentiam, sed sunt puri respectus, proinde non dicunt perfectionem, quæ deducitur ab ente existente, unde creaturæ possibiles à Deo non amantur, quia non sunt in actu.

Contra : In tantum aliquid est bonum, & perfectum, in quantum importat, & dicit ordinem ad existentiam, sed relationes divinæ important, & dicunt ordinem ad existentiam, ergo sunt bonæ, & perfectæ. minor probatur : Relationes divinæ sunt in actu completo, sed res non est in actu completo, quàm per existentiam, ergo.

Confirmatur : Relationes divinæ sunt entia, ens verò definitur, quodd sit id, quod dicit aptitudinem ad existendum, sed hæc aptitudo est aliquis ordo. ergo Relationes divinæ non sunt accidens, sed substantia, atqui substantia est ens per se subsistens, aut existens, ergo relationes divinæ important existentiam. R. ad argumentum, dist. ultimam minorem Relationes divinæ sunt in actu per ordinem ad existentiam propriam. N. per ordinem ad existentiam essentiae conc. minorem : inde solum dicunt perfectionem ratione essentiae, quam includunt.

Dices : Relationes divinæ ratione sui sunt respectus, sed respectus dicit actum. Item Relationes ratione sui non sunt quid futurum, ergo quid actuale, ergo ratione sui

existentes. R. ad 1. dist. minorem sed respectus dicit actum respicientiæ conc. dicit actum existentiae, subdistinguo ratione sui N. ratione essentiae transcendentaliter inclusæ conc. minorem. Ad 2. pariter respondetur, relationes ratione sui esse quid actuale actualitate respicientiæ, non verò existentiae propriæ: relationes enim secundum se præscindunt ab existentia, vel non existentia, sicut & præscindunt à finitate, vel infinitate.

Ad 1. partem Confirmationis N. aptitudinem entis ad existendum esse aliquem ordinem, sed esse tantum non repugnantiam ad existendum. Ad 2. dico Relationes divinæ ut præscindunt ab essentia non esse determinatè substantiam, nec accidens, sed præscindere ab utroque.

Dices. Ergo relationes divinæ erunt aliquis conceptus communis. Probatur conceptus communis præscindit ab accidente, & substantia, ergo. R. Conceptus communis præscindit ab accidente, & substantia tanquam aliquid contrahibile per illa, conc. aliter N. Relationes divinæ præscindunt à substantia, & accidente in hoc sensu, quòd ratione sui nec sint substantia, nec accidens, sed purus respectus.

Obijcies 2. Juxta D. Anselmum *Monologion* c. 5. Perfectio simpliciter est, quæ in quolibet habente eam, melius est ipsam habere, quàm non ipsam habere, sed melius est Patri, esse Patrem, quàm non Patrem, ergo. Minor probatur, sicut melius est Patri esse sapientem, quàm non
sapi-

sapientem, ita illi est melius esse Patrem, quàm non Patrem. R. dist. minorem, melius est Patri esse Patrem, si tò melius comparetur ad essentiam Patris conc. si ad nudam relationem Patris comparetur, melius est esse Patrem, quàm non Patrem N. minorem. Quia melius est essentia divina esse communicabilem, quàm incommunicabilem, non est autem communicabilis per relationes, nisi tanquam conditionem sine qua non, sed est per se ipsam remotè communicabilis, proximè verò per intellectum, & voluntatem: Relationes autem originis inde exurgunt in essentia divina concomitanter; Ided illa particula melius comparata ad relationes, ut relationes sunt in suo esse formali exclusa essentia, & identitate, ac ordine ad essentiam non subsistit. Ad id quod dicitur, melius est Patri esse sapientem, quàm non sapientem, esse verum, cùm sapientia sit attributum; & quid absolutum perficiens Patrem in se ipso, & non in ordine ad aliud, prout fit in relationibus.

Dices dantur attributa respectiva, uti sunt misericordia, omnipotentia &c. & tamen melius est Deo illa habere, quàm non habere, ergo licèt relationes divinae sint quid respectivum, tamen melius est Deo illas habere, quàm non habere. R. N. consequentiam, disparitas est, attributa uti sunt misericordia, omnipotentia in se, & intrinsecè, sunt prædicata absoluta, licèt extrinsecè, & juxta nostrum modum concipiendi explicentur, & ordinentur ad creaturas: at verò relationes formalissimè spectata.

Etate non sunt quid absolutum, sed omnimodo respectivum.

Instabis: Relationes divinæ sunt quid positivum, ergo sunt aliqua perfectio. Consequentia probatur. Perfectio definitur ex Anselmo, quodd sit illa, quæ in quolibet habente melius est ipsam habere, quàm non ipsam habere, sed melius est relationibus divinis esse quid positivum, quàm non positivum, ergo ex eo quodd sint quid positivum dicunt perfectionem. R. explicando definitionem Anselmi, quodd melius sit ipsam habere, quàm non ipsam habere: per tò non ipsam non sumitur pro suo opposito contradictorio: in hoc sensu certum est, omne positivum esse absolute melius sua negatione contradictoriè opposita; sed debere intelligi pro quocunque sibi impossibili, quod cum conditione suæ naturæ stare non potest; sic licet melius est esse videntem, quàm cæcum, spirituale, quàm corporeum, incorruptibile, quàm corruptibile: tamen esse incorruptibile non est melius naturæ panis, quia si esset incorruptibilis juxta naturam suam nutrire non posset, nec converti in alitum: si lignum videret, jam non esset lignum, sed esset quid aliud.

Obijcies tertio, Relationes divinæ distinguuntur virtualiter ab essentia, ergo dicunt perfectionem. Consequentia probatur: distinctio virtualis est æquivalentia pluribus perfectionibus creatis ex genere distinctis, ergo vel relationes sunt aliqua perfectio, vel non distinguuntur

virtualiter ab essentia. **R.** Relationes divinas ut virtualiter distinctas ab essentia esse perfectionem, si sumantur adæquatè prout implicite important essentiam, non verò si considerentur inadæquatè secundum conceptum suum explicitum.

CONCLUSIO XIII.

StatVltVr: Dant In Deo tres sVbsistentias reLatIVas reaLter Inter se, atqVe ratlone ab essentia DistInCtas. *

Probatur, Persona est subsistens in natura incommunicabiliter, sed hoc ipso dantur tres subsistentiæ relativæ realiter inter se, & virtualiter ab essentia distinctæ, ergo. minor probatur, quandocunque dantur tres subsistentes incommunicabiliter, debent quoque dari tres subsistentiæ relativæ, sed in Deo sunt tres subsistentes incommunicabiliter, ergo. minor probatur, multiplicato effectu formali primario, debet multiplicari forma, cùm forma non causet, nisi per exhibitionem suæ propriæ entitatis, sed subsistere incommunicabiliter est effectus formalis subsistentiæ relativæ: nam per hoc distinguitur à subsistentia absoluta, quod per hanc natura subsistat per se per seitate independentiæ à subiecto sustentante; per illam verò subsistat per se per seitate incommunicabilitatis
alte-

alteri ut supposito, dico ut supposito, per hoc enim innuere volo, naturam secundum se non esse personam, quia per subsistentiam absolutam non redditur incommunicabilis ut supposito, sic potius natura Patris communicatur filio. Verum tamen est, quodd natura prout in Patre est, non sit secundum omnem modum in filio, in Patre namque est ut a se habente naturam, in filio, ut ab alio, in Spiritu sancto ut ab utroque, ergo si sunt tres subsistentes incommunicabiliter, tres sunt subsistentiæ relativæ.

Confirmatur Subsistentia absoluta non potest reddere personas divinas incommunicabiliter subsistentes, ergo ant. probatur. 1. Quia absoluta sunt communia. 2. Impossibile est, quodd forma in determinato genere præstet effectum formalem formæ diversi generis, sic frigus non potest calefacere, ignis frigefacere, sed subsistentia absoluta est in linea absoluta, & communicabili, subsistentia relativa est in linea relativa, & incommunicabili, ergo subsistentia absoluta non potest præstare effectum formalem subsistentiæ relativæ.

Dices subsistentia absoluta secundum se spectata non potest quidem reddere personas divinas incommunicabiliter subsistentes, benè tamen ut connotat relationes.

Contra 1. Subsistentia absoluta ut connotat relationes manet absoluta, ergo non potest præstare effectum formalem formæ relativæ. 2. Quando subsistentia intelligitur constituere personas divinas, ut connotans relationes

nes divinas, vel sumuntur relationes præcisè secundum conceptum suum explicitum *ad* vel secundum conceptum formæ Hypostaticæ: neutrum dici potest, ergo. non primum, quia aliàs significatum formæ personæ est relativum sub conceptu relativi, quod tamen cōmuniter falsum est: si secundum, ergo habemus intentum.

Obijcies 1. Una existentia absoluta reddit omnes personas existentes, ergo etiam una subsistentia absoluta reddit illas subsistentes. *R.* dist. Consequens reddet illas subsistentes subsistentiâ independentiæ tanquam à subjecto sustentante conc. Subsistentiâ incommunicabilitatis N. consequentiam.

Contra Personæ non solum subsistunt, sed etiam existunt incommunicabiliter, & tamen non datur existentia relativa, ergo nec subsistentia. *R.* 1. N. ant. in hoc sensu quasi incommunicabilitas proveniret ab existentia: si tamen sensus est, quodd quælibet persona, quæ incommunicabilis est, existat, sic admittitur antecedens: sed negatur consequentia, disparitas est. 1. Nam existentia non est formaliter constitutiva divinarum personarum, benè tamen subsistentia, unde ad multiplicationem personarum, oportet, ut multiplicentur, & subsistentiæ. 2. Existentia, & essentia, absque distinctione virtuali sibi identificantur, sic admissa multiplicitate existentiarum, deberet etiam admitti multiplicitas essentiæ. Consequenter plures Dij, quod audire aures tinniunt: veruntamen ex pluralitate

ralitate subsistentiarum relativarum hoc non sequitur, nam subsistentia relativa, & essentia ab invicem virtualiter distinguuntur, quia spectant ad diversas lineas: nec repugnat, sed docet fides dari tres personas substantivè.

Instabis. Pater est misericors, Filius, & Spiritus sanctus sunt misericordes, & tamen non dantur tres misericordiæ, ergo licet Pater sit subsistens, Filius, & Spiritus sanctus sit subsistens, non tamen dantur tres subsistentiæ relativæ.

Confirmatur in linea misericordiæ non datur, nisi una misericordia, ergo etiam in linea subsistendi non est nisi una subsistentia. Item subsistentia Dei absoluta est infinita, & illimitata, ergo præcontinet omnem effectum cujuscunque subsistentiæ, proinde frustraneæ sunt subsistentiæ relativæ.

R. Ad instantiam, quodd linea misericordiæ sit atoma, minimè verò linea subsistendi, quæ subalterna est: ratio in promptu est, quia conceptus Misericordiæ consistit in indivisibili, quatenus est sublevatio miseræ alienæ: at conceptus subsistentiæ non consistit in indivisibili; nam subsistentia ut sic præseindit ab hoc, quodd reddat subsistere per se per seitate independentiæ, aut per seitate incommunicabilitatis: primum convenit subsistentiæ absolutæ, secundum relativæ; & quamvis in creatis eadem subsistentia reddat naturam per se subsistentem per seitate independentiæ, & simul per seitate incommunicabilitatis, hoc tamen

men provenit ex imperfectione naturæ creatæ, quæ ante personalitatem nec subsistens, nec existens est. Ad 2. admittitur subsistentiam absolutam esse infinitam in linea absoluta, ex quo sequitur, quodd intra eandem lineam non possit dari alia subsistentia absoluta.

Obijcies 2. Eadem subsistentia absoluta per solam connotationem relationum potest naturam divinam reddere diversimode incommunicabilem, & constituere personas divinas: ergo frustra statuuntur subsistentiæ relativæ. Probatur ant. Natura divina per solam connotationem relationum, est principium productivum divinarum personarum. ergo à pari eadem subsistentia absoluta per solam connotationem relationum potest divinam naturam reddere incommunicabilem, & constituere personas divinas. Probatur consequentia: non enim videtur plus esse, constituere, quàm producere personas, ergo si &c. *ꝛ.* N. consequentiam disparitas est. Ad productionem sufficit, quodd produciens realiter distingvatur à producto; hoc habet Pater v. g. respectu filij per connotationem Paternitatis, qua ipsi relativè opponitur; ut autem aliquid constituat personam non sufficit sola connotatio relationis, cùm personæ realiter multiplicentur, etiam earum significatum, & constitutivum formale multiplicari debet. *ꝛ. 2.* Applicando argumentum pro nobis. Pater v. g. non producit filium per solam connotationem Paternitatis secundum suum conceptum formalissimum *ad* sed sub ratione formæ Hypostaticæ spectatæ: ergo etiam sola sub-

sisten-

sistentia absoluta non reddit personas subsistentes per connotationem relationis secundum conceptum *ad* sed sub ratione formæ per se subsistentis.

Obijcies tertio Si darentur subsistentiæ relativæ, darentur non tantum tres, sed potius quatuor relationes, hoc non admittitur, ergo nec hoc, ex quo sequitur. Probatur Sequel. Dantur quatuor relationes, videlicet Paternitas, Filiatio, Spiratio activa, & Spiratio passiva, seu processio, sed ex concessis relatio est forma reddens subsistere, seu est subsistentia, ergo si &c. R. Spirationem activam non importare distinctam subsistentiam à Paternitate, & Filiatione, cum ab illis realiter non distinguatur.

Sed contra Spiratio activa realiter distinguitur à Spiratione passiva, seu processione, ergo habet propriam subsistentiam. Consequentia probatur. Ideò Paternitas, & Filiatio habent proprias subsistentias, quia ab invicem realiter distinguuntur, ergo si &c. R. dist. consequens ergo habet propriam subsistentiam distinctam à subsistentia Paternitatis, & Filiationis N. indistinctam conc. consequentiam. Subsistentia Paternitatis potest dici propria Spirationis activæ, in quantum Paternitas, & Spiratio activa sunt realiter eadem entitas; non verò propria, quasi esset realiter distincta à Paternitate, causalis admittitur, sed ad hoc ut Spiratio activa distinctam importet subsistentiam non sufficit quod realiter distinguatur à Spiratione passiva, sed insuper deberet etiam à Paternitate, & Filiatione distingui, quod tamen non est.

Contra

Contra Spiratio activa virtualiter distinguitur à Paternitate, & Filiatione, ergo habet subsistentiam relativam virtualiter distinctam. Consequentia probatur. Paternitas virtualiter distinguitur à natura, & secum fert suam subsistentiam relativam virtualiter distinctam, ergo si Spiratio activa &c. R. N. consequentiam. Nam de ratione subsistentiæ relativæ est facere rem subsistere prout à parte rei est realiter, non verò ut est virtualiter distincta, quia illam absolutè, & realiter constituit incommunicabilem. R. 2. Spiratio est quasi quid secundarium respectu Patris, & Filij, sic non est opus ut habeat propriam subsistentiam virtualiter distinctam, aliàs omnia attributa deberent habere propriam subsistentiam virtualiter distinctam à natura. Ad id, quod additur de Paternitate, R. id provenire ex eo, quòd illa constituat specialem personam, & est ratio primaria denominans illam. Spiratio nullatenus hoc præstat, sed juxta nostrum modum concipiendi intelligitur per rationem advenire personæ constitutæ.

CONCLUSIO XIV.

Spiratio activa tantum Distinguitur ratione, non Verò realiter à paternitate, & filiatione. *

Probatur Conclusio. Si relatio Spirationis realiter distingueretur à Paternitate, & Filiatione, sequitur dari in divinis quatuor personas, sed hoc repugnat fidei, Concili-

Concilijs, & SS. PP. ergo. Sequel. probatur. Personam nihil aliud importat, quàm naturam, & subsistentiam relativam, sed si Spiratio activa realiter distingueretur importaret subsistentiam, & naturam, ergo.

Confirmatur si Spiratio realiter distingueretur à Paternitate, & Filiatione, Spiratio, Paternitas, & filiatio essent plures res: nā distinctio realis non est nisi inter rem, & rem, sed nequeunt esse plures res, aliàs essent plures personæ quàm tres: probatur. Res importat formaliter loquendo subjectum, & formam, ergo essent plura subjecta, & supposita. Consequenter plures personæ & res.

Probatur 2. Si Spiratio realiter distinguitur à Paternitate, & Filiatione destruitur commune Theologorum, & Conciliorum adagium dicentium, quodd in divinis nihil realiter distinguatur, nisi ubi obviat relationis oppositio, sed inter Spirationem activam ex una parte, & Paternitatem, & Filiationem hæc non obviat, ergo.

Obijcies Pater per Spirationem, non verò per Paternitatem realiter distinguitur à Spiritu sancto, ergo Spiratio realiter distinguitur à Paternitate. Consequentia probatur, quando sunt aliqua realiter idem, & si res per unum realiter distinguitur, debet & distingui per aliud cum illo identificatum, ergo si Pater solum per Spirationem distinguitur à Spiritu sancto, Spiratio realiter distinguitur à Paternitate. Ant. verò probatur. Pater per id distinguitur à Spiritu sancto per quod illi relativè opponitur, sed illi non

opponitur per Paternitatem, ergo, *℞. dist. majorem per quod illi relativè opponitur, vel mediatè vel immediatè conc. semper immediatè N. majorem, sed illi non opponitur per Paternitatem directè, & imediatè conc. indirectè & mediatè N. minorem, & conseq. Pater opponitur per paternitatem Spiritui sancto mediatè, quatenus Paternitas est radix Spirationis: 2. quatenus est proprietas constitutiva personæ oppositæ. ℞. 2. Conc. ant. N. consequentiam. ad probam dico: quæ sunt realiter idem, si unum distinguitur, debet & alterum distingui cum priori realiter identificatum, hoc verum est, si intelligatur, quòd debeat distingui secundum aliquam, non verò secundum omnem formalitatem.*

Contra. Paternitas est per ordinem ad filium, ergo nec mediatè ad Spiritum Sanctum. *℞. dist. ant. Paternitas secundum omnem suam virtualitatem est per ordinem ad Filium N. secundum aliquam conc. ant. Paternitas, & Spiratio activa sunt realiter eadem, tamen virtualiter distincta entitas: quatenus est in ordine ad genitum non respicit Spiritum sanctum, quatenus verò intelligitur ut radicans spirationem activam, mediatè refertur ad Spiritum sanctum.*

Contra D. Thomas q. 23. art. 3. ad 3. Negat. Paternitatem, & Spirationem posse de se invicem prædicari, sed si essent realiter idem possent de se invicem prædicari, ergo *℞. D. Thomam negare Paternitatem, & Spirationem posse*

posse de se invicem prædicari prædicatione formali, non verò negat, posse de se invicem prædicari prædicatione identica: sic in sensu identico possum dicere misericordia est iustitia: non tamen possum dicere in sensu formali: attributum misericordiæ, est attributum iustitiæ: quia sic jam sumuntur secundum suum formale; & explicitum: ita conformiter discurrendum est de Paternitate, & Spiratione.

Instabis Paternitas, & Spiratio quasi specie distinguuntur, quia terminantur ad terminos specie distinctos, qui sunt Filiatio, & Processio, ergo debent realiter distinguui. Consequentia probatur. distinctio specifica præsupponit numericam, ut videre est in creatis, quæ enim specie distinguuntur, etiam numero secreta sunt.

Confirmatur 1. Ita videntur ad invicem se habere generare, & spirare, sicut se habent generari. & spirari, sed generari & spirari distinguuntur realiter, ergo & generare, & spirare.

Confirmatur 2. Relatio Spirationis non est relatio Paternitatis, ergo etiam entitas Paternitatis, non est entitas Spirationis, consequentia probatur, relationes sunt aliquæ entitates, ergo si &c.

Confirmatur 3. Definitio Paternitatis, & Filiationis essentialiter distinguuntur, ergo & definita.

R. Ad instantiam conc. ant. & N. consequentiam ad probam dist. ant. distinctio specifica præsupponit numericam

ricam vel realem, vel virtualem conc. semper realem N. ant. solum infertur Paternitatem, & Spirationem virtualiter distingui.

Dices contra hoc, in creatis nequit haberi distinctio specifica sine reali numerica, ergo etiam in divinis. R. Assignando disparitatem: quia nempe in creatis distinctio provenit ex limitatione, in divinis vero ex summa eminentia: unde eadem realiter entitas relationis divinæ potest terminari ad terminos realiter distinctos.

Ad 1. Confirmationem R. transmissa majore N. consequentiam, disparitas est, quia una persona potest habere actiones quasi specie distinctas: sic potest convenire Patri generare, & spirare sine distinctione reali: at vero duæ processiones non possunt terminari ad eundem numero terminum, præprimis, si inter illa est ratio originis: unde generari, & spirari debent realiter distingui.

Ad 2. R. Relationes sunt aliquæ entitates vel realiter, vel virtualiter distinctæ conc. semper realiter N. ant. Illæ relationes sunt entitates ab invicem realiter distinctæ, inter quas reperitur relationis oppositio, cum ergo hæc non sit inter Paternitatem, & Spirationem activam, non distinguuntur realiter; sicut quia Paternitas non opponitur relativè essentiæ, ideo ab illa solum virtualiter distinguitur.

Ad 3. R. dist. ant. definitio adæquata Paternitatis, & Filiationis essentialiter distinguitur N. definitio inadæquata conc. ant. Definitio Paternitatis, & Filiationis est
desi-

definitio ejusdem entitatis secundum diversas formalitates : sicut dictum est in Philosophia de definitione animalis, & rationalis.

CONCLUSIO XV.

ILLIVs sVb ratlone Verbi repræsentatVI per se pro-
CeDit è notltla possiblIVM. *

PRobatur: Verbum per se procedit ex cognitione eorum, quæ in signo priori ad productionem verbi in essentia Patris repræsentantur, sed repræsentantur creaturæ possibiles, ergo. Minor probatur, omnia essentialia in signo priori ad productionem verbi repræsentantur in essentia Patris, sed cognitio, & repræsentatio creaturarum est essentialis, ergo. Minor patet, quia est communis toti Trinitati, & habetur antecedenter ad decretum. Major etiam indubia est, nam essentialia sunt priora notionalibus. Si dicis: Essentialia præcedere notionalia, si essentialia absolute, seu ad intra, non verò si considerentur ad extra. Non inquam valet; sive essentialia considerentur ad intra, sive ad extra semper sunt essentialia, consequenter pro omni signo debent convenire Patri. Item posset dici, quòd misericordia, omnipotentia &c. & alia attributa respectiva pro illo priori ad productionem verbi Patri non conveniant, quia misericordia, omnipotentia sunt essentialiter per ordinem ad extra, ergo si essentialia per ordi-

ordinem ad extra non sunt priora notionalibus, misericordia Patri formaliter non competeret.

Confirmatur: Omnis perfectio realis debet Patri convenire in signo illo priori ad verbum, sed repræsentare creaturas possibles est perfectio realis, ergo hoc debet illi competere. Minor probatur: producere aliquod producibile est perfectio realis, ergo etiam repræsentare aliquod repræsentabile est perfectio realis, sed creaturæ possibles sunt repræsentabiles, ergo.

Si dicis: pro illo priori ad productionem verbi creaturæ possibles non sunt repræsentabiles, quia tunc non sunt, habent enim suam possibilitatem saltem physicam, id est quoddam possint produci à verbo. R. Verum esse in illo signo non esse creaturas possibles secundum suam possibilitatem exercitè talem, quatenus possunt habere per verbum suam actualitatem. Sunt tamen ibi secundum suam possibilitatem signatè talem, id est quatenus non dicunt repugnantiam ad existendum, & hoc modo sunt repræsentabiles.

Probatur 2. Verbum debet procedere ex cognitione perfectissima, & comprehensiva Patris, sed hæc haberi non potest sine cognitione creaturarum possibilium, ergo. minor probatur, in tantum cognitio Patris est comprehensiva, in quantum attingit essentiam suam secundum omnem modum, quo cognoscibilis est, sed illam taliter attingere non potest sine cognitione creaturarum. Major supponitur, nam per hoc cognitio comprehensiva distingu-

gui-

guitur ab intuitiva. quodd prima attingat in subiecto omnia, quæ formaliter & virtualiter, secundà verò solum attingere petat, quæ formaliter, vel etiam nonnulla, quæ eminenter, aut virtualiter continentur. Minor probatur. Essentia divina non potest attingi ab intellectu divino secundum omnem modum, quo cognoscibilis est, nisi attingatur ut diversimodè imitabilis à creaturis, sed hoc modo attingi non potest, nisi cognoscantur creaturæ, à quibus diversimodè imitabilis, & participabilis est, ergo.

Obijcies Creaturæ possibiles non possunt concurrere ad productionem verbi, ergo verbum non procedit ex cognitione creaturarum possibilium. Ant. probatur: creaturæ possibiles sunt mera non repugnantia ad existendum, sed mera non repugnantia nequit concurrere ad productionem verbi, ergo. minor probatur: mera non repugnantia est quid negativum, imò est nihil, sed negativum, & nihil ad productionem verbi concurrere nequit, ergo. R. N. ant. ad probam distinguo minorem, sed mera non repugnantia nequit concurrere ad productionem verbi effectivè conc. objectivè subtinguo per modum objecti motivi conc. per modum objecti secundarij N. minorem. Quando dicitur, creaturæ possibiles sunt nihil. R. sunt nihil positivè & signatè N. sunt nihil exercitè conc. Nihilum positivè non dicit aptitudinem ad existendum, qualem dicunt creaturæ possibiles, sunt tamen nihil exercitè: quia nullam actualitatem important.

Con.

Contra Creaturæ possibiles sunt minùs necessariæ; quàm verbum divinum, sed minùs necessarium non potest concurrere ad productionem magis necessarij etiam objectivè, ergo creaturæ possibiles, non concurrunt ad productionem verbi objectivè. Minor probatur, quia necessitas creaturarum possibilium est necessitas creata, utpote necessitas creaturæ, & necessitas verbi divini est increata, utpote Dei. Tum creaturæ possibiles sunt necessariæ solum sub ratione possibilis; verbum autem est necessarium etiam quoad esse actuale. Minor probatur. Si minùs necessarium posset concurrere ad productionem magis necessarij, jam illud non esset magis necessarium, quia à minus necessario dependeret. Tum quia sicut necessarium non potest per se connecti cum contingenti, aliàs non esset necessarium simpliciter: ita magis necessarium non potest per se connecti cum minus necessario, aliàs hòc non existente illud etiam non existeret, & ita non foret magis, & simpliciter necessarium. R. I. N. Creaturas esse minùs necessarias, quàm verbum divinum. Ad probam fateor: Necessitatem creaturam possibilium esse necessitatem creaturæ non qualiscunque sed possibilis; at tamen nego eorundem necessitatem esse creatam, sed præscindere à creata, & increata. Neque obest dicere: omnis necessitas debet esse creata vel increata, cum extra creatum, & increatum nihil sit. R. Necessitas alicujus positivi debet esse vel creata, vel increata, non tamen talis debet esse necessitas alicujus non positivi, sed merè non repu.

repugnantis, qualiter sunt creaturæ possibiles necessariae. Quod verò necessitas creaturarum possibilium sit tanta, quanta ipsiusmet verbi divini colligitur ex eo, quia sublatis creaturis possibilibus necessariò Deus per locum intrinsecum mutaretur, non quasi aliquod prædicatum intrinsecum directè, & perse cessaret, sed quia ad cessationem earum omnipotentia, vel essentia divina non esset amplius imitabilis à creaturis, consequenter desineret esse Deus, vel saltem non esset ita perfectus, qualiter erat respiciendo creaturas possibiles. Ex hoc tamen non debet inferri, quasi Deus dependeret à creaturis, sed tantum quòd necessariò cum illis connectatur. Unde si lapis desineret esse possibilis, desineret etiam ab intrinseco in Deo potentia factiva lapidis.

R. 2. Creaturas possibiles esse minùs necessarias, quàm Deum necessitate intrinseca: conc. extrinseca N. quia ex carentia creaturarum possibilium cessaret in Deo aliqua perfectio intrinseca: non quasi cessaret aliquid intrinsecum per modum constitutivi Dei omnipotentiae, sed tantum cessaret aliquid intrinsecè contentum, quòd tamen extra Deum potuisset esse.

Obijcies 2. Verbum procedit ex cognitione comprehensiva omnipotentiae, sed cognitio creaturarum possibilium non pertinet ad cognitionem comprehensivam omnipotentiae, ergo. minor prob. omnipotentia potest comprehensive cognosci, quin cognoscantur creaturæ possibi-

sibiles. ergo. ant. probatur, quæ sunt diversarum linearum, possunt seorsim comprehensivè cognosci, ut videre est in quàm plurimis exemplis, sed omnipotentia, & creaturæ possibiles sunt diversarum linearum, ergo. R. dist. ultimam majorem, quæ sunt diversarum linearum, possunt seorsim comprehensivè cognosci, si non sunt ad invicem essentialiter connexa conc. majorem, si sunt connexa N. majorem.

Contra, quæ sunt diversarum linearum non sunt ad invicem essentialiter connexa, ergo si omnipotentia, & creaturæ possibiles sunt diversarum linearum non sunt ad invicem connexa. ant. probatur illa quæ sunt diversarum linearum, sunt in sua linea absoluta, & completa, sed quæ sunt absoluta, & completa non sunt ad invicem essentialiter connexa, sic quia homo, & Angelus in sua linea sunt completi, non connectuntur essentialiter ad invicem, ergo. R. N. ant. ad probam dist. minorem, non sunt ad invicem essentialiter connexa ratione subordinationis transeat, ratione alterius N. antecedens. Sic potest contingere, quodd una linea possit se habere respectu alicujus alterius lineæ per modum objecti, sicut se habent creaturæ possibiles respectu omnipotentia. Unde non idèd homo, & Angelus non connectuntur, quia sunt absolute diversarum linearum, sed insuper, quia ad invicem nullam causalitatem exercent nec objectivam, nec quamcunque aliam.

Instabis: Intantum cognitio creaturarum possibilium

um ad cognitionem comprehensivam omnipotentia per-
tineret, quia cognitio comprehensiva debet terminari ad
omnia, quæ in objecto reperiuntur sive formaliter, sive
eminenter, sed licet non cognoscantur omnia, quæ in ob-
jecto sunt eminenter, tamen erit cognitio comprehensi-
va: ergo. minor probatur. Sicut creaturæ possibiles con-
tinentur eminenter in omnipotentia divina, ita continen-
tur creaturæ futuræ, sed cognitio, quâ verbum procedit,
est comprehensiva etsi non cognoscat futura, ergo. R. di-
sparitas est: quia in illo signo, quo intelligitur verbum
procedere, nondum sunt creaturæ actuales formaliter,
cum hæ suam actualitatem habeant à decreto Dei libero,
quod est posterius productione personarū. At in illo signo
jam sunt creaturæ possibiles, cum sint quid necessarium,
quod independens est à decreto Dei libero, & ita sine illa-
rum cognitione cognitio Patris non esset comprehensiva.

Urgebis Cognitio Patris est comprehensiva sine co-
gnitione futurorum, ergo etiam possibilium, consequen-
tia probatur. Ided cognitio Patris est comprehensiva sine
cognitione futurorum, quia in illo signo, quando est co-
gnitio Patris, necdum sunt formaliter futura, sed etiam
in illo signo, quando cognitio Patris terminatur ad essen-
tiam tanquam objectum motivum non sunt creaturæ pos-
sibiles saltem in esse cogniti. R. ad ultimam minorem,
quod hæc prioritas, quæ intercedit inter essentiam, &
creaturas possibiles saltem in esse cogniti non sit prioritas

naturæ à quo, sed est tantum prioritas rationis cuiusdam
inadequata respectu ejusdem terminationis.

Dices: admitto, quod in illo signo priori ad productionem verbi sint creaturæ posibles, sed nego, eorundem cognitionem per se concurrere ad productionem verbi, sed concurrere ad summum pure materialiter, ergo. Anteced. probatur. quod per se concurrit ad productionem verbi, verbum debet esse formalis similitudo illius, sed verbum divinum non est formalis similitudo creaturarum, ergo. 2. Quod per se concurrit, ratione sui concurrit, sed creaturæ posibles tanquam objectum secundarium non ratione sui, sed ratione essentiae, in qua cognoscuntur, concurrunt ad processionem verbi. ergo. 3. Aliter debet ad productionem verbi concurrere essentia, & iterum aliter, creaturæ posibles, illa concurrit per se, ergo istæ per accidens, & pure materialiter. R. Quod per se concurrit ad productionem verbi tanquam in se ipso primariè cognitum, verbum debet esse formalis similitudo illius, conc. quod per se concurrit ad productionem verbi tanquam in alio, & secundariè cognitum, verbum debet esse formalis similitudo illius, N. minorem, & consequentiam. Ad 2. dico, quod per se primariè concurrit ratione sui concurrit, conc. quod per se secundariè concurrit, ratione sui concurrit N. majorem. Ad 3 dico inter concursum essentiae, & creaturarum esse diversitatem, quod essentia divina per se primariè & in se ipsa cognita
con-

concurrat, creaturæ autem perfeitate secundaria, & in
essentia cognitæ concurrunt ad productionem verbi.

CONCLUSIO XVI.

si tertia persona, hoc est Spiritus Sanctus non originaretur,
nec procederet à Filio, nullò pacto realiter
distingeretur ab illo. *

Probatur: Illa in divinis distinguuntur realiter, inter
quæ obviat relationis oppositio, sed si Spiritus sanctus
non procederet à Filio, inter illos non obviaret rela-
tionis oppositio, ergo. minor probatur, quia relationis
oppositio fundatur in origine unius personæ ab alia. Ma-
jor, in qua tota difficultas est, etiam probatur. 1. Est enim
commune Theologorum axioma in Concilijs, & SS. PP.
fundatum. 2. Distinctio realis non potest in Deo proveni-
re ex absolutis, cum sint omnibus personis communia,
& quid unum: ergo ex relationis oppositione. 3. Distin-
ctio realis provenit vel ex naturali divisione, aut etiam ex
limitatione, atqui ex primo capite non potest provenire
distinctio realis, cum in illo nulla materia, aut potentiali-
tas sit: nec ex secundo, nam in divinis omnia sunt illimi-
tata, utpote infinita. ergo.

Respondent nonnulli concedendo, quòd defacto in
divinis distinctio realis proveniat ex relationis oppositio-
ne, non tamen proveniret in facta suppositione. 2, Quan-
do

do Concilia dicunt, in Deo esse omnia unum, nisi ubi obviat relationis oppositio: non accipiunt relationis oppositionem determinatè pro oppositione relativa, sed præscindunt à relatione opposita, & disparata.

Sed contra: Nam non est ratio, quare de facto relativa oppositio pariat in Deo distinctionem realem, & illam non causaret in suppositione facta. 2. Falsum est quod SS. PP. per relationis oppositionem intelligant, aut comprehendant relationem disparatam: quia debuissent saltem in uno textu de ea mentionem fecisse, quæ tamen nullibi legitur.

Probatur 2. Infringendo Fundamentum Scotistarum. In tantum Spiritus sanctus realiter distingueretur à Filio, in quantum inter illos intercederet relatio disparata, sed hæc relatio non sufficit ad distinctionem realem, ergo. Major est adverbiorum. Minor probatur. Misericordia, & justitia, item Spiratio activa & Paternitas se disparatè habent, & tamen non distinguuntur realiter. 2. Impossibile est in uno supposito esse plures causationes activas, quam in uno effectu esse plures causationes passivas: & tamen plures causationes disparatæ non multiplicant realiter supposita, ergo nec passivæ. Major patet, nam unus homo habet relationem causati ad suam materiam, & ad suam formam: & tamen una materia signata unâ formâ non potest habere relationem causantis ad plures homines, ergo. 3. Idem homo dicit relationem creati ad Deum creantem, & relationem geniti ad hominem generan-

nerantem, quæ sunt relationes disparatæ, quin â se ipso realiter distinguatur: ergo relatio disparata non sufficit ad distinctionem realem, consequenter ratio Spirati, & geniti in facta Hypothesi, sunt realiter idem.

Probatur 3. Infringendo aliud fundamentum. In tantum Spiritus sanctus distingueretur â Filio, quia ratio formalis reperta in Spiritu sancto, non esset ratio formalis reperta in Filio: sed ex hac diversitate nequeunt ab invicem realiter distinguui, ergo. minor probatur: Ratio formalis reperta in Spiritu sancto est Spiratio: nunc ergo, vel hæc distingueret secundum esse, aut secundum quidditatem, non secundum esse, quia sic transit in essentiam, ergo secundum quidditatem, sed secundum illam respicit tantum oppositum, ergo tantum distinguit ab opposito, sed si Spiritus sanctus non procederet â Filio, non haberet relationes oppositas, ergo.

Confirmatur. Relationes in sententia Scotistarum distinguunt secundum suum esse formale, sed ratio formalis relationis est esse ad aliud, ergo ex oppositione, quæ tamen in data Hypothesi non daretur inter Filium, & Spiritum sanctum, consequenter nec distinctio.

Obijcies. Si Spiritus sanctus non procederet â Filio adhuc haberet suum constitutivum formale distinctum â constitutivo formali Filij, ergo distingueretur realiter ab illo. Consequentia patet, idem est enim constitutivum, & distinctivum, Ant. probatur Spiritus sanctus constitue-

tueretur per relationem Spirationis, & Filius per relationem Filiationis, ergo.

Confirmatur quælibet res realiter distinguitur ab alio per suam differentiam individualement, atqui in data Hypothesi Spiritus sanctus haberet suam differentiam individualement, seu personalem, ergo. Præterea Spiritus sanctus esset quid unum, ergo divisus ab omni alio : Item esset ultimus terminus actionis Spirativæ, sed unus ultimus terminus nequit esse realiter idem cum alio ultimo termino, qualis etiam esset Filiatio, ergo.

℞. Ad objectionem si Spiritus sanctus &c. distinctum à constitutivo formali adæquato Filij, N. à constitutivo formali inadæquato Filij conc. ant. formale constitutum Filij Dei est filiatio non præcisè, sed ut exigit vim spirandi, suppositò autem, quodd Spiritus sanctus non procederet à Filio, illam non exigeret, sic nec Spiritum sanctum à Filio distingueret.

Contra Spiratio activa seu vis spirandi nihil conducit ad esse personale Filij, ergo quamvis Filius in facta Hypothesi non diceret vim spirandi, adhuc distingueretur à Spiritu S. ant. prob. Spiratio activa præsupponit personam Filij constitutam : & si per impossibile non spirasset, adhuc secunda Persona mansisset Filius. tum quia Pater constituitur in esse Personali per Paternitatem, & non per Spirationem activam, quæ est quasi extrinseca Patri in ratione Patris. ergo. ℞. Quodd Spiratio activa formaliter spectata præsupponat personam Filij constitutam, non
tamen

tamen præsupponit illam constitutam, si radicaliter spectetur, sic est ipsa Filiatio; proinde si Filius per impossibile non habuisset vim spirandi, mansisset Filius, sed non secundum omnem perfectionem, quâ nunc est: & non foret in ipso principium, quod distingueretur à Spiritu sancto. Eodem modo discurrendum est de persona Patris, hæc enim constituitur per Paternitatem: & non per Spirationem activam formaliter spectatam conc. si enim solum ipsum constituit in esse Spiratoris, & non per Spirationem activam radicaliter spectatam N. taliter est ipsa Paternitas cum vi spirandi.

Ad confirmationem R. N. minorem, si intelligatur de differentia personali distincta à differentia personali Filij: Quia sicut Paternitas, & Spiratio activa de factò non constituunt duas differentias personales, idque non ob aliam rationem, nisi quia sibi ad invicem non opponuntur, sic etiam Spiratio passiva, & Filiatio non constituerent duas personas, quia ad invicem non opponerentur. Nisi tamen velis admittere minorem de differentia personali virtualiter distincta à differentia Filij, & in hoc sensu vera est minor. Ad subiectum dico Spiritum sanctum fore quid unum unitate quadam virtuali, sic etiam ratione sui solum virtualiter distinctus à Filio, ab alijs verò realiter. Ad ultimum in confirmatione positum dico in Hypothesi Filium, & Spiritum sanctum esse duos ultimos terminos per solam distinctionem virtuales: & ita nequeunt esse virtualiter, bene verò realiter unum.

Obijcies? In illa Hypothesi Filius procederet per intellectum, & Spiritus sanctus per voluntatem, ergo cum intellectus sit naturâ prior voluntate, etiam terminus processionis per intellectum debet esse prior naturâ terminus processionis per voluntatem, ergo Spiritus sanctus non potest esse realiter Filius. Consequentia probatur: terminata realiter actione, realiter terminatur terminus talis actionis, sed processio per intellectum prius intelligitur realiter terminata, quàm processio per voluntatem, ergo cum Filius sit terminus processionis per intellectum, prius est realiter, quàm Spiritus sanctus, qui est terminus processionis per voluntatem, consequenter est etiam ab ipso realiter distinctus. R. N. consequentiam. ad probam dist. Majorem terminata realiter actione adæquata, realiter terminatur terminus talis actionis conc. terminata realiter actione inadæquata, realiter terminatur terminus talis actionis N. majorem: sed processio per intellectum prius intelligitur realiter terminata inadæquatè conc. adæquatè N. minorem. & consequentiam. Tunc processio per intellectum, & voluntatem esset realiter una processio, & ad summum per intellectum Filius supponeretur adæquatè productus virtualiter.

Dices Petendo rationem, quare Filius per intellectum non esset adæquatè realiter productus, sed tantum virtualiter? R. quia actio terminatur ad comunicandam rei existentiam, quâ positâ intelligitur terminus adæquatè productus, sed

sed Filius in data suppositione non prius realiter reciperet existentiam per suam processionem, quàm Spiritus sanctus, quia existentiam recipit tota rei entitas, Filius autem non esset ex se tota entitas, sed esset talis una cum Spiritu sancto, cùm inter illos non obviaret relationis oppositio, à qua in divinis omnis realis distinctio provenit.

Contra. Si per impossibile Pater æternus duos Filios genuisset, illi realiter ab invicem distinguerentur, & tamen unus non procederet ab alio, ergo pariter Spiritus S. realiter distingueretur à filio, quamvis ab illo non procederet. Ant. videtur certum, nam duæ Filiationes sunt impossibiles in eodem supposito, prout patet in creatis, sicut unus Filius non potest esse à duobus Patribus, sic nec ab eodem Patre duo Filij in identitate suppositi. Item si per impossibile Pater duos filios genuisset, & unum spirasset Spiritum sanctum, tunc hic necessariò deberet ab uno ex his duobus realiter distingui: quia non posset esse idem cùm utroque, aliàs sicut essent duo filij realiter distincti, sic etiam essent duo Spiritus sancti: & sic destrueretur suppositio, quâ ponimus unam processionem. Tandem detur Hypothesis quodd Spiritus sanctus non procedat à Filio, & quodd ex pòst desinat Filius, tunc non destrueret Spiritus sanctus, quia adhuc actio spirativa & conservativa Spiritus sancti non destrueretur; quæ supradicta sunt signa, quodd Spiritus sanctus realiter distingueretur à Spiritu sancto. R. quodd in data Hypothesi illi duo
P 2
Filij

Filij realiter distinguerentur non ob aliam rationem, quàm quoddam dux denominationes primariæ, & ejusdem rationis, quales sunt dux Filiationes non possunt denominare idem subiectum: at verò denominatio geniti & spirati, quamvis sit quælibet aliqua denominatio primaria, tamen est diversæ rationis, unde idem subiectum secundum diversam rationem denominare possunt. Ad 2. R. in casu Spiritum sanctum fore solummodo virtualiter distinctum ab utroque: nec refert, quoddam uterque Filius realiter distingueretur: nam etiam modò Paternitas, & Filiatio realiter distinguuntur, & tamen Spiratio activa solum virtualiter distinguitur ab amabus; Et quamvis esset una processio per voluntatem, per hoc tamen non tollitur, quoddam nequeat esse realiter idem cum utraque, nam etiam una tantum est vis spirativa, quæ nihilominus à duabus relationibus Paternitate scilicet, & Filiatione virtualiter distinguitur. Ad 3. dico in tali Hypothesi desinente Filio desineret entitativè Spiritus sanctus: quia ex consequenti deberet necessariò actio spirativa, & conservativa Spiritus sancti desinere, cum sicut principia earum intellectus, & voluntas sunt realiter idem, sic actio quæ est per intellectum, realiter idem cum actione per voluntatem, quæ ad cessationem actionis intellectivæ cessare deberet.

PROLOGIUM

In TRACTATUM

de

PROVIDENTIA SUPERNATURALI, SEU PRÆDESTINATIONE.

INextricabilem ingreditur labyrinthum, quis quis ineffabile prædeterminationis, & reprobationis Mysterium rimari contendit. Neque evadere poterit, nisi Deus Ariadnæum filum ad eluctandum porrexerit: cujus optimè conscius gentium Apollolus à longè intuebatur divinæ ordinationis secretum, & ubi sensit mentis aciem hebetescere, ocyus cæcutientes oculos retrahens exclamavit. O Altitudo divitiarum, sapientiæ, & scientiæ Dei, quàm incomprehensibilia sunt judicia ejus, & investigabiles viæ ejus; Quis enim cognovit sensum Domini, aut quis consiliarius ejus fuit? Profectò in contemplando hocce divinæ voluntatis Arcano naturæ franguntur vires, quia justissimum Dei tribunal tulit sententiam pro gloria sua, quodd sibi soli pateat vita, & interitus omnium, quos ipse solus è nihilo effinxit. Inde horrendum est cogitare, quæ Deus cogitat: aut scrutari, quod in Sacratissimo Dei Scrutinio decisum est, cùm per læpè humana sapientia in scrutando deficiat; sicquæ aut in effrænata vivendi licentiam prorumpit, aut prorsus præceps in desperationis cadit abyssum. Quapropter desinat humana industria di-
vinæ

vinæ voluntatis curiosius indagare ordinationem, sed pro Reverentia Altissimi Judicij adoret sententiam; unum tamen commendo, quodd quilibet amare, & timere non desinat, & in tremore suam operetur salutem, nec quidquam agat, quodd ad consequendam felicitatem præcludat aditum: tunc, si quis in finem perseveraverit, salvus erit. Jam verò quodd multi in libro vitæ non sint scripti, nemo divinam justitiam inculet, eò quodd gratia vitæ æterna: & cujus vult (teste Apostolo) miseretur, & quem vult indurat, & ut luti figulus potestatem habet eadem massâ facere aliud quidem vas in honorem, aliud verò in contumeliam. Proinde Te rogo Deus ter opt. max. ut me, qui protenuitate mea de Prædestinatione, ratione disputo, re, & opere inter prædestinatos numerare merearis.

Elenchus Hæreticorum malè de Prædestinatione Sentientium.

Iovinianus, quidam dives, sed indoctus Monachus, postea Clericus factus omnia peccata more stoicorum paria esse dicit; quodd qui Baptismum plena fide suscepit, talem non posse amplius peccare, aut à diabolo subverti, aut tandem damnari.

Pelagiani (à Pelagio cognomento Britone anno Christi 414. dicti, qui Honorij, & Theodosij anno quinto Monachus factus à Catholicis defecit) docent: naturæ tantam esse libertatem, ut per solum liberum Arbitrium possit assequi Regnum

gnum Dei, Dei gratiam ad liberum arbitrium refert. Deum tantum illos prædestinasse, quos dignos futuros, & bene morituros cognovit: Electorum numerum augeri, minui posse: Electos carere peccatō, nec posse peccare, ei si velint. Hujus errores S. P. Augustinus, & Alipius confutarunt.

Prædestinati, sic dicti, quia dictitabant, nec piè viventibus bona opera ad salutem, nec impijs mala ad interitum conferre, nisi prædestinati fuerint. Hic error capit anno Christi 49. Honorio Imperatore quinto, & fuit baustus ex libris S. P. Augustini malè intellectis.

Godescalcus Presbyter in diœcesi moguntiaca circa annum domini 849. docebat, homines prorsus inevitabili lege, & necessitate providentiæ divinæ sive inferis, sive superis destinatos esse, unde de libero arbitrio, Prædestinatione malè sensit. Moguntia in Synodo à Ludovico bojorum Rege convocata à Rabano convictus fuit.

Calvinus filius Gerardi Cauuini natus Novioduni in Picardia: ubi scapulas; & tergum virgis, & Cauterio ob probatæ Sodomiae crimen præbere debuit, postea ob alia scelera sua Patriâ porscriptus, deinde pediculari morbo consumptus inter blasphemias voces, quibus diei, quem unquam vel studijs, vel scriptionibus impendit, Deoque vero maledixit, ac Dæmones invocavit, animam orcupotenti anno 1576. commisit. Hic inter reliqua docuit: Deum esse omnium scelerum Authorem primum. Christum in cruce desperasse, & inferorum pœnas sustinuisse, vitæ licentiam, &
sce.

scelerum impuritatem profitetur: immutabili Dei decreto, alios ad vitam æternam, alios ad mortem, & interitum prædestinatos esse citra ullum ipsorum meritum: ex vi decreti divini omnia mala fieri: bona opera ad salutem necessaria non esse, sed sufficere solam fidem.

Antinomi statuunt, quòd quæcunque tandem sit hominis vita, quantumvis impura, justificari, si modò promissionibus Ecclesiæ credit. Primus Sectator fuit Joannes Islebius agricola.

Ambsdorffiani, affirmant bona opera homini ad salutem esse perniciosam.

Majoristæ negant, ullum hominem, etiam infantes justos fieri posse, aut unquam salvatos fuisse absque bonis operibus præcedentibus.

Huldricius Zwinglius Canonicus Ecclesiæ Constantiensis inter cætera affirmat, Numam, Catonem, Scipionem, & similes præstantes Ethnicos, quamvis vera fide caruerint ventu Christi, salvos factos esse vi legis naturæ.

Theodorus Beza Burgundus ob fædos contubitus suppliciorum metu relictis amplis beneficijs gallia profugit, Sectator Calvinii cum alijs Posteris dicit, Deum potissimum creâsse genus humanum ad perpetuam damnationem, & interitum: Deum creâsse Adamum non modo ut interiret, sed quia illum ab æterno ad exitium prædestinasset, ideo illum necessariò peccare debuisse.

CON-

CONCLUSIO XVII.

DeVs VVLt pro sVa Larga VoLVntate omnes
saLVos fieri. *

PRobatur. Christus pro omnibus mortuus est, ergo Deus vult omnes salvos fieri. ant. patet ex Apostolo dicente: Mediator Dei, & hominum Christus Jesus dedit semetipsum in redemptionem pro omnibus nobis. & alibi: Mortuus est pro salute totius mundi. Consequentia probatur: Passio Christi ordinata fuit ad acquirendum salutem deperditam omnibus, ergo si Christus pro omnibus mortuus est, Deus vult omnes salvos fieri.

Confirmatur. Deus voluit Adamum vera voluntate salvum fieri, ergo & vult, ut omnes homines salutem consequantur. Consequentia probatur, omnes homines viâ ordinariâ sunt in Adam inclusi tam physicè, quàm moraliter, quia ab eo ut capite, & principio procedunt, quodd ejus voluntate delinquente deliquerunt omnes, ergo. Quod roboratur, hoc ipso quodd Deus Adamo dederit justitiam originalem, voluit & illam dare suis posteris, si persisteret in ea, ergo eadem ratione quia Deus voluit Adamo vera voluntate salutem, voluit, ut & posterius salvi fiant.

Dices: concedendo: Deum velle omnes homines salvos fieri, sed non aliqua voluntate positiva, reali, & formali, sed tantum voluntate aliqua signi, quæ dicitur voluntas metaphoricè talis, & consistit in hoc, quodd foret

Deo gratum, si omnes salvi fierent; non verò quasi actu positivo vellet salutem omnium: & in hoc sensu promulgatio, leges, Redemptio facta per Christum dicuntur voluntas Dei, prout sunt signa voluntatis divinæ. Contra Deus voluit Adamum vera, & positiva voluntate salvum fieri, ergo etiam vult omnes homines taliter salvos fieri: 2. Voluntas Dei non est ficta, aut simulata, sed vera, & sincera, ergo si omnibus vult salutem, illam verè, & formaliter vult. 3. Omnis actus voluntatis divinæ est formalis, sed velle salutem est actus voluntatis divinæ, ergo est formalis. 4. Salus hominum est formaliter amabilis, ergo Deus illam vult actu formali, & positivo.

Probatur secundò Deus omnes homines ordinavit ad vitam æternam, & statum supernaturalem, cum nullus defacto sit in statu naturæ puræ conditus: sed hoc ipso vult omnibus salutem vera, & positiva voluntate, ergo. minor probatur, implicat, quòd Deus ordinet aliquem ad finem supernaturalem, & illi non velit saltem inefficaciter talem finem, cum talis ordinatio, sit aliqua voluntas Dei, quæ versatur circa talem finem.

Obijcies si voluntas Dei salvandi omnes homines esset formalis, & positiva, illa in omnibus adimpleretur, sed non adimpletur in omnibus, quia non omnes salvantur, ergo Deus non vult omnes salvos fieri vera, & formali voluntate. R. dist. causalem minoris; non omnes salvantur ex defectu Dei volentis salutem, N. ex defectu hominis non volentis ponere ad salutem necessaria conc. causalem. Con-

Contra voluntas Dei formalis, & positiva est efficax, sed voluntas, quâ Deus vult omnes salvos fieri, non est efficax, ergo. minor probatur voluntas antecedens non est efficax, per hoc enim distinguitur â voluntate consequente, quodd hæc sola sit efficax, sed voluntas, quâ Deus vult omnes salvos fieri est antecedens, ergo. R. dist. minorem sed voluntas, quâ Deus vult omnes salvos fieri non est efficax respectu obiecti voliti, scilicet beatitudinis conc. non est efficax respectu auxilium sufficientium N. minorem. Deus efficaciter dat omnibus sine exceptione auxilia sufficientia, quibus possunt salutem consequi, quamvis illam non omnes actu consequantur, quia auxilia sufficientia non sunt infallibiliter connexa cum salute.

Contra sed voluntas Dei, qua vult omnes homines salvos fieri, non est efficax respectu auxiliorum sufficientium, ergo S. N. probatur subs. si esset efficax respectu auxiliorum, deberet Deus dare omnibus auxilia sufficientia, sed Deus non dat omnibus auxilia sufficientia, ergo minor patet imprimis in parvulis in uteris maternis morientibus, quibus nullâ humanâ industriâ succuri potest, sed necessariò sine baptismo decedere debent, ergo R. Deum etiam parvulis in utero materno decedentibus propriè velle salutem, proindequæ illis præparare auxilia sufficientia, quia Deus absolutè habet intentionem ipsos salvandi quantum in se est. Unde si aliquando contingit, quodd ex occurſu caularum naturalium, ve etiam liberarum præmaturam

mortem inferentium, illa parvulis non applicentur, non
provenit ex defectu Dei, quia quantum in se est, sincere
cooperari vult, sed provenit ex causis naturalibus, &
merè per accidens. Ex hoc tantum licet inferre, Deum
non omnibus providisse media sufficientia proximè, non
verò quòd non providisset media remotè ad salutem con-
ducentia.

Contra. Sed ad hoc ut Deus dicatur velle salutem om-
nibus parvulis, deberet ita præparare remedia, quòd pos-
sent omnibus indiscriminatim applicari, sed ea multis ap-
plicari non possunt, ergo. minor probatur, si possent ab-
solutè applicari, possent applicari vel à se ipsis, vel à Ma-
tre; aut Ministro Ecclesiæ, aut alijs, sed per seipsum à nemi-
ne horum applicari possunt, etsi omnes suam extremam
industriam impendant, ergo. *ry.* dist. ult. minorem à ne-
mine horum applicari possunt, & hoc est per accidens
conc. per se N. minorem: per se, & ex natura sua omnes
isti possunt applicare auxilia sufficientia parvulo in utero
Matris decedenti, sed quòd ea actu non applicent, per ac-
cidens est ratione alicujus causæ naturalis impediens ta-
lem applicationem. Minimè tamen dici potest, quòd volun-
tas Dei antecedens circa salutem talium parvulorum non
sit sincera, aut positiva, quia non impedit causas secun-
das talem applicationem impediens: non inquam, quia
Deus est provisor generalis, de cujus ratione est permitte-
re motus causarum secundarum, quod majus bonum est,
quàm salus alicujus pueri. Si pius princeps absolutè &
for-

formaliter vult, ut vitia in suo regno non grassentur, quamvis ob majus bonum non tollat omnes occasiones peccandi, ergo pariter Deus positivè vult inefficaciter saltem salutem omnium, etsi non tollat omnes occasiones concursus causarum secundarum talem salutem impredientium.

Contra causæ secundæ non possunt impedire voluntatem Dei, ergo si Deus omnibus vult auxilia sufficientia ad salutem, posita quacunque causa naturali deberent posse applicari, sed hoc non est, ergo Deus non vult omnibus auxilia sufficientia ad salutem. R. Quod causæ secundæ non impediunt directè, & ex vi sua naturali immediatè voluntatem Dei etiam inefficacem, sed tantum indirectè ex voluntate Dei ut Provisoris generalis permittentis, & non impredientis earum motus naturales impeditivos, quod minus auxilia sufficientia alicui applicentur, Sicut quod Deus permittat fieri peccata, non potest inferri, quod nullum peccatorem velit salvum fieri, ita, quod permittat fluere motus naturales causarum, non potest dici, se non habere veram voluntatem salvandi omnes homines.

CONCLUSIO XVIII.

LeCtlo aD gLorlaM est pVrè gratVlta, & non flt eX
præVlsis operibVs. *

PRobatur ratione cōmuni Thomistarum. Quicunque ordinatè vult, prius vult finem, quàm media, sed
Deus

Deus ordinatè vult, ergo priùs vult media, quàm finem, sed gloria obtinet rationem finis, merita rationem medijs, ergo priùs vult gloriam, quàm media. Major in qua est difficultas, probatur. quia qui ordinatè vult, debet priùs intendere, quòd per se, & ratione sui est volibile, quàm quod est volibile ratione alterius, sed finis est per se volibilis, media verò per ordinem ad finem, quia ex se non sunt appetibilia nisi quatenus sunt utilia ad finē, ergo. tum quia omnis motio priùs est à fine, & à medijs solum secundariò. tum quia prior est cognitio finis, quàm mediorum: nam sicut ante finem formaliter media quàm talia non sunt, sic nec ante cognitionem finis media quàm talia non possunt cognosci. Tandem qui ordinatè vult, non invertit naturalem modum procedendi intellectus, & voluntatis, sed si Deus priùs vellet media quàm finem talem ordinem inverteret, ergo. minor probatur. Modus procedendi intellectus & voluntatis est iste? priùs est apprehensio, deinde simplex volitio, seu amor finis, deinde efficax volitio, seu intentio finis, hanc sequitur consultatio mediorum, istam consensus, post electio mediorum, tandem imperium, usus, & fruitio, ergo naturalis ordo inverteretur, quia electio mediorum anteverteret electionem finis.

Dices: axioma istud, quicumque ordinatè vult, priùs vult finem, quàm media, subsistere, quando quis sibi ipsi intendit finem, non verò quando intendit finē alteri: cum tunc finis non tam sit finis intendentis, quàm alterius. Sed

con-

Contra five finis sibi, five alteri intendatur, semper ordinatè volens debet priùs velle finem, quàm media: nam media idonea, & efficacia eligi non possunt, nisi priùs præcognoscatur, & intendatur finis, ad quem sunt talia media: aliàs eligeret media inefficacia, aut planè indifferentia ad quemcunque finem consequendum. Item medicus vult ægroto sanitatem, & tamen priùs intendit sanitatem, quàm medicinam, cùm ex cognitione infirmitatis curandæ, & sanitatis introducendæ eligat & præscribat medicamenta.

Dices 2. admitto, quodd qui alteri intendit finem, debeat priùs intendere finem, quàm media, sed id verum est de intentione inefficaci, non verò efficaci. Sic Deus vult inefficaciter gloriam, & tamen ratione hujus voluntatis inefficacis dat efficaciter illis media sufficientia, imò & efficacia, quibus ad tempus piè vivunt.

Contra effectus non potest in perfectione excedere suam causam, sed si ex inefficaci intentione finis procederet efficax volitio mediorum, jam effectus in perfectione excederet suam causam, ergo. minor probatur, quia electio mediorum est effectus finis in intentione, sicut finis in executione est effectus mediorum, ergo. Si electio mediorum esset efficax, non verò intentio finis, effectus in perfectione excederet suam causam: tùm paritate: ex præmissis probabilibus non potest sequi conclusio certa, & vicissim ex principijs certis, conclusio incerta, & probabi-

babilis, ergo etiam ex intentione inefficaci finis, non potest sequi efficax electio mediorum. Tum aliter debent procedere à fine media efficacia, & iterum aliter ab eodem debent procedere media inefficacia, sed media inefficacia solum procedunt ex intentione finis inefficaciter voliti, ergo media efficacia ex intentione ejusdem efficaciter voliti. Nec urget paritas de reprobis: nam quamvis Deus ex simplici complacentia salutis, quàm vult, det efficaciter media reprobis, quia tamen sunt sufficientia solum, & non infallibiliter connexa cum salute, voluntas dandi gloriam inefficax est, unde tò efficaciter dupliciter spectari potest vel per ordinem ad Dei actum volentis media sufficientia, vel per ordinem ad finem intentum, id est salutem, primò modò vult Deus efficaciter, non verò secundò modò; quòd verò subinde tribuat auxilia efficacia, illa non proveniunt ex intentione inefficaci gloriæ, sed ex efficaci intentione primæ gratiæ justificantis.

Confirmantur omnia supradicta, Deus solò suò beneplacito & ex pura motione suæ bonitatis determinavit v.g. Petrum ad esse rationale, quod habet, ergo ex solo eodem determinat ad esse supernaturale, quod est vita æterna. Item parvuli morientes post baptismum salvantur. non tamen ex prævisione meritòrum, quia in eis nulla extiterunt. Itidem Deus hominem prædestinavit uniri divinitati, sed prædestinatio ad unionem facta est sine prævisis meritis, ergo & prædestinatio ad gloriam.

Obij.

Obijcies. Deus intendit dare gloriam electis ut præ-
mium & coronam, ergo electio ad gloriam est ante præ-
visa merita. Consequentia probatur, quia Rex intendit
dare viro Equestri, v. g. vellus aureum tanquam præmi-
um & coronam, illud non intendit nisi ex prævisis meri-
tis, ergo quia Deus intendit dare gloriam electis ut præ-
mium & coronam, illam non intendit nisi ex prævisis me-
ritis. Consequentia probatur, de Deo est discurrendum
per analogiam ad creaturas, ergo. R. dist. ultimum ant.
Si ex tali comparatione in Deo non resultat aliqua imper-
fectio conc. si aliqua resultat N. ant. quodd Rex nequeat
intendere vellus aureum viro equestri per modum coro-
næ, arguit in ipso aliquam limitationem, & impotenti-
am, ed quodd in sua potestate non habeat merita illius, nec
industriam, nec bonum usum: è converso Deus in sua
potestate habet merita hominum, & bonum usum liberi
arbitrij, unde non debet intendere electis gloriam ex præ-
visis meritis.

Contra. De Deo discurrendum est per ordinem ad
creaturas, quando inde nulla in Deo oritur imperfectio,
sed quodd Deus intendat gloriam ut præmium ex prævisis
meritis, nulla in Deo oritur imperfectio, ergo. minor
probatur, in tantum oriretur, quia non ordinatè vellet,
sed si intenderet gloriam ex prævisis meritis minimè inor-
dinatè vellet, ergo. Minor probatur, per hoc quodd Prin-
ceps det aureum vellus in præmium viro equestri ex præ-
visis meritis, nullus dicit, quodd inordinatè vult, imò tali-

ter argueretur, si id non intenderet ex prævisis meritis, ergo. *ꝙ*. N. consequentiam, disparitas est, quia ad hoc ut Rex dicatur ordinatè aliquid velle, sufficit quòd operetur juxta conditionem suæ voluntatis, quæ cum non sit effectiva meritorum, & industriæ viri equestris, quæ sunt ratio, & fundamentum, quare aureum vellus obtineat rationem præmij, non potest illud taliter velle, nisi ex prævisis meritis. At si Deus intenderet gloriam per modum præmij ex prævisis meritis non operaretur juxta conditionem, & exigentiam suæ voluntatis, quæ potest efficere merita electi ad gloriam: hinc antequam illa prævideantur intendit gloriam ut præmium. Ex quo colligis, quid dicendum sit ad id, quod adducitur de Principe.

Urgebis ad hoc ut aliquid possit intendi per modum præmij, debent adesse merita, cum merita sint fundamentum, vel saltem conditio sine qua res non esset præmium, sed si Deus intendit gloriam sine meritis, non ad sunt merita nec in se, nec in prævisione, ergo. *ꝙ*. diff. majorem. debent adesse merita objectivè tanquam ratio motiva N. eminenter in sua causa conc. majorem, & sic distincta minore N. consequentiam.

Contra si merita sunt tantum præstò eminenter, & in causa, Deus non potest intendere electis gloriam ut præmium formaliter, ergo. probatur ant. eò modò est præmium, quò modò sunt merita, sed merita electorum non sunt formaliter præstò Deo prædestinanti, ergo. *ꝙ*. diff. mi-
no-

norem sed merita electorum non sunt formaliter præstō
Deo prædestinanti, sunt tamen ex vi continentix eminē-
tialis infallibiliter ponibilia conc. non sunt infallibiliter po-
nibilia N. minorem, quod sufficit, ut possit Deus electis
intendere gloriam per modum præmij.

Obijcies 2. Deus actualiter dat electis gloriam ex me-
ritis, ergo etiam illam intendit ex meritis. Consequentia
probatur, actualis gloriæ collatio se habet per modum
actus externi, sed hoc ipso, quod actualis gloriæ colla-
tio se habeat ad modum actus externi debet illam intende-
re ex meritis, ergo. minor probatur. Actus externus de-
bet proportionari actui interno, sed actualis gloriæ colla-
tio, & intentio ejusdem se habent per modum actus ex-
terni, & interni, ergo debent ad invicem proportionari,
consequenter si actualis gloriæ collatio est ex meritis,
etiam ejusdem intentio erit ex meritis. R. actualem glo-
riæ collationem proportionari alicui actui interno, sed
hunc non esse decretum intentivum, quod non respicit
merita, sed decretum executivum, quod supponit me-
rita prævisa.

Contra non datur decretum executivum distinctum
ab intentivo, ergo illi proportionari non debet actualis
gloriæ collatio. ant. probatur. Decretum executivum
versatur circa salutem ut vestitam suis circumstantijs: Sed
etiam decretum intentivum versatur circa salutem ut ve-
stitam suis circumstantijs, ergo non datur decretum exe-

cutivum distinctum ab intentivo. minor probatur. Electio ad gloriam, sive decretum intentivum est efficax, ergo versatur circa salutem ut vestitam suis circumstantijs, consequentiam probo, quia voluntas antecedens, quâ Deus vult omnes salvos fieri, est inefficax, respicit salutem secundum se spectatam, & præcisam à circumstantijs, ergo si decretum intentivum est efficax versatur circa salutem ut vestitam suis circumstantijs. R. 1. admittendo utrumque decretum versari circa salutem ut vestitam suis circumstantijs, sed non eodem modo: Decretum enim intentivum respicit salutem, & ejusdem circumstantias quatenus sunt terminus actûs purè gratuiti: econtra decretum executivum respicit easdem ut sunt terminus actûs Justitiæ; unde ista duo decreta sunt distincta. R. 2. Decretum intentivum versari circa circumstantias implicitè, quatenus virtualiter importantur in gloria intenta, at decretum executivum ad utrumque ad gloriam simul & circumstantias se explicitè extendit, quamobrem ista duo decreta distinguenda sunt. Per quod habes, quodd voluntas antecedens nec implicitè respiciat media ad salutem, saltem cum ea infallibiliter connexa: licèt implicitè importet auxilia sufficientia.

Dices: decreto intentivo, & executivo correspondet idem numerò effectus, scilicet gloria, ergo sunt adæquate idem. R. dist. ant. Correspondet idem numero effectus materialiter conc. ant. formaliter N. ant. gloria, seu ejusdem collatio ut est virtualiter, & in radicè gratuita correspondet.

respondet decreto intentivo; prout verò exterior gloriæ collatio est formaliter ex iustitia correspondet decreto executivo.

Objicies tertio ex absurdis. Si prædestinatio fit primo ad gloriam, sequeretur in prædestinatis non manere libertatem ad salvari, vel damnari, hoc non est dicendum, ergo nec illud, ex quo sequitur. Libertas consistit in indifferentia ad oppositum, sed posita prædestinatione tollitur libertas ad oppositum, ergo: minor probatur, si libertas persisteret, posset homo non perseverare in gratia, & damnari, sed positò decretò de salute homo non potest damnari, quia Decretum Dei nullus potest irritum facere. R. Sicut de decreto prædeterminante, dist. ult. majorem posset homo non perseverare in gratia, & damnari in sensu composito N. majorem, in sensu diviso C. majorem. Ad objectionis intelligentiam nota, prædestinationem ad gloriam non movere immediatè prædestinatum ad operandum, sed potius electionem ad gratiam, nec illa prædestinatio ad gloriam est primum antecedens suppositum: nam ante illam prædestinationem per voluntatem Dei præcedit scientia Dei, quâ novit se habere media talia, quibus prædestinatus sit cooperaturus liberè, voluntariè; & sic scit talia media esse certa, & infallibilia ad conducendum ad gloriam, quem voluerit prædestinare, sicquæ libertas stat cum prædestinatione.

Dices prædestinatio est antecedens omnino necessarium, ergo tollit libertatem, ant. probatur, omne præ-

teri.

teritum est simpliciter necessarium, unde Aristot. 6. Ethic. *boc solo ait privatur Deus ingenita facere quæ facta sunt*, sed prædestinatio alicujus est præterita, cum jam ab æterno fuit facta, ergo prædestinatio est antecedens omnino necessarium. R. N. minorem quodd prædestinatio sit præterita: nam idem in Deo est prædestinasse, prædestinare, & prædestinatum esse, cùm actus prædestinandi sit in nunc æternitatis, non transit in præteritum. Fateor tamen prædestinationem esse necessariam prædestinato ex suppositione propter immutabilitatem voluntatis divinæ; non tamen absolutè. Ex quo corrui illud dilemma, propter quod multi desperant: vel ab æterno prædestinatus sum, vel reprobatus. Si prædestinatus, necessariò salvabor, & quidquid faciam veniam, ad quod me Deus elegit, etsi pessimè vixero: Si reprobatus sum, necessariò damnabor etiamsi sanctissimè vivam. Hæc argumentatio est laqueus diaboli multos in æternam damnationem trahens. Ista argumentatione ut refert Carriere ex S. P. Augustino *lib. de dono perseverantiæ cap. 1.* Quemdam Monachum sui Monasterij cõd fuisse adductum, ut tandem deserta professione Religiosa ad sæculi voluptates reverteretur, ac periret. Cæsarius idem penè recenset de Ludovico lantgravio obsistenti correptionibus Religiosorum, qui cum ad bonam vitæ frugem reducere conabantur, quid factum, incidit in gravem morbum, accersit Medicum cordatum sanè, & memorem argumentationis ordinariæ, quâ Longravius dissolutionem, & intemperan-

perantiam excusabat: ut quid vocâsti me ait Domine mi,
frustra vocas me: nam si venerit hora Mortis tuæ, certò
moriesis, nec possum te juvare, si non venit, non indi-
ges ope mea. Quid ità ait Lantgravius, quin juva me, an-
tequam adrepas mors: tum Medicus, si putas vitam cor-
poralem posse conservari medicina corporali, cur similiter
non credis, vitam æternam sperari, & adipisci posse, con-
tritione, & pœnitentia: vicit hoc verbo Medicus, & per-
suasit Lantgravio. Quamvis igitur prædestinatio juvari
nequeat quantum ad ipsam ordinationem divinam, bene
tamen quantum ad effectum ejus prout. S. Th. dicit: p. 1. q.
23. art. 8. in o.

CONCLUSIO XIX.

reprobatio, pro Vt habet Vr pro exCLVslone reprob
â gLoria fit ante præVlisa DeMerita. *

PRobatur Si reprobatio sumpta pro absoluta exclusio-
ne reprobî â gloria tanquam beneficiò indebitò non
esset ante prævisa demerita, esset idèd, quia Deus vult vo-
luntate generali salutem omnibus, eosquæ ordinavit ad
vitam æternam; simulquæ videtur repugnare divinæ cle-
mentix, velle aliquem excludere â bono gloriæ sine deme-
ritis: sed ex nullo horum repugnat, reprobationem abso-
lutè sumptam esse ante prævisa demerita, ergo reprob-
atio prout habetur pro exclusionem gloriæ fit ante prævisa
deme-

demerita. Minor probatur, imprimis non repugnat ex primo capite, quia ex voluntate antecedente de salute omnium solum infertur, Deum non posse omnes collectivè reprobare, non verò quòd nequeat aliquem in particulari: nam per hanc voluntatem Deus solum vult salutem secundum se sumptam præscindendo à circumstantijs, consequenter potest Deus aliquas circumstantias permittere, quæ impediunt consecutionem salutis; Nonne Deus supposita voluntate salvandi omnes denegat auxilia efficacia, ergo etiam potest denegare salutem: non minùs enim est Dominus gloriæ, quàm gratiæ efficacis.

Item si Deus genus humanum in puris naturalibus reliquisset, adhuc pro beneplacito suo potuisset unum, alterumve elevare ad statum supernaturalem, ergo quamvis Deus ordinaverit omnes ad ordinem gratiæ, potest aliquos excludere à gloria. Quorum omnium ratio est, quia Deus ordinando naturam humanam ad ordinem supernaturalem, & volendo voluntate antecedenti salutem omnibus, ita vult, quòd non præjudicet suæ perfectioni, aut impediatur manifestationem suorum attributorum; cùm ergo attributum misericordiæ exigat, quòd aliqui salventur: attributum justitiæ, quòd permittat cursum causarum liberarum, quæ nonnunquam per malum usum deficiunt à suo fine, & sic damnantur. Nec repugnat misericordiæ divinæ, cùm gloria sit cuique homini indebita. Neque dicere valet, qui duobus indigentibus succurrere valet, & non succurrit, is imisericors absolute dicendus est, sed

sed Deus cuilibet reprobato prædestinandô succurrere potuisset, ergo in misericors est. R. 1. majorem esse veram, quando quis obligatur succurrere, Deus verò non obligatur, cum gloria sit cuique homini indebita. 2. Id verum esse de agente, & provisoro particulari, non verò generali, cujus differentia ea est, quòd Provisor generalis curare debeat, quòd conservetur pulchritudo, & diversitas hujus universi, quæ salvatur in hoc, quòd aliqui perveniant ad suum ultimum finem, alij verò ab eodem deficiant.

Probatur. 2. Finis prius debet intendi, quàm media, ergo exclusio à gloria intenditur à Deo, priusquàm prævideat demerita, ant. patet ex præcedenti conclusionem.

Confirmatur datur in Deo decretum intentivum, quò vult simpliciter gloriam ante prævisa merita, & decretum executivum, quò intendit dare gloriam ex meritis, ergo etiam datur in Deo decretum intentivum, quò aliquos simpliciter excludit à gloria tanquam beneficio indebito, & executivum quò infligit pœnam æternæ damnationis ex demeritis.

Obijcies Reprobatio prout includit voluntatem infligendi pœnam præsupponit demerita prævisa, ergo etiam eadem præsupponit, ut est absolutè exclusio à gloria, ut à beneficio indebito. Consequentia probatur, omnis pœna præsupponit demerita, sed exclusio à gloria est aliqua pœna, ergo præsupponit demerita, minor constat, nam talis exclusio est pœnalis, ut patet in creatis. R. S dist.

dist. minorem exclusio â gloria est aliqua pœna præsuppositivè, & causaliter causalitate per accidens conc. formaliter, aut causaliter causalitate per se tali N. minorem. Verum quidem est, quod pœna æterna, aut damnatio sequatur ad exclusionem gloriæ, sed præsuppositivè tantum, & non formaliter, aut causaliter causalitate per se tali, quasi exclusio â gloria aliquem influxum positivum præberet ad damnationem.

Contra Reprobatio ut est absoluta exclusio reprobî â gloria se habet præsuppositivè, & quasi causa per accidens ad inflictionem pœnæ æternæ, ergo est ex prævisis demeritis. Consequentia probatur, hoc ipso, quod absoluta reprobatio se præsuppositivè, & ad modum causæ per accidens habeat ad inflictionem pœnæ æternæ, jam aliquo modo, & virtualiter intelliguntur cognosci demerita in illo signo, in quo est reprobatio per modum exclusionis â gloria tanquam beneficio indebito, quia Deus excludendo reprobum cognoscit perfectissimè suum actum voluntatis excludentem, consequenter, & demerita, ad quæ præsuppositivè se habet, & cum eis quasi causa per accidens conjungitur. R. dist. intelliguntur cognosci demerita in illo signo adæquato, in quo est reprobatio N. intelliguntur cognosci demerita in illo signo inadæquato, in quo est reprobatio conc. Hæc distinctio ita explicatur, eadem reprobatio, ut est absoluta exclusio reprobî â gloria, & ut includit voluntatem infligendi pœnam æternam est idem actus

actus voluntatis divinæ, in eodem signo rationis adæquato elicitus: sed sicut juxta nostrum concipiendi modum idem actus voluntatis ut est exclusio â gloria ut beneficio indebito præcedit se ipsum, ut includit voluntatem puniendi: ita dicimus in illo signo reprobationis inadæquate sumpto Deum non cognoscere demerita, benè tamen in alio signo inadæquato, & posteriori.

Instabis Exclusio â gloria pro omni signo non potest intelligi sine demeritis prævisis, ergo solutio nulla. ant. probatur exclusio â gloria respicit pro fine inflictionem pœnæ æternæ, sed inflictio pœnæ præsupponit demerita, ergo & exclusio â gloria illa respicit. R. N. ant. exclusio â gloria non respicit pro fine inflictionem pœnæ, sed manifestationem suorum attributorum.

Urgebis. Per inflictionem pœnæ manifestantur attributa v. g. justitia, ergo si exclusio â gloria respicit manifestationem attributorum ut causam motivam, respicit etiam inflictionem pœnæ. R. N. consequentiam instando, per intentionem gloriæ manifestatur misericordia, ergo si intentio gloriæ respicit manifestationem suorum attributorum tanquam causam motivam, respicit etiam media. Consequentia non valet. Unde dist. ant. per inflictionem pœnæ manifestantur attributa, manifestantur per modum occasionis talis manifestationis conc. per inflictionem pœnæ manifestantur attributa tanquam rationem formalem manifestandi attributa N. ant.

Obijcies 2. Si Deus excluderet reprobum à gloria ante prævisa demerita, esset causa damnationis reprobis, hoc non est dicendum, ergo. Sequela probatur, ita se habet reprobatio ad reprobos, sicut prædestinatio ad prædestinatos, sed prædestinatio est causa salutis electorum, ergo reprobatio erit causa damnationis reproborum, sed hoc repugnat scripturæ, quæ dicit osee 13. *perditio ex te Israel.*

Confirmatur Exclusio à gloria est causa virtualis, & à priori decreti permissivi, hoc est ratio subtractionis gratiæ efficacis, hæc est ratio à priori lapsûs in peccatum, hoc inducit, & trahit post se inflictionem poenæ, ergo de primo ad ultimum exclusio à gloria est causa damnationis. Consequentia tenet, quod est causa causæ, est etiam causa causati.

℞. Ad objectionē ℞. N. Deum esse causam reprobationis positivæ, sive damnationis, quia non est causa demeritorum, quæ reprobatus ex propria malitia, & libertate comisit: nisi velis dicere Deum esse causam demeritorum, in quantum subtrahit gratiam efficacem, & permittit hominem labi in peccatum, sed hoc manifestè falsum est, Deus enim stante suo decreto permissivo dat peccatori auxilia sufficientia, quibus potest non peccare, unde si peccat, suæ perversæ voluntati peccatum adscribere debet. Aliter est discurrendum de prædestinatione, hæc verè est causa actualis collationis gloriæ, cum sit causa meritorum: non enim Deus mala, sed bona operatur.

Ad

Ad confirmationem dico, quod est causa causæ est etiam causa causati eodem modo, quod est causa, est causa causati, conc. aliter. N. Decretum permissivum non est causa positiva subtractionis gratiæ, & hæc lapsus in peccatum, cum nullum influxum in illud habeat, sed voluntas, quæ stante auxilio sufficienti non operatur conformiter ad legem, unde nascitur peccatum: Quia tamen Deus est causa effectiva decreti permissivi, sequitur Deum esse causam permissivam peccati, per hoc tamen nulla imperfectio Deo accreſcit sed perfectio, cum permittat tanquam Provisor generalis motus causarum liberarum.

CONCLUSIO XX.

OpInor probabILLIVs, eX hoMInIbVs pLVres esse reprobatos, & paVClores præDestInatos. *

HÆc Conclusio probatur Authoritate, primò verbis Christi Matth. 7. *Intrate per angustam portam, quia lata porta, & spatiosa via est, quæ ducit ad perditionem, & multi sunt qui intrant per eam: quàm angusta porta, & arcta via est, quæ ducit ad vitam, & pauci sunt, qui inveniunt eam.* Item introducitur Deus loquens Esdræ 9. *Olim locutus sum, & nunc dico, & postea dicam: quoniam plures sunt, qui pereunt, quàm qui salvabuntur.* Probatur etiam ex Chry'st. hom. 40. ad populum dicente *Quot esse putatis in hac Civitate, qui salvi fiant? infestum est, quod*

quod dicturus sum, verumtamen dico. Non possum in tot millibus centum invenire, qui salventur, imò & de his dubito. Abulensis q 69. in Matth. supra illud, multi sunt vocati, pauci electi, dicit: Multi sunt vocati ad fidem, id est convertuntur ad Deum, sed pauci electi, quia pauciores Christianorum sunt, qui salvantur, quàm qui damnantur, ergo si ex Christiano populo plures damnantur, quàm salvantur, quid porro aliud dicendum est de populo gentili? Consequenter major est numerus reproborum, quàm electorum.

Probatur etiam ratione. Tunc plures sunt reprobat, quàm prædestinati, quando plures damnantur, quàm salvantur, sed sic est, quod plures ex hominibus damnantur, quàm salventur, ergo ex hominibus plures sunt reprobat, quàm prædestinati. Major subsistit: nam damnatio, & salvatio sunt signa infallibilia divinæ prædestinationis, aut reprobationis. Minor probatur, si plures ex hominibus non damnarentur, sed salverentur, deberent plures esse, qui essent fideles, observantes legis naturæ, & divinæ: hæc enim sunt necessaria ad salutem, sed non sunt plures, ergo. minor patet, quot proh Deus! sunt, qui intra quàm extra Ecclesiam instar brutorum sequuntur, quid quid propria sensualitas indit absque consideratione, num illud sit conforme legi naturæ aut non? ergo. Neq; tot Gentiles, Judæi, Hæretici prætere posse ignorantiam invincibilem, ed quod non sit ferè infidelis, qui non patiat scrupulum, aut suspicionem, num sua fides vera sit

fit, si ergo non investigat, hoc solum sufficit ad æternam damnationem.

Obijcies inter homines fiunt plura bona opera, quàm mala, sed per bona opera salvantur, & mala damnantur, ergo plures salvantur, quàm damnantur, consequenter plures sunt reprobati, quàm prædestinati. Minor probatur: Deus plura bona opera permittit, quàm mala, ergo inter homines fiunt plura bona opera quàm mala. R. N. consequentiam, quia stante tali permissione Dei homines utuntur suò liberò arbitriò, quodd in malum proclivius est, quàm in bonum, unde declinant â bono, & faciunt frequentius malum.

Contra Deus permittit pauciora mala physica, & impedit majora, ergo etiam pauciora permittit mala moralia, & impedit majora, sed positò divinò impedimentò pauciora fient âb homine mala, ergo restat inferre, non obstante libero arbitrio hominum plura fieri bona opera, quàm mala. R. N. conseq. disparitas est, quia bona physica potissimum proveniunt ex causis necessarijs, quæ cùm careant libertate, eas dirigit Deus in suum finem naturalem, hinc mala physica evitantur. At verò cùm Deus creaturam rationalem, qualis est homo, permittat in manu consilij sui, illam non dirigit in suum ultimum finem, nisi juxta conditionem suæ naturæ, quæ cùm libera sit, & prona in malum, deficit pro voluntate sua in bono, & proficit in malo.

Insta-

Instabis operatio Dei perfectior est, quàm naturæ, sed in operibus naturæ bonum frequentius est, ergo etiam in operibus Dei, sed opera Dei sunt bona opera hominum, ergo manet inter homines plura fieri bona opera. R. dist. minorem subsumptam opera Dei sunt bona opera hominum elicitive N. motive. conc. minorem subs. id est Deus non efficit opera hominum elicendo illa, nisi ut causa generalis, quia tamen voluntatem movet ad illa elicienda, quodd sit per gratiam, inde opera hominum sunt opera Dei. Jam verò cum homo à gratia, & motione divina ad actum non necessitetur, sed relinquatur in libertate sua, inde plura fiunt mala opera.

Urgebis bonum naturæ absolute frequentius est, sed salvatio, & bona opera sunt bonum naturæ rationalis, ergo frequentius est. R. dist. majorem, bonum proportionatum communi statui naturæ frequentius est conc. bonum naturæ inproportionatum communi statui naturæ frequentius est N. minorem. Beatitudo & bona opera supernaturalia excedunt exigentiam naturæ, neque illi debentur, neque proportionantur, proinde plures à beatitudine deficiunt.

Dices Supposita elevatione naturæ rationalis ad statum supernaturalem illi debetur beatitudo supernaturalis, quia per talem elevationem jam redditur, & dicitur beatitudo supernaturalis hominis propria: tum quia per elevationem acquirit aliquod jus ad vitam æternam. R. Supposita
lita

sita elevatione naturæ rationalis ad statum supernaturalem homini non deberi absolute beatitudinem supernaturalem, sed tantum reddi potentem, & capacem talis beatitudinis. Ad probam dico beatitudinem supernaturalem dici propriam hominis, ad illamque habere jus, non quasi illius esset propria rigore, ut est res Domini sui: sed tantum quia potest ad eam per auxilia gratiæ pertingere, illamque sibi reddere propriam: sicque acquirere aliquod jus ad vitam æternam.

Contra Beatitudo supernaturalis excedit etiam exigentiam naturæ Angelicæ, & tamen plures Angeli illam assecuti sunt, quàm ab illa defecerunt, ergo etsi beatitudo excedat bonum commune naturæ humanæ, plures illam consequuntur, quàm ab ea deficiunt. R. N. consequentiam. Quodd verò plures Angeli salvi facti sint, pendet à divina voluntate, quæ voluit, ut pauciores deficiant à suo fine, quia futuri erant immediati Spiritus administratorij Dei, quales tamen non sunt homines. Item excellentior est natura Angelica, quàm humana, cui proinde debebat amplior ordinatio in finem, quàm hominis.

Dices. Ad extra major est Dei misericordia, quàm justitia, ergo plures homines ordinavit in vitam æternam. R. Majorem Dei misericordiam ad extra colligimus, ex eo, quodd homines assumat ad suam hæreditatem, quæ omnino omnibus indebita est. 2. Majorem Deus nobis-

T

cum

cum exercet misericordiam, quàm iustitiam, quia nos non punit de condigno. 3. Quia Filium suum misit, per quem generalem misericordiam, id est Redemptionem consecuti sumus.

A. M. D. G.

*Hæc, & omnia alia subijcio sensui Ecclesiæ
Romanæ: protestorquæ, & retracta-
tum volo, si quid in eis fidei con-
trarium lateret.*

CONCLUSIONES PROPUGNANDÆ.

1.

Implicat in visione beatifica dari speciem impressam creaturam, quâ Deus quidditative repræsentetur, ut in se est.

2.

Sed ipsa essentia divina gerit vices speciei impressæ, & expressæ.

3.

Lumen gloriæ est tota, & adæquata virtus proxima agendi in visione beatifica.

4.

Perfectior intellectus cum æquali lumine gloriæ, elicit visionem æqualiter perfectam.

5.

Deus non potest supplere lumen gloriæ, aut sine illo videri.

6.

Non est possibilis substantia supernaturalis creata, cui conaturaliter conveniat lumen gloriæ.

7.

Essentia divina non potest intuitivè videri sine attributis, & personalitatibus.

8.

Omnes creaturæ possibiles non possunt videri nec in verbo, nec extra verbum.

9.

Mysterium SSS. Trinitatis non est naturaliter cognoscibile.

10.

Principia proxima processionum divinarum sunt intellectus, & voluntas, ut connotant Relationes.

11. Pro-

11.

Processio verbi est generatio, quia procedit in similitudinem naturæ formaliter ex vi processionis suæ.

12.

Relationes divinæ non addunt aliquam perfectionem distinctam à perfectione essentiæ.

13.

Dantur in Deo tres subsistentiæ relativæ virtualiter ab essentia distinctæ.

14.

Relatio Spirationis activæ non distinguitur realiter à Paternitate, & Filiatione.

15.

Verbum divinum per se procedit ex cognitione creaturarum possibilium.

16.

Si Spiritus sanctus non procederet à Filio, non distingueretur realiter ab illo.

17.

Deus vult omnes salvos fieri.

18.

Electio ad gloriam non fit ex prævisis meritis.

19.

Reprobatio ut est exclusa à gloria tanquam beneficio indebito fit ante prævisa demerita.

20.

Major est numerus reproborum, quàm prædestinatorum.

FINIS.

in

in

f-

d-

h-

.

.

.

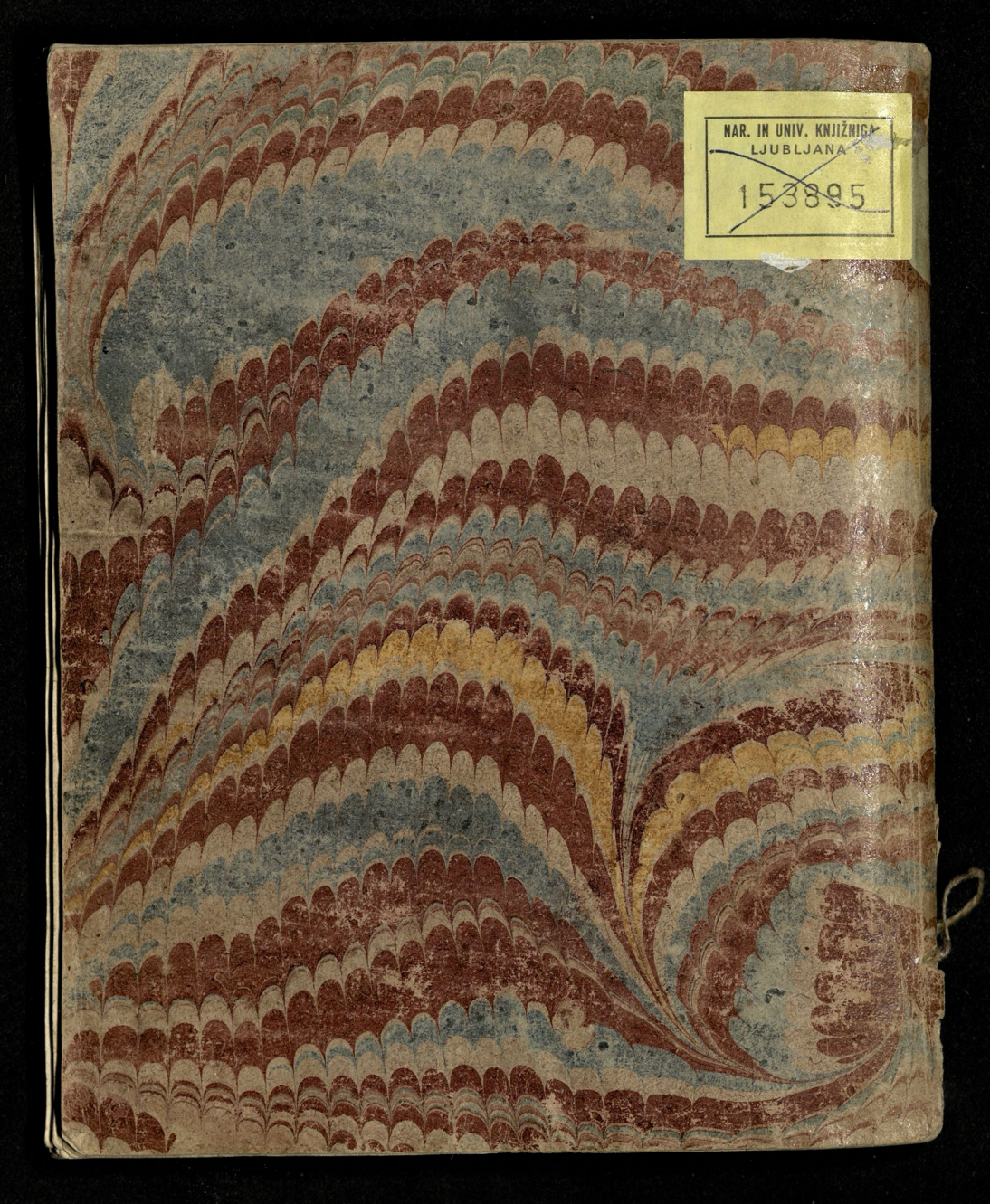
.

.

.

.

.

The image shows the front cover of an old book. The cover is decorated with a traditional marbled paper pattern, specifically a 'stone' or 'shell' pattern, featuring concentric, wavy bands of reddish-brown, blue, and cream colors. A small, rectangular yellow library label is affixed to the upper right corner of the cover. The label contains text in Slovenian and a crossed-out number. The book's spine is visible on the left, showing the layered edges of the pages. A small piece of light-colored thread is tied around the bottom right corner of the cover.

NAR. IN UNIV. KNJIŽNICA
LJUBLJANA

~~153895~~